

INTEGRITÁS
HATÓSÁG

KORR-KÉP

**Korrupció, integritás és az európai
uniós források felhasználása
a magyar fiatalok szerint**

Egy nagymintás, kérdőíves adatfelvétel
összefoglaló eredményei

Impresszum

Kiadó: Integritás Hatóság

Kiadásért felelős szerv: Integritás Akadémia és Kommunikációs Iroda

Cím: 1051 Budapest, Széchenyi István tér 7–8.

e-mail: info@integritashatosag.hu

Tanulmány címe:

KORR-KÉP

Korrupció, integritás és az európai uniós források felhasználása a magyar fiatalok szerint

Szerzők:

Dr. Vajda Kinga

vezető kutatási-elemzési szakértő, Integritás Akadémia és Kommunikációs Iroda

Vida Enikő

adatelemző

Fodor Péter

adatelemző

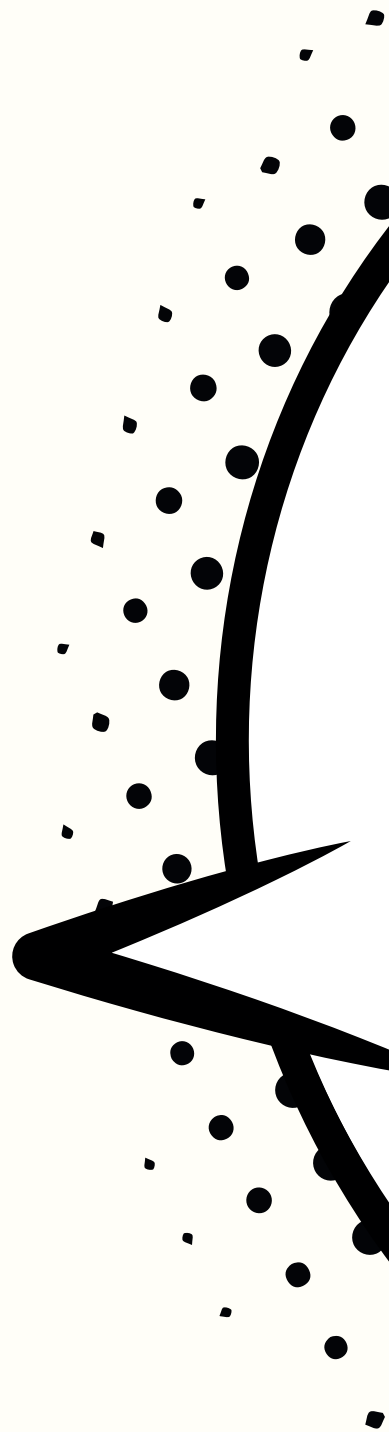
ISBN: 978-615-82796-1-1

<https://doi.org/10.65107/IAK0001>

Kiadás helye és éve: Budapest, 2025

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	6
I. fejezet: A téma indokoltsága	17
II. fejezet: Alkalmazott módszertan	23
III. fejezet: A minta szocio-demográfiai, jövedelmi és politikai jellegű kérdéseinek eredményei	34
IV. fejezet: Eredmények	44
4.1. fejezet: Korruptió és jóllét, hogyan hat a korruptió a magyar fiatalok életére	45
4.2. fejezet: Integritás és bizalom: Mit gondolnak a magyar fiatalok?	54
4.3. fejezet: Magyarország legjelentősebb problémái a fiatalok szerint	66
4.4. fejezet: A fiatalok korruptióról alkotott képe	69
4.5. fejezet: Korruptió a fiatalok életében: közvetlen és közvetett tapasztalatok	89
4.6. fejezet: Fiatalok a korruptió ellen: Lehetőségek a változásra	96
4.7. fejezet: Az európai uniós források felhasználásának tapasztalása és hatékonysága	105
4.8. fejezet: Közéleti és társadalmi részvétel, mint az átlátható és korruptiómentes működés alapköve	111
4.9. fejezet: Milyen forrásokból szerzik ismereteiket a fiatalok?	115
4.10. fejezet: A korruptió elleni küzdelemhez kapcsolódó oktatási irányok	120
Irodalomjegyzék	126
Mellékletek	132
Táblázatok jegyzéke	144

Szerzők és közreműködők

A KORR-KÉP kutatást, amely a magyar fiatalok korrupcióhoz, integritáshoz, korrupció elleni küzdelemhez és az uniós források felhasználásához való viszonyát vizsgálja, az Integritás Hatóság oktatási és személetformáló kezdeményezése, az Integritás Akadémia készítette.

A kutatás módszertani tervezését, előkészítését, illetve az adatfelvételek, köztük a kérdőíves adatgyűjtés koordinálását és szakértői összefogását az adatok egy részének elemzését **Dr. Vajda Kinga**, az Integritás Akadémia vezető kutatója jegyzi. A kutatás adatainak elemzésében és vizualizációjában **Vida Enikő** és **Fodor Péter** vettek részt.

A kutatás szakmai lektora **Dr. Burai Petra** volt, megvalósítását **Mehlhoffer Tamás** irányította és **Szügyi Dániel** támogatta. A kiadvány grafikai arculatát **Portik Zsuzsanna** készítette.

Az adatfelvétel koordinálásában és a mérőeszköz véleményezésében a Panelstory Közvéleménykutató Kft. munkatársai, **Dr. Szeitl Blanka** és **Dr. Horzsa Gergely** működtek közre.

A kutatás tervezése és kivitelezése során nyújtott támogatásáért szeretnénk köszönetet mondani **Dr. Szabó Andreának**, az ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikai Viselkedés Osztálya igazgatóhelyettesének és tudományos főmunkatársának, **Dr. Nagy Marianna** egyetemi tanárnak, az ELTE Állam-, és Jogtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszék tanszékvezetőjének, illetve **Dr. Székely Leventének**, az MCC Ifjúságkutató Intézet igazgatójának.

Szintén köszönjük **Bianca Kopp** és **Salome Flores Sierra**, a UNODC-GRACE Initiative munkatársainak a KORR-KÉP kutatási program kialakításához nyújtott szakmai és módszertani segítségét.

A kiadványt az Integritás Hatóság jelenteti meg, kiadója az Integritás Hatóság elnöke, **Biró Ferenc Pál**.

Vezetői összefoglaló

Mit vizsgáltunk?

Az Integritás Akadémia (ld. keretes írásunkat) első komplex kutatási programja a KORR-KÉP Ifjúságkutatás. A KORR-KÉP kutatás célja a 15-29 éves magyar korosztály vizsgálata az európai uniós források felhasználásához, a korrupcióhoz, valamint integritáshoz, és ezen területekhez szorosan kapcsolódó fogalmakhoz köthető véleményekről, meglátásokról, tapasztalatokról.

Az így szerzett eredményeket az Akadémia felhasználja oktatási tevékenységeinek kialakításához, éves jelentései során feltárt eredmények alátámasztásához, hogy általuk a lehető leginkább megalapozott, bizonyítékalapú beavatkozásokat és fejlesztéseket hajtson végre, javaslatokat fogalmazzon meg.

A kutatás módszertanáról röviden

A tanulmány a KORR-KÉP kutatási program második adatgyűjtési időszakának eredményeit mutatja be, amelynek során egy módszertanilag gondosan előkészített **kérdőíves adatfelvétel** segítségével, személyes lekérdezés formájában vizsgálták a 15-29 éves magyar fiatalokat. A kérdőíves adatfelvételt megelőzte egy **pre-fókuszcsoportos** adatgyűjtés, amely segítette a kérdőív kiemelt kérdéscsoportjainak kialakítását. A megfelelő mintavétellel és az eredmények utólagos súlyozásával az adatok a teljes magyar 15-29 éves fiatalságot reprezentálják. Az adatfelvételben **1012**, a megadott életkori csoportba tartozó **személy vett részt**.

Miért van szükség a kutatásra?

Az Integritás Hatóság autonóm államigazgatási szervezet, mely működését az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVII. törvény alapján végzi. Elsődleges célja az európai uniós források felhasználásával megvalósuló fejlesztések vizsgálata, az érintett források felhasználásának nyomon követése, amely a Hatóság 2022-es megalakulása óta elsősorban vizsgálatok és a vizsgálati eredményekből, valamint egyéb gyakorlati tapasztalatokból merítő javaslatokat és beavatkozási pontokat ötvöző jelentések, ajánlások, valamint feljelentések, felülbírálati indítványok, megindított eljárások formájában valósult meg.

A nemzetközi tendenciákhoz igazodva 2024-ben egy új szervezeti egység, az **Integritás Akadémia** (továbbiakban Akadémia) megalakításával, célként jelent meg, hogy a Hatóság elsősorban reaktív működése mellett megjelenjen a **proaktív és preventív** megközelítésű munka is. Ennek célja, hogy széleskörű **társadalmi szemléletformálás** segítségével a korrump helyzeteket felismerjék és elkerüljék a magyar állampolgárok, valamint speciális csoportjaik - például fiatal generáció tagjai, kis-, és középvállalkozások, közszolgálati tisztviselők - továbbá ezek illetékes hatóságok felé jelzésével aktívan szerepet vállaljanak a korrupció elleni küzdelemben, hosszú távon pedig növekedjen a korrupcióval szembeni intolerancia Magyarországon. Az Akadémia ennek érdekében számos célcsoport számára tervez képzéseket, workshopokat, szemléletformáló és figyelemfelhívó kampányokat.

Mi a korrupció?

A kutatás egyik fontos innovációja, amelyre korábban hazai viszonylatban nem volt példa, hogy a módszertani tervezése során korábbi forrásokra támaszkodva egy új, átfogó korrupció definíció került kialakításra. Ennek célja tágabb, komplex értelmezésben **megragadni a korrupció fogalmát**. Az adatfelvétel és adatelemzés során korrupció alatt ezt az átfogó definíciót értettük, illetve a kutatásban résztvevőktől is ezt kértük.

„A korrupció az a jelenség, amikor valamely egyén, csoport vagy intézmény magánelőny szerzése céljából visszaél a rábízott hatalommal, ami jellemzően közérdeksérelemmel, illetve törvények, szabályozások és/vagy integritási normák megszegésével jár. Ugyancsak korrupció, amikor valaki előnyszerzés céljából hatalommal felruházott egyén, csoport vagy intézmény részére valamilyen magánelőnyt felajánl vagy nyújt. Korrupciónak tekintünk minden ilyen esetet, akkor is, ha az valamilyen vélt vagy valós közérdekre hivatkozva történik.”

Megadott esetpéldákon keresztül vizsgáltuk, hogy mely helyzeteket tekintenek korrupciónak a fiatalok és melyeket nem. Minden megadott esetpélda korrupciónak minősült a kutatásban alkalmazott definíció értelmében. A fiatalok a megadott eseteket 79-87%-os arányban jelölték korrupciónak, tehát **mindegyik esetpéldát magas arányban sorolták a korrump cselekmények közé**, a válaszadók 59,2%-a mind a 11 megadott esetpéldára korrupciónak tekintett. A legnagyobb arányban korrupciónak jelölt öt esetpélda a következő volt:

Mi számít leginkább korrupciónak?

A leggyakrabban jelölt top 5 korrupciós esetpélda megoszlása (%) (n=1012)

Korrupciós cselekmények	Korrupció	Nem korrupció	Nem tudja
Rászoruló gyermekeket segítő alapítvány vezetője a beérkező pénzzadományok egy részéből finanszírozza saját nyaralását.	87,0%	12,3%	0,7%
Vezető egyetemi tanár felajánlja, hogy segít egy ismerős család gyermekének bekerülni a kiválasztott egyetemi képzésbe egy kisebb összegért cserébe.	85,1%	13,1%	1,8%
Valaki fizet egy köztisztviselőnek, hogy az a felettesénél gyorsítsa meg a beadott építési engedélyre szóló kérelmének elbírálását.	84,2%	13,6%	2,2%
Rossz állapotú autót úgy engednek át a műszaki vizsgán, hogy a tulajdonos pénzt fizet a vizsgáztatónak.	84,2%	14,4%	1,4%
Befolyásos képviselő elintézi az önkormányzatnál, hogy elfogadjanak egy olyan helyi rendeletet, ami egyik közeli barátja építési vállalkozásának kedvez.	84,1%	13,6%	2,3%

Elterjed és növekszik a korrupció

A korrupció a második legnagyobb probléma a fiatalok szerint Magyarországon. Ezt egyedül az áremelkedés, infláció és megélhetés költségeivel kapcsolatban érzékelt nehézség előzte meg a kialakított problématérképen.

A kutatás legfontosabb megállapításai között szerepel, hogy a fiatal generáció 70%-a szerint rendkívül vagy jelentősen elterjedt a korrupció Magyarországon, míg 25,4% szerint mérsékelten vagy nagyon kevésbé elterjedt. Csúpn 1,3% jelezte, hogy nincsen korrupció az országban.¹ Némiképp elterjedtebbnek ítélték általánosságban a korrupciót az országban, mint kifejezetten az európai uniós forrásokra vonatkozóan.

A korrupció elterjedtsége Magyarországon általában és az európai uniós forrásokhoz kapcsolódóan

($n_{mo}=1012$, $n_{eu}=1000$)

	Általában Magyarországon	EU-s forrásokhoz kapcsolódóan
Rendkívül	32,0%	25,6%
Jelentősen	38,0%	36,3%
Mérsékelten	20,0%	22,4%
Nagyon kevésbé	5,4%	7,0%
Nincsen korrupció	1,3%	2,0%
Nem tudja	2,9%	6,0%
Nem válaszol	0,4%	0,7%

¹ 3,3% nem tudott, vagy nem kívánt a kérdésre válaszolni.

A fiatalok több mint felének véleménye szerint (67,1%) a korrupció az elmúlt 5 évben hazánkban jelentősen (44,1%) vagy kismértékben (23%) növekedett.

Több okból választva elsősorban úgy érezték az járul hozzá leginkább a korrupció jelenlétéhez, hogy a közpénzek felhasználása átláthatatlan, a közigazgatási berendezkedés nem érdemeken alapszik, valamint, hogy a törvények nem vonatkoznak egyformán mindenkire.

A magyar fiatalok 31,7%-a érzékelte úgy, hogy mindennapi életére teljes-, vagy nagymértékben hatással van a korrupció. Vármegyei bontásban Pest és Nógrád vármegyékben érezték, hogy a leginkább befolyásolja ez mindennapi életüket.

Elfogadóbbak a magyar fiatalok a korrupcióval szemben

A nemzetközi eredményekkel összehangban a magyar fiatalok számára is a **kenőpénz átadása az, amely a legkevésbé elfogadható a közintézményekben, hivatalokban**, 72,8%-uk szerint ez egyáltalán nem, vagy inkább nem elfogadható. Ezzel szemben az ajándékok és a szívességek megtételének csoportjait már csupán 52,4% és 41,8%-uk utasította következetesen el.

A kenőpénz, ajándék átadása, illetve a szívesség megtételének elfogadhatóságára vonatkozó három kérdésből **elkészült a korrupció tolerancia indexe**, amelyet a Special Eurobarometer 548² kutatásban is ugyanezen változókból alakítottak ki. A magyar és európai fiatalok korrupció tolerancia indexét összehasonlítva jelentős eltérések mutathatók ki a két csoport között. **Az európai eredményekhez képest a magyar fiatalok között jelentősen kevesebben vannak, akik szerint egyáltalán nem elfogadható a korrupció.**

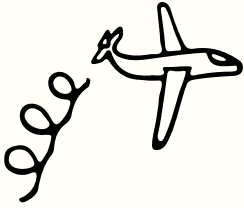
A kormányzati intézmények és minisztériumok, média, valamint állami egészségügyi intézmények esetében érezték leginkább elterjedtnek a megvesztegetést. Ezzel párhuzamosan a civil szervezetek, oktatási intézmények és kormányablakok, okmányirodák és kormányhivatalok esetében jelezték ennek szintjét legalacsonyabbnak³.

Az eredmények alapján minél inkább megbíznak egy intézményben és gondolják úgy, hogy felelősségre vonják az adott intézményben dolgozót, ha hibázik, annál alacsonyabbnak érzékelik a megvesztegetés elterjedtségét.

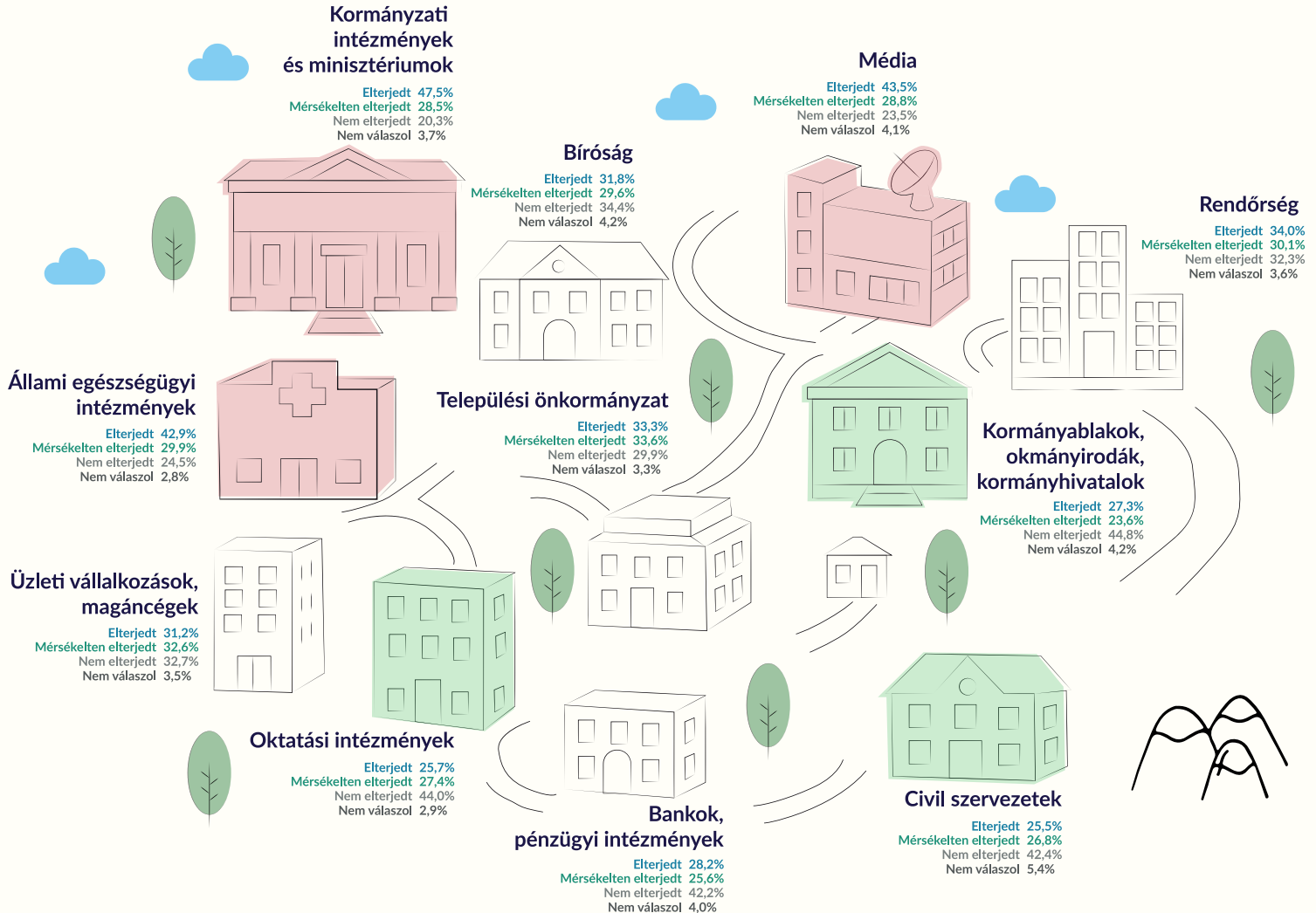
² Special Eurobarometer 548 „Citizens' attitude towards corruption”

³ A vezetői összefoglalóban látható csoportosított eredmények egy 5-fokú Likert skála egyes csoportjainak összevonásával kerültek kialakításra.

Az eredeti csoportonkénti adatok a tanulmányban olvashatók.

A megvesztegetés elterjedtsége a magyar fiatalok szerint intézményenként (%) (n=1012)

Korrupció a magyar fiatalok életében

A konkrét korrupcióhoz kapcsolódó tapasztalataikról kérdezve a fiatalokat, **17,3%-uk jelezte, hogy személyesen ismer** olyan embereket, csoportokat, szervezeteket, **akik munkájuk során elfogadtak már szabályellenes szívességet, ajándékot, kenőpénzt.** 11,5%-uk válaszolta, hogy az adatfelvételt megelőző egy évben elvártak tőle vagy hozzátartozójától, közeli ismerősétől ilyen szívességet, ajándékot, kenőpénzt. Utóbbi kérdés esetében magas volt azoknak az aránya, akik nem kívántak válaszolni (8,3%), amely felveti annak lehetőségét, hogy olyan válaszadók is megtagadták a választ a kérdés érzékenysége miatt, akik közvetve vagy közvetlenül találkoztak korrupciós helyzetekkel. **A legtöbb korrupciós tapasztalatot a közintézményekkel, hivatalokkal kapcsolatban jelezték,** hiszen azok közül, akik korrupciót tapasztaltak 32,7%-uk ezekben az intézményekben érzékelt. Közülük a válaszadók közel fele jelölte, hogy az állami egészségügyi intézményekből származik ilyen tapasztalata. 1/5-ük választotta az oktatási intézményeket és a települési önkormányzatokat is, míg a korrupció legritkábban a bíróságok és a kormányablakok, kormányhivatalok kapcsán jelent meg.

A kutatás eredményei alapján a fiatalok 4,1%-a már jelentett korrupciógyanús esetet, azonban a már jelentők mindössze fele sorolta magát az olyan aktív cselekvők közé, akik most is jelentenek, ha ilyen esetet tapasztalnék. A fiatalok véleménye szerint annak elsődleges oka, hogy az emberek nem jelentenek az, hogy **tartanak tőle, ők maguk kerülhetnek nehéz helyzetbe, amennyiben így cselekednek (43,1%).** Emellett a korábbi eredményekkel összhangban gyakran jelölték, hogy nem tudják hol tehetnek ilyen jelzést (39,4%).

A szabályellenes szívesség, ajándék és kenőpénz területei mellett **a közintézményekben a személyes kapcsolatok felhasználása révén** történő gyorsabb és hatékonyabb ügyintézés előfordulása egy szürkébb terület, mellyel 18,6%-uk találkozott az adatfelvételt megelőző egy évben személyesen vagy hozzátartozóján, ismerősén keresztül.

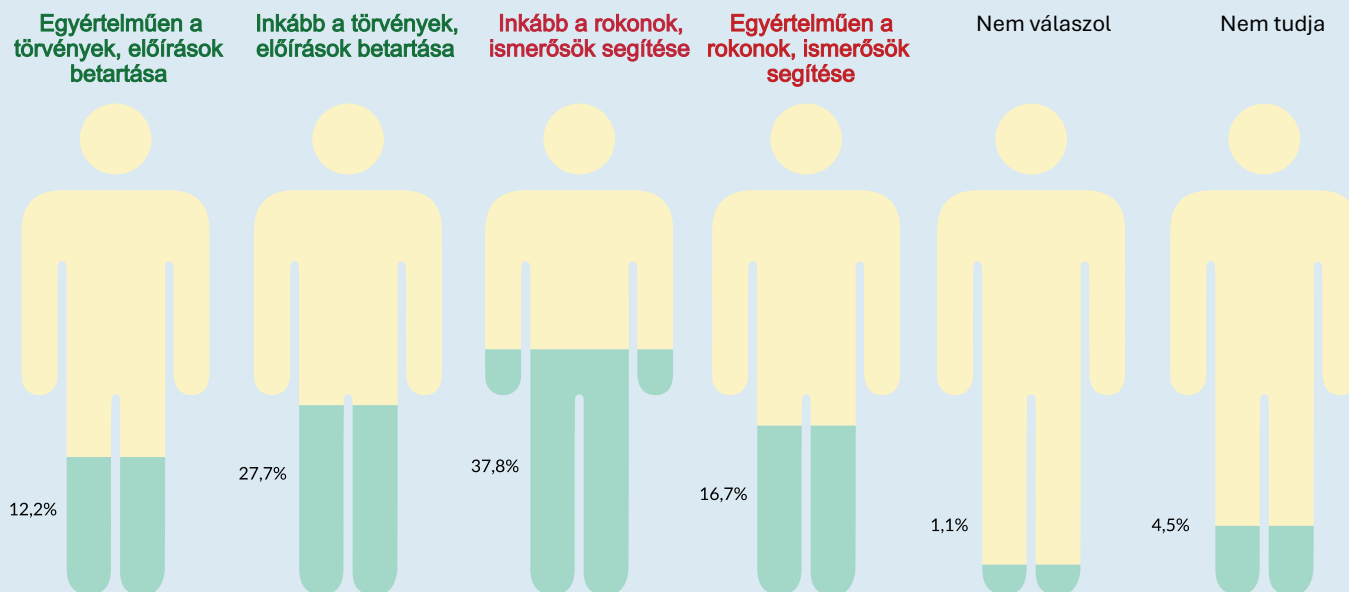
Az úgynevezett **morális önfelmagasztálás,** azaz, hogy meghatározott helyzetekben úgy érzik ők etikusabban viselkednének másokhoz képest, ebben a kutatásban is megjelent. A válaszok alapján ugyanazon szituációkban ők maguk sokkal szabálykövetőbben és az etikai normákhoz igazodva járnának el, mint általában az emberek.

Amellett, hogy a fiatalok tisztességesebbnek tartják magukat másokhoz képest, **54,5%-uk válasza alapján** amennyiben választaniuk kell, **fontosabb számukra a rokonok, ismerősök segítése** a törvények, előírások betartásával szemben.

Fontosabb-e a rokonok, ismerősök segítése a jogszabályok betartásánál?

Amennyiben választani kell melyik fontosabb: a rokonok, ismerősök segítése vagy a törvények, előírások betartása? (n=1012)

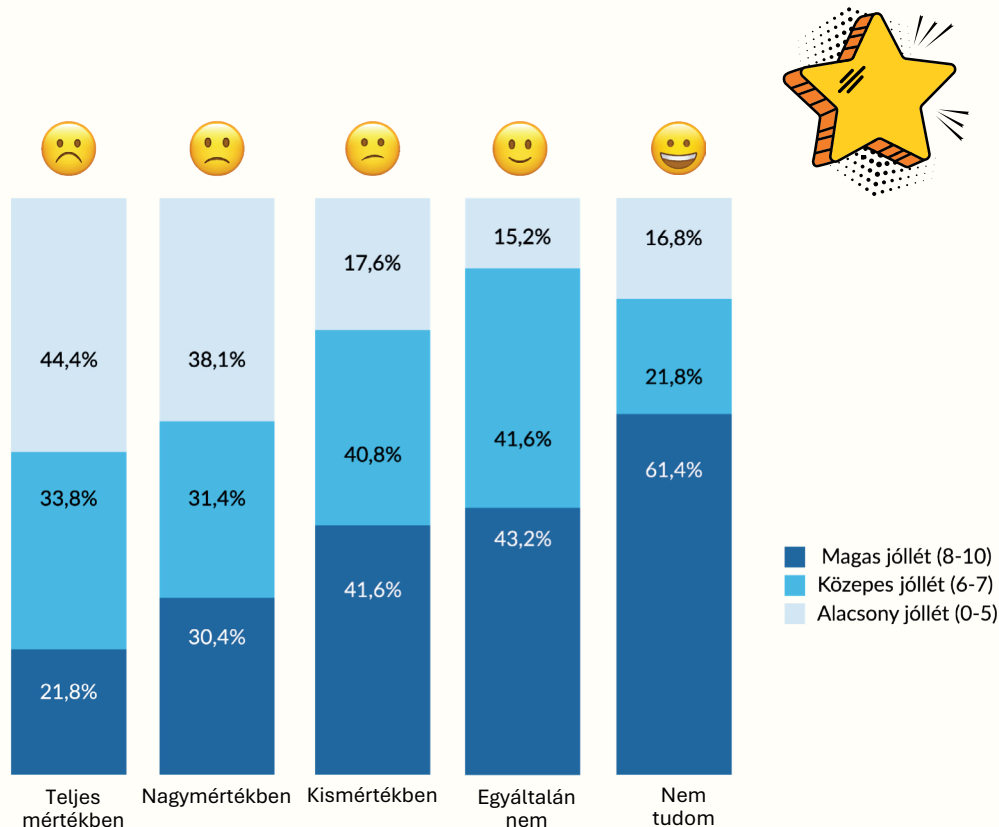
A korrupció hatása az életminőségre

A kutatás előzőekben bemutatott kiemelt kérdéscsoportjai mellett a fiatalok társadalmi részvétele, jólléte, intézményekhez kapcsolódó bizalma is a vizsgálat tárgyát képezte, mint a korrupcióhoz, integritáshoz, korrupció elleni küzdelemhez a szakirodalmakban szorosan kapcsolható témák. **A jóllét és korrupció érzékelése közti kapcsolat tudományos vizsgálata újdonságnak számít** a nemzetközi és hazai szakirodalomban egyaránt.

A magyar fiatalok szubjektív jólléte és az, hogy érzékelték, mennyire hat a korrupció mindennapjakra, szignifikáns kapcsolatban volt. Minél kevésbé érzékelték a korrupció hatását mindennapi életükre, jóllétük annál magasabb volt.

A korrupció és a jóllét közötti összefüggés

A korrupció mindennapi életre gyakorolt hatása és a szubjektív jóllét közötti összefüggés (n = 1012)

Kinek a feladata a korrupció elleni küzdelem?

Fontos kérdés, hogy mit tennének a magyar fiatalok, ha korrupcióval találkoznának, hol látják ezekben a helyzetekben saját szerepüket és kikre tekintenek úgy, hogy a korrupció elleni fellépés feladataik közé tartozik. **41,5%-a a válaszadóknak nem tenne semmit olyan esetben, ha korrupcióval találkozna.** E magas passzivitási arány adódhat abból is, hogy nem tudják mely szervezethez, személyhez lehet fordulni ilyen helyzetben, mert az eredmények alapján csupán 13%-uk volt tisztában azzal, hogy kinek jelezhet.

A fiatalok a legtöbb megadott intézmény esetében magas arányban jelölték, hogy feladatuk a korrupció elleni küzdelem, a legnagyobb arányban jelölt három intézmény a bíróságok és ügyészségek, rendőrség, az ország kormánya voltak. A korrupció megelőzése és a társadalmi szemléletformálás szempontjából azonban kifejezetten fontos eredmény, hogy **a korrupció elleni fellépést kevésbé tekintik állampolgári feladatnak.**

Európai uniós források felhasználásának hatékonysága

A közlekedés és infrastruktúra fejlesztés és egészségügy területén emelték ki a legtöbben, hogy tapasztalták **uniós források felhasználását** az elmúlt 10 évben. Ezzel párhuzamosan azonban a fiatalok közel harmada nem tudott megnevezni ilyen területet.

A fiatalok több mint fele (53,8%) úgy véli, hogy az európai uniós források felhasználása nem hatékony, míg magasabb válaszmegtagadási arány mellett (14,2%), 32% a források eredményességét emelte ki. A régiók szerinti vizsgálat komolyabb különbségeket mutatott a támogatások felhasználásának hatékonyságáról alkotott vélemények között, csupán a dél-alföldi és pesti régióban voltak nagyobb arányban, akik szerint hatékonyan történt az uniós források felhasználása.

Igény van a korrupcióellenes képzésekre

Végül a fiatalok elmondhatták véleményüket arról, hogy egy számukra szervezett a vizsgált témákat érintő oktatás esetén milyen típusú képzéseket tartanának a leginkább célravezetőnek. A fiatalok válaszai alapján klaszterelemzéssel három jól elkülöníthető csoport alakult ki: az első csoport tagjai szinte valamennyi képzési formát hatékonynak érezték, a második csoport a hagyományosabb módszereket részesítette előnyben, míg a harmadik inkább a kreatív és interaktív tanulási módokat favorizálta. Régiós szinten jelentős különbségek voltak, így például Nyugat-Dunántúlon, főként Győr-Moson-Sopron vármegyében a kreatív tanulási formák voltak a legnépszerűbbek, míg más térségekben - például a dél-dunántúli régióban és Pesten inkább a hagyományos módszerek domináltak. A tervezett képzésekre hívott előadók tekintetében minden lehetséges előadót hasonlóan

hatékonyak ítélték, mégis a tanárok-oktatók, korrupcióellenes hatóság szakemberei, a korrupció ellen küzdő közintézmények munkatársai és a fiatal aktivisták - influenszerek kissé kiemelkedtek mások közül.

A proaktív és preventív szemléletet képviselő oktatáson keresztül megvalósuló edukáció és társadalmi szemléletformálás különösen fontos a fiatal generáció tekintetében. A jövő vezetői, politikusai, köztisztviselői és üzletemberei közülük kerülnek ki, így prioritás, hogy ez a **generáció képes legyen felismerni a korrupciós cselekményeket**, elkerülni őket, illetve amennyiben találkozik velük a megfelelő lépések keretében jelenteni azokat a kijelölt intézmények felé. Ehhez jelen kutatás eredményei alapján **stabil, a hagyományos és interaktív képzési elemeket ötvöző, különböző háttérrel bíró szakembereket bevonó képzésekre és nyomon követésre van szükség.**

A képzések szükségességét alátámasztja, hogy maga a fiatal generáció is komoly problémaként érzékeli a korrupciót hazánkban, **jelentős elterjedtségről és romló tendenciáról** számolt be. Többségük bevallása szerint, **amennyiben dönteni kell rokonaik, ismerőseik segítése fontosabb**, mint a törvények, előírások betartása. Korrupciógyanús helyzetben csupán csekély arányban tudnák mely szervezethez fordulhatnak. Emellett **egy erőteljesebb passzív hozzáállás is jellemzi őket** azzal kapcsolatban, hogy élnének-e a jelzés adta lehetőséggel, amennyiben korrupció gyanújával találnák szemben magukat. **Számukra nem egyértelmű a szerepük a korrupció elleni fellépésben:** úgy érzik, hogy ez a legtöbb kapcsolódó intézmény feladata, ugyanakkor ezt a legkevésbé látják az állampolgárok, így saját feladatuknak.

Összefoglalva: a korrupció negatívan befolyásolja a fiatalok életminőségét, az ellene való fellépésben azonban még bizonytalanok saját szerepüket illetően. Ezért a korrupció elleni küzdelemben való aktív bevonásuk és e területet érintően oktatásuk kiemelt jelentőségű saját jóllétük megtartása és javítása, valamint a magyar nemzet jövője érdekében.

I. fejezet

A téma indokoltsága

A bevezetés rövid áttekintést nyújt a fiatalokat vizsgáló rendszeres nemzetközi és hazai kutatásokból, valamint összegzi a kutatás témájának indokoltságát és az oktatás kiemelt szerepét az ifjúság vonatkozásában

Az Integritás Hatóság, mint autonóm államigazgatási szervezet az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVII. törvény (továbbiakban Eufetv.) értelmében elemző és javaslattevő feladatainak keretében jelentést készít és ajánlásokat adhat ki. Törvényben meghatározott feladatait kutatási tevékenységeinek segítségével kívánja tovább erősíteni és adatokkal alátámasztani. Mindemellett a kutatási eredményekkel támogatja az olyan hatékony, preventív megközelítések, oktatási tevékenységek bizonyítékalapú előkészítését és nyomon követését, melyek szándéka, hogy megelőzzék a korrupciós cselekmények kialakulását, formálják a társadalmi szemléletet és különböző oktatási, valamint edukációs tevékenységek segítségével erősítsék a prevenció lehetőségét.

A KORR-KÉP kutatási program az Integritás Hatóság keretében kialakított Integritás Akadémia egyik komplex, meghatározott időközönként, tervezetten ismételt kutatási programja. A program több, egymáshoz szorosan kapcsolódó kutatási és adatgyűjtési folyamat szekvenciális kapcsolódásával nyújt átfogó, megbízható képet a fiatal magyar generáció európai uniós források felhasználásához, korrupcióhoz, valamint integritáshoz, és ezen területekhez szorosan kapcsolódó fogalmakhoz köthető percepcióiról, meglátásairól, tapasztalatairól. A fentebbi témák vizsgálata kiemelt jelentőséggel bír annak tudatában, hogy a korrupció gyengíti a közintézményekben és törvényalkotásba vetett bizalmat, demoralizálja a társadalmat, csökkenti a közszolgáltatások hatékonyságát, az azokhoz való egyenlő hozzáférést, így növelve a társadalmi igazságtalanságokat (Toleikiené et al., 2020). A megelőzés és a szakmai anyagok adataalapú támogatása mellett, ahogy a teljes KORR-KÉP kutatás, úgy az annak kiemelt részét jelentő, itt bemutatott nagymintás, kérdőíves adatfelvétel célja is az, hogy meghatározott időközönként, hiánypótló módon átfogó helyzetképet nyújtson részben a Hatóság és az Akadémia szakmai feladatainak ellátásához, részben pedig a magyar társadalom és számos, más döntéshozó, a témában működő szervezet, stakeholder és a téma iránt nyitott tudományos közösség számára hazai és nemzetközi területen egyaránt.

1. Röviden a fiatalok körében végzett hazai és nemzetközi kutatásokról

A fiatalok vizsgálata különböző témákat illetően már hosszú ideje a kutatók kiemelt figyelmét élvezi. Ők alakítják a jövőt, így kiemelten fontos annak ismerete, hogy milyen hatások érik őket, hogyan gondolkodnak bizonyos kérdéseket illetően, milyen véleményt formálnak, egy adott téma mennyire befolyásolja viselkedésüket és cselekvéseiket. Az ún. nagymintás ifúságkutatások mind nemzeti, mind európai, illetve világviszonylatban jelen vannak és számos országban meghatározott rendszerességgel zajlanak. A Health Behaviour in School Aged Children (HBSC, 2024) kutatással az

Egészségügyi Világszervezet (WHO) számos országban már 1982 óta meghatározott rendszerességgel gyűjt adatokat a fiatal korosztály (11-15 évesek) egészségmagatartásáról és jóllétéről, míg a European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD, 2024) kutatás segítségével 1995 óta vizsgálják a 15-16 éves fiatalokat, több mint 35 országban.

Az Eurobarometer kezdetben kifejezetten fiatal generációt vizsgáló Young Europeans felmérése 1982-2000 között kutatta az európai fiatalok politikai, társadalmi attitűdjét és értékeit. Ez fokozatosan beépült a nagyobb Eurobarometer felmérésekbe, így a 15-29 éves korosztály véleményét mára már ezek keretében kérdezik akár általánosabb politikai és attitűd kérdésekben, akár olyan speciális témákban, mint a korrupció⁴ (European Commission, 2025). A nemrégiben megjelent Eurobarometer felmérések között ki kell emelni a 2024-es európai parlamenti választások előtt készült Youth and Democracy kutatást⁵, amely a tagállamok szintjén foglalkozott a fiatalok EU iránti elkötelezettségével, társadalmi részvételével (European Commission DG COMM, 2024). Egy 2024 év végi nagymintás uniós adatfelvétel⁶ eredményei alapján látható volt, hogy az emberi jogok, a demokrácia és béke tekinthető a három legfontosabb értéknek az európai fiatalok véleménye szerint, amellyel a magyar fiatalok több mint fele is egyetértett (European Parliament, 2025). A felsoroltak mellett vannak más, újabb, fiatal generációt érintő kutatások, amelyeknek kifejezett célja, hogy nemzetközi eredményeket gyűjtsenek és időről időre az újabb adatfelvételekkel friss elemzéseket nyújtsanak kutatási témájukat illetően⁷.

Magyar vonatkozásban a 2000-es évek elején indult „Ifjúság 2000” adatfelvétel szolgáltat négyévente adatokat a hazai fiatalság helyzetéről⁸. A kutatás célja meghatározott időközönként vizsgálni a fiatal magyar népesség helyzetét számos, átfogó kérdés tekintetében (Székely, 2024). Indításakor kiemelt cél volt, hogy jól összehasonlítható, hosszú idősoros adatok álljanak a kutatók rendelkezésére. A legutóbbi adatfelvétel az eredeti adatgyűjtéshez képest némiképp megváltoztatott módszertannal⁹ 2024-ből nyújt betekintést rövidebb, online is elérhető összefoglalókkal a magyar fiatalok helyzetébe az élet különböző területein (Székely&Kiss-Kozma, 2025:6). A rendszeres nagymintás adatfelvételek ellenére ritkábban kérdezték a magyar fiatalok véleményét kifejezetten a korrupció és integritás tekintetében. Mindez annak ellenére alakult így, hogy a fiatal generációnál ugyanolyan kitértegről beszélhetünk a korrupció vonatkozásában, mint a teljes társadalom tekintetében (United Nations, 2021.).

⁴ Special Eurobarometer kérdőívek kifejezetten a társadalom és így a fiatalok korrupcióhoz kapcsolódó percepcióiról és tapasztalatairól készítenek adatfelvételeket

⁵ Flash Eurobarometer 545

⁶ Flash Eurobarometer Youth Survey

⁷ Gen Z: Global Citizenship Survey 2020 óta, Eurodesk Youth Info Survey 2024 óta (Varkey Foundation, 2024)

⁸ Az elmúlt időszakban a magyar fiatalok mellett már határon túli magyar fiatalokat is bevontak az adatgyűjtésbe.

⁹ A korábbi adatfelvételekkel ellentétben már nem a 15-29 éves korcsoportban zajlott az adatgyűjtés, hanem ezt kibővítve a 15-34 éves korosztályon belül folytatták a méréseket a szakemberek. A minta mérete is változott 2024-ben, a korábbi években bevont 8000 főről 5000 főre csökkent a Magyarországon lekérdezett fiatalok száma.

Ezt a generációt legalább olyan mértékben, bizonyos esetekben pedig még inkább érinti a korrupció hatása, például az oktatás területén.

A fiatal generáció érintettségét támasztja alá, hogy a napjainkban történő korrupt cselekmények erősen negatív hatást gyakorolhatnak azoknak a jelenleg zajló beruházásoknak a távolabbi jövőbe mutató eredményeire, amelyek célja a társadalom számára nyújtott közszolgáltatások fejlesztése és amelyeknek felhasználói között ott lesznek a mai fiatal generáció tagjai is (United Nations, 2021; Bergin, 2024). A fiatalok és korrupció, valamint integritás témájának csekély számú hazai vizsgálata ellenére, egy nemzetközi kutatás eredményei alapján a magyar fiatalokat (az iskolai végzettséggel összefüggően) kifejezetten foglalkoztatja a korrupció témája, sokkal inkább, mint a kutatásba bevont más V4-es országokban élő fiatalokat (Bíró-Nagy&Szabó, 2021).

2012-ben készült egy online kérdőíves adatgyűjtés a magyar fiatalok korrupcióhoz és integritáshoz kapcsolódó megítélásairól (Burai, 2013). Ezen kutatás alapján többségük számára a becsületesség fontosabb volt az egyéni érdekeknél, döntő többségük szerint pedig a korrupció erőteljesen jelen volt mind Magyarországon, mind a világban. 2013-ban már kifejezetten a felsőoktatási rendszerben tapasztalt korrupcióról kérdezték őket (Csécsi et al., 2013). A kutatásban az átláthatatlan, sokszor túlzottan papíralapú felsőoktatási támogatási rendszerek esetében a válaszadók fele ítélte úgy, hogy előfordulnak korrupt cselekmények. A juttatások - például kollégiumi férőhelyek vagy szociális támogatások - mellett a másik nagy kockázatot a felsőoktatásba beáramló európai uniós források kapcsán vélték felfedezni. Úgy gondolták, hogy azok megpályázása és elköltése egyértelműen lehetőséget ad a korrupt gyakorlatok megjelenésére.

2016-ban Magyarországon a fiatalok korrupcióérzékelését és médiahasználatát vizsgálták. A kutatás eredményei alapján a fiatalok jelentős része már ekkor is az online felületekről tájékozódott, a korrupciós esetekről szóló nagy mennyiségű információ egyrészt közömbösséget váltott ki belőlük, másrészt úgy érezték, hogy nehezíti az események nyomon követését. (Bokor&Pulai, 2016).

2. Korrupció, integritás, korrupció elleni küzdelem: hot topic?

A korrupció, integritás, a korrupció elleni fellépés és küzdelem, valamint számos korrupcióhoz kapcsolható terület - például a különböző intézményekkel és egymással szembeni bizalom, az aktív részvétel a társadalmi folyamatokban és az ezt biztosító nyitott kormányzás és átláthatóság, a jóllét és bizalom - már távolabbra mutató, de ide is kapcsolható fogalmi olyan területek, amelyek vizsgálata elengedhetetlen a teljes társadalom szintjén, a fiatal generáció vonatkozásában pedig kiemelt jelentőséggel bír. Több kutatás véli úgy, hogy a fiatalok ezirányú felmérése, majd ennek mentén való beavatkozások fejlesztése és így a preventív cselekvésre helyezett hangsúly lehet a jövő irányába a korrupció visszaszorítása érdekében (Stupnianek&Navickas, 2019; Zhu&Li, 2019; Ubani, 2020).

A jövő politikusai, üzletemberei, köztisztviselői és vezetői a mai fiatalok közül kerülnek ki, így fontos, hogy egyértelmű és világos képet kaphassunk arról, hogy a különböző korcsoportba tartozó fiatalok mit gondolnak ezekről a témákról. Különösen lényeges annak feltárása, mely pontokon szükséges ismereteik bővítése, attitűdjük és hozzáállásuk formálása, szerepeik támogatása. Mindez elengedhetetlen ahhoz, hogy egy valóban korrupció ellen fellépő és az integritás mentén cselekvő generáció nőhessen fel.

A korrupció percepciója és észlelése képessé teszi az egyéneket arra, hogy felismerjék a korrupciós helyzeteket és cselekményeket, azaz a megfelelő szinten a megfelelő formában dekódolják azokat (Gong&Wang, 2012). Ez jelenti az első lépést a korrupció elleni fellépés irányába, amelyet a korrupcióval szembeni megfelelő szintű intolerancia követ, és ez motiválja az egyént a tényleges korrupció elleni fellépésre, azaz a cselekvő szintre való továbblépésben. Az érzékelésen és percepciókon keresztüli tudatosítás, majd az intoleranciából fakadó aktív fellépés olyan cselekvéssorozattá válik, amelynek minden lépése kiemelt jelentőségű, és bármelyik hiánya esetén elmarad a tényleges, hatékony fellépés.

**A fiatalok képzése és aktív bevonása
a korrupció elleni harcba tehát elengedhetetlen.**

Ennek során pedig különösen fontos, hogy a korrupció felismerése és a fellépés erősítése mellett az integritás egy olyan belső normává alakuljon, ami tudattalanul is vezérli és segíti őket mindennapi cselekvéseikben. Az integritás oktatáson és képzésen keresztül internalizálása elképzelhetetlen a társadalmi csoport rendszeres, mérési és adatgyűjtési eszközökkel történő vizsgálata nélkül. Ezek az adatgyűjtések szolgálhatnak alapvető iránytűként annak megítélésében, hogy mit gondolnak a fiatalok a korrupcióról, illetve az integritásról és az utóbbi mennyire jellemző cselekvésükre, hol vannak a legfontosabb beavatkozást igénylő pontok. Amennyiben már különböző programokkal, edukációs tartalmakkal zajlik az érintett témák ismertetése, ezek révén mérhetővé válik, hogy a beavatkozások mennyire hatékonyak, és hol találhatóak azok a gyenge pontok, amelyeken a hatékonyság növelése érdekében változtatni szükséges.

A KORR-KÉP című kutatási program – amelynek a most bemutatott nagymintás, magyar fiatalok körében végzett adatfelvétel is része – elsősorban a magyar fiatalok rendszeres vizsgálatát tűzte ki célként. Az Integritás Hatóság szervezeti egységeként működő Integritás Akadémia ezen kutatási programmal meghatározott időközönként felméri a fiatalok korrupcióról alkotott percepcióit, tapasztalatait, az integritást, a korrupció elleni fellépésüket, valamint vizsgálja a Magyarország számára biztosított európai uniós források felhasználásához kapcsolódó észlelésüket is. Az így szerzett információkat beépíti és kamatoztatja a Hatóság jelentéseiben és ajánlásaiban, valamint az Integritás Akadémia képzési programjának kialakításában és fenntartásában.

II. fejezet

Alkalmazott módszertan

A módszertani fejezetben bemutatásra kerül jelen adatfelvétel helye a teljes kutatási programban, az alkalmazott mintavétel, a válaszadók elérésének technikája, a mérőeszköz és hozzá kapcsolódó definíciók kialakításának folyamata

Az alkalmazott módszertan bemutatásakor elsődlegesen a jelen, nagymintás, kérdőíves adatgyűjtés során megvalósított módszertan bemutatása történik. Érintőlegesen azonban elengedhetetlen a komplex kutatási program során alkalmazott átfogó módszertan rövid ismertetése, hogy a különböző adatfelvételek egymásra épülése egyértelművé váljon.

1. A komplex kutatási program módszertani iránya

A korrupció és integritás vizsgálata során számos nehézséggel szembesül a témát vizsgáló. A korrupció jelentése és definíciója nem egységes, a különböző kutatások és vizsgálatok más-más fogalmakat használnak a tárgyalt jelenség definiálására, amely az adatok összehasonlíthatóságát nagyban nehezíti (Fenyvesi, 2014; Kó, 2001). Amennyiben egy adott tanulmányon belül a válaszadók számára nem világos, vagy téves a fogalmakhoz rendelt definíció, az egyetlen kutatási anyagon belül is rontja az adatok megbízhatóságát. A definíciós nehézségek mellett a korrupció vizsgálatok egy rendkívül komplex jelenségről van szó, amelyet nehéz közvetlenül vizsgálni (Bello y Villarino, 2021).

A jelenség multidimenzionális volta (például különböző szinteken különböző formákban jelenik meg, országonként, vagy akár kisebb területekenként is változhat, illetve változó, hogy mely gyakorlatokat tekintenek korrupciónak és melyeket nem) szintén azt erősíti, hogy a komplex, összetett mérőeszközök lehetnek a leginkább alkalmasak a fogalom megragadására és így mérésére is (Hart, 2019:4). A felsoroltak egyértelműen azt az irányt erősítették, hogy mivel a cél a fiatal generáció komplex vizsgálata, így annak vizsgálatok egy összetett, kevert módszertant alkalmazó kutatásra célszerű támaszkodni, amely a lehető leginkább megbízható adatokat képes szolgáltatni.

A kevert módszertan segítségével mind a kvalitatív, mind pedig a kvantitatív kutatómódszertani megközelítések előnyei érvényesülhetnek. A kvantitatív kutatás nagy és robosztus, ún. véletlen (valószínűségi) mintavételen alapuló eredményei értelmezhetőek a teljes vizsgált populációra. Az így szerzett információk a kvalitatív adatfelvételek „mélyfúrásos” technikájával az érzékeny kérdések és területek (amelyekben a korrupciót vizsgáló kutatások is bővelkednek) mélyebb elemzését biztosítják. A kvalitatív interjúkon alapuló adatgyűjtések a kérdőívet megelőzően lehetőséget adnak annak precíz és pontos megtervezésére, míg a kérdőívet követően a szenzitív és kvantitatív technikával nehezebben vizsgálható témák feltárását biztosítják. A kvalitatív és kvantitatív adatfelvételek egy kevert módszertant alkalmazó kutatás esetében történhetnek párhuzamosan, de időben eltolva, szekvenciálisan is (Hesse-Bieber, 2010). A KORR-KÉP kutatási program során ez utóbbi, szekvenciális adatfelvételi mód valósult meg, a 3 tervezett adatfelvétel egymást követően zajlik. Így a Creswell és Plano-Clark (2011) alapján modellezett magyarázó-egymásra épülő és feltáró-egymásra épülő modellek egyaránt megjelennek a kutatás módszertani folyamatában, egymást kiegészítve.

A KORR-KÉP esetében a feltáró-egymásra épülő modell értelmében egy kvalitatív fókuszcsoportos interjúkat tartalmazó adatgyűjtési ponttal indult az adatfelvételi szakasz, amely eredményének feldolgozását követően azokat is beépítve került kialakításra a kvantitatív kérdőív. Minderre a korábban jelzett, viszonylag csekély számú korábbi, a témát érintő hazai kutatás miatt volt szükség. Az ún. pre-fókuszcsoportos adatfelvételi időszak során egyértelművé vált, hogy melyek azok a területek és kérdéscsoportok, amelyek kiemelt jelentőséggel bírhatnak a kérdőíves adatfelvételben, így a kérdőív már ezt is figyelembe véve készült el. A kérdőíves adatfelvétel elemzését követően tervezetten egy ún. poszt-fókuszcsoportos adatgyűjtés keretében történik azon kiemelt területek mélyebb vizsgálata, amelyek dominánsan jelentek meg a kvantitatív adatfelvétel során.

A KUTATÁSI KÉRDÉSEK

- Mit gondolnak személyes integritásukról és az egyes intézmények kapcsán az integritásról a magyar fiatalok?
- Milyen percepcióik vannak a hazai korrupcióról, érzékelnek-e változást ebben?
- Mi a véleményük és tapasztalatuk az európai uniós források felhasználása kapcsán?
- Vannak-e személyes tapasztalatai a magyar fiataloknak a korrupciót érintően, és amennyiben igen, milyen típusúak?
- A korrupció elleni küzdelemben hol és hogyan látják részvételüket?

2. A kérdőíves adatfelvétel során alkalmazott módszertan

Jelen adatfelvétel kvantitatív módszertan segítségével, kérdőíves adatgyűjtésen keresztül valósult meg, amelyet a korábbi és későbbi adatfelvételek a II/1-es pontban részletezettek mentén egészítettek ki.

3. A mintavétel kialakítása

A kérdőíves adatfelvétel célja, hogy a populációból kiválasztott minta segítségével általános következtetéseket vonhassunk le a populáció, jelen esetben a 15-29 éves magyar generáció egészére. Erre az általánosításra akkor van lehetőség, ha a minta körültekintően került kialakításra, vagyis megfelelően reprezentálja a teljes populációt. Mindezt jelen kutatásban a véletlen (valószínűségi) mintavétel alkalmazása teszi lehetővé. Éppen ezért a minta kialakítása a kutatások egyik legfontosabb lépése, amennyiben ez módszertani szempontból nem megfelelően zajlik, a teljes adatgyűjtés és a kapott eredmények megbízhatósága és értelmezhetősége kétségessé válik. Annak érdekében, hogy a magyar fiatalok csoportján belül minden társadalmi réteg képviseltesse magát, többlépcsős, rétegzett mintavételre (stratified multistage sampling) került sor. Ennek a módszernek a során a kiválasztás több lépcsőben történik, és olyan szempontokat is figyelembe vesznek, mint hogy az egyes vármegyékben vagy településtípusokon milyen arányban élnek a vizsgálni kívánt populáció tagjai.

3.1 A többlépcsős, rétegzett mintavétel lépései a kutatásban:

- **1. A rétegek kialakítása:** Első lépésben a vármegyéken belül a települések három rétegbe sorolása történt meg, így minden magyar település bekerült egy-egy rétegbe a következők közül: megyeszékhely, város, község. A megyeszékhelyek és a főváros 23 kerülete közül mindegyik bekerült a mintába, ezek ún. önreprezentáló elemek.
- **2. A településszámok meghatározása:** Második lépésben a fővárosi kerületekhez és az adott vármegye adott rétegéhez kapcsolódó településtípuson (megyeszékhely, város, község) belül került meghatározásra, hogy hány fő bevonása elvárt a célcsoportba. Ennek alapját az adta, hogy figyelembe vették a fővárosi kerületek és az adott vármegye településtípusain élő 15–29 éves korosztály arányát. Minél nagyobb volt ez az arány, annál több fő kerül bevonásra az adott rétegbe. Az, hogy egy adott réteget vármegyei szinten hány település reprezentál, a település típusától és az adott rétegben elvárt elemszámtól

függött. A főváros és a megyeszékhelyek értelemszerűen nem megbonthatóak, önmagukat egyedül reprezentálják, azonban a város és község rétegek szintjén több település is bevonható volt vármegyéenként. Amennyiben 10 főhöz közeli, vagy e feletti elvárt min-tanagyság jutott egy vármegye, város vagy község rétegére, úgy a település „túlterhelésének” elkerülése érdekében az adott vármegyei réteghez nem egy, hanem kettő kijelölt településen történt adatfelvétel. Az összpopulációra vonatkozó lakossági adatokat és a vármegyei és településtípus szerinti megoszlási adatokat a 2022-es népszámlálás eredményei jelentették (KSH, 2023d).

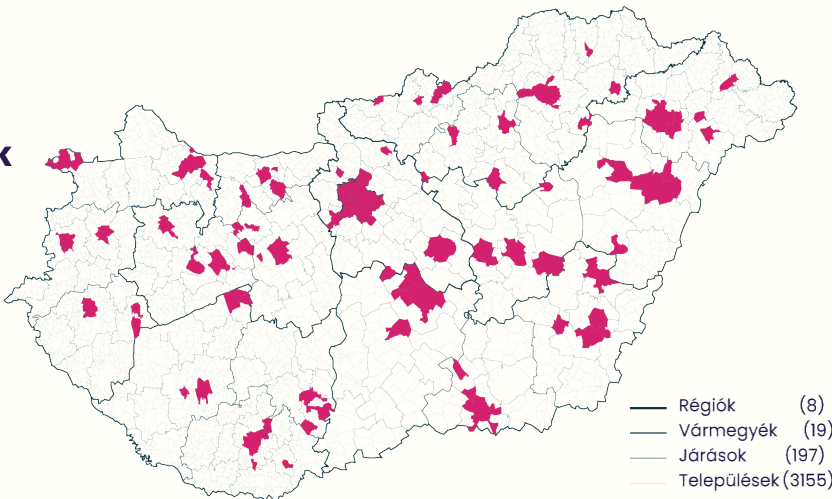
3. A települési kiindulópontok kiválasztása: jelen kutatás esetében a későbbiekben részletezett okokból nem állt rendelkezésre személyi címlista, így az adatfelvételek megkezdéséhez a kiválasztott településeken véletlenszerűen kijelölt kiindulópontokat használtak. Ezeknek a kiindulópontoknak, azaz utcáknak a kiválasztása egy Magyarország utcaneveit települési szinten tartalmazó adatbázis¹⁰ felhasználásával történt. Adott címről indulva maximum 5 interjú készülhetett, így azokon a településeken, ahol az elvárt mintaszám meghaladta az 5 főt, már min. 2, 10 fő felett már minimum 3 kiindulócím kijelölése történt.

3.2 A kialakított rétegek száma és elemszámai¹¹

A többlépcsős rétegzés elvégzését követően kialakult egy településlista, amely megfelelően reprezentálta a magyar 15-29 éves korcsoport eloszlását a vármegyékben a három kiválasztott településtípus és a fővárosi kerületek szerinti rétegek mentén. A minta összesen 104 települést/kerületet tartalmazott.

1. ábra

Bevont települések

¹⁰ <https://data2.openstreetmap.hu/>

¹¹ A kialakított rétegek számát vármegyékre bontva, valamint a rétegekhez rendelt települések pontos számát és a bevonni szándékozott elemszámokat az 1. számú mellékletben található táblázat tartalmazza.

4. A válaszadók elérése és bevonása

A kialakított minta és a kijelölt kiindulópontok/utcak meghatározását követően személyi címlista hiányában más megoldást kellett választani arra, hogy a populációt reprezentáló személyeket elérjük és a mintába kerülés esélye azonos legyen minden populációba tartozó esetben. A kutatás tervezésekor alapvetésként jelent meg a véletlen mintavétel szükségyszerűsége, ami képes reprezentálni a teljes magyar 15-29 éves fiatal generációt. Az eredetileg tervezett személyi címlista segítségével való adatfelvétel a törekvések ellenére nem tudott megvalósulni. Ilyen típusú adatbázis és adatigénylés jelenleg Magyarországon az Energiaügyi Minisztériumon keresztül, az illetékes főosztályhoz benyújtott adatigénylés segítségével történhet, amelyet pozitív elbírálást követően adnak át. A jelen kutatás során benyújtott adatigénylésre egy hiánypótlási kérelem érkezett, azonban a lassú elbírálás és felülvizsgálat okán más megoldást kellett találni, hogy az adatgyűjtés a nyári időszakot megelőzően történhessen¹².

A véletlen minta megtartása prioritás volt, és a személyi címlista hiányában ezt a többlépcsős rétegzett mintavétel kialakítását követően az ún. véletlen séta módszerével lehetett kivitelezni, amely egy megszokott technika több nemzetközi és európai nagymintás adatfelvétel esetében is. A véletlen séta azt jelenti, hogy a korábban kijelölt címeiről kiindulva előre meghatározott szabályok mentén érik el a mintába kerülő háztartásokat és azon belül a személyeket. A szabályokat követve a kiválasztott háztartásokon belül, ha több, a célcsoportba tartozó személy volt elérhető, a kiválasztott válaszadót az ún. születésnapos módszer segítségével jelölték ki. Amennyiben az így kijelölt személy nem tartózkodott otthon, a kérdezőbiztosok később visszatértek a megadott címre, így elkerülve azt a torzítást, amelyet a könnyen elérhető alanyok bevonása jelentett volna. Ha a felkeresett háztartásban nem élt 15-29 év közötti személy, úgy a véletlen séta szabályait követve haladtak tovább a kérdezőbiztosok.

5. A kérdezőbiztosok ellenőrzése

A lekérdezés során hangsúlyos volt a monitoring, amelyben az adatfelvételt végző partner figyelemmel kísérte a terepen zajló lekérdezési munka minőségét. Minden lekérdezés hangalapú ellenőrzésen esett át, amelynek során 15 ellenőrzési szempontot áttekintve vizsgálták azokat. Amely lekérdezés ez alapján nem felelt meg az előírtaknak, azt kizárták az adatfelvételből.

¹² A gyakorlat azt mutatja, hogy a nyári hónapokban tervezett terepmunka során számos nehezítő tényező jelentkezik, a bevonni kívánt személyek sok esetben jelentősen nehezebben elérhetőek, mint az év más hónapjaiban, mindez különösen igaz a fiatal generáció esetében.

A megvalósult lekérdezéseket a GPS adatok és a felkeresett cím bejáratí ajtajáról készült fotók alapján is ellenőrizték, ilyen formában a kérdőívek 60%-a esett át ellenőrzésen. A két típusú ellenőrzés hatására összesen 75 kérdőívet utasítottak el.

6. A mérőeszköz kialakítása

A kérdőíves adatfelvétel kialakításakor egyértelmű cél volt, hogy a korábbi, pre-fókuszcsoporthoz adatfelvétel elemzésekor felmerült, korrupcióhoz kapcsolódó témák a kérdőív részét képezzék. Emellett fontos volt olyan kérdéscsoportokat és dimenziókat vizsgálni nagyobb mintán, amelyek ritkábban jelennek meg a korrupcióval és integritással foglalkozó szakirodalomban, és hazai viszonylatban is újdonságnak számítanak, valamint szorosan kapcsolódhatnak a korrupcióhoz, integritáshoz, az európai uniós források szabályos felhasználásához.

A pre-fókuszcsoporthoz interjúk elemzését követően egyértelművé vált, hogy a kiválasztott célcsoport esetében az általánosnál hangsúlyosabban kell vizsgálni, hogy saját magukon kívül ismerőseiktől, rokonaiktól értesültek-e olyan cselekményekről, amelyek korrupcióhoz kapcsolhatók, vannak-e akár csak közvetve is, de ilyen tapasztalataik. Ezt indokolta, hogy a korcsoport életkorából fakadóan csak limitált formában vesz igénybe közvetlenül közszolgáltatásokat, és az ezekhez kapcsolódó ügyintézők lebonyolítását sem minden esetben önállóan végzik. Részint ennek következtében is számos korrupciógyanús cselekményről közvetve, hallomásból értesülhettek és nem saját tapasztalataik mentén.

A pre-fókuszcsoporthoz adatfelvétel során az intézmények közül a korábbi vizsgálatok alapján az egészségügyi intézmények, az oktatási intézmények és az adminisztratív támogatást nyújtó intézmények emelkedtek ki, elsődlegesen ezek kapcsán rendelkeztek közvetlen vagy közvetett tapasztalatokkal a válaszadók (Burai&Vajda, 2025). Emellett azonban számos más intézmény kapcsán is stabil véleményeket tudtak megfogalmazni a tekintetben, hogy az adott intézményben mennyire bíznak meg, és így közvetve mennyire tekintik azt korruptnak, vagy érzik úgy, hogy ott a különböző ügyek intézése során a korrupció gyorsítja, vagy ez teszi lehetővé azok elintézését.

A fókuszcsoporthoz során ugyan nagyrészt a korrupció elutasítása jelent meg a célcsoport részéről, de ez nem volt kizárólagosnak nevezhető, és amellett, hogy egyesek semleges viszonyultak hozzá, volt, aki bizonyos helyzetekben kifejezetten kíváncsi tartotta azt. A korábbi adatfelvétel tapasztalatai alapján a kérdőív részét képezte, hogy meghatározott esetpéldákat szemléltetve kértük a válaszadókat, jelöljék, mely cselekményeket tekintenek korrupciónak és melyeket nem. A felsorolt esetpéldák nem csak a Büntető Törvénykönyv által korrupcióhoz sorolt eseteket tartalmazták, hanem olyan helyzeteket is, amelyeket ugyan a Büntető Törvénykönyv nem korrupciós bűncselek-

ményként definiál, azonban a korrupcióval foglalkozó szakirodalom korrupciós cselekményként tekint rájuk: nepotizmus, forgóajtó-jelenség stb.

Mindez a kutatásban a korrupció definiálásának szempontjából is elengedhetetlen volt. A válaszadók az esetpéldákon keresztül, valamint az azokat követő rövid összegzéssel kaptak tájékoztatást, hogy a kutatásban mit tekintünk korrupciónak és a további kérdések megválaszolása során ők mit értenek ez alatt. Az esetpéldák és a rövid összefoglaló fedték a kutatás módszertani tervezésekor a konceptualizálás során kialakított, átfogó korrupció definíciót, amelyre a teljes kutatás épült és amely alkalmas a téma tágan értelmezett vizsgálatára. Az így kialakított, részben korábbi forrásokra is alapozó (Dobson Phillips et al., 2021) korrupció definíció a következő volt:

„A korrupció az a jelenség, amikor valamely egyén, csoport vagy intézmény magánelőny szerzése céljából visszaél a rábízott hatalommal, ami jellemzően közérdeksérelemmel, illetve törvények, szabályozások és/vagy integritási normák megszegésével jár. Ugyancsak korrupció, amikor valaki előnyszerzés céljából hatalommal felruházott egyén, csoport vagy intézmény részére valamilyen magánelőnyt felajánl vagy nyújt. Korrupciónak tekintünk minden ilyen esetet, akkor is, ha az valamilyen vélt vagy valós közérdekre hivatkozva történik.”

A korrupcióhoz kapcsolódó véleményekre és percepciókra vonatkozó kérdéseket tartalmazó kérdésblokk esetében, áttekintve a témát érintő korábbi kutatásokat is, világossá vált, hogy a válaszadók számára a kérdőív ezen pontján továbbítani kell azt az információt, hogy mit értünk korrupciós cselekmény alatt, illetve, hogy ők maguk mit értenek alatta a kérdések megválaszolásakor. Amennyiben ez nem történik meg, úgy nem nyomon követhető, hogy az egyes válaszadók mire gondoltak,

amikor különböző kérdésekkel a korrupcióhoz kapcsolódó véleményüket kérdezték. A lekérdezés során nem konkrét definíciót hallottak, hanem 11 esetpéldán keresztül jelölték, hogy véleményük szerint az adott eset korrupció-e vagy sem. Minden felsorolt eset korrupciónak minősült a kutatás során alkalmazott korrupció definíció értelmében. A korrupciós cselekményt megfelelően lefedték az esetpéldák. Az esetpéldák meghallgatása, illetve annak eldöntése után, hogy azok korrupciónak minősülnek vagy sem, kaptak egy, a kérdezőbiztosok által felolvasott szöveget, amely összefoglalta, hogy az imént hallott esetek mindegyike a korrupció kategóriájába sorolandó ebben a kutatásban, és arra kérték őket, hogy későbbi válaszaik végiggondolásakor minden ilyen cselekményt tekintsenek korrupciónak. Az esetpéldákon keresztül a felsorolt gyakorlatok között megjelent a

- vesztegetés közszolgáltatás és magánszolgáltatás vonatkozásában,
- a tárgyi ajándékkal történő vesztegetés,
- a befolyással üzérkedés,
- sikkasztás,
- befolyás vásárlása,
- hűtlen kezelés,
- nepotizmus¹³,
- forgóajtó jelenség¹⁴,
- lobbizás.

A példák a korrupció cselekményeinek egy igen széles spektrumát fedték le, és voltak köztük olyanok, amelyeket a Büntető Törvénykönyv is tárgyal. Ugyanakkor a Büntető Törvénykönyv nem fedi le a korrupció jelen kutatásban is részletezett minden lehetséges formáját; vannak olyan cselekmények, amelyeket a szakirodalom a korrupció körébe sorol, de jogszabályi szinten még nem szabályoz. A korrupció fogalmának tágabban értelmezésével a hozzá köthető cselekmények szélesebb köre vált vizsgálhatóvá, és hiánypótló adatok születtek arra vonatkozóan, hogy a magyar fiatalok mely cselekményeket tekintik korrupciónak, illetve melyeket nem, továbbá, hogy létezik-e bármilyen kimutatható kapcsolat a korrupciónak ítélt cselekmények és más változók között. A vizsgálatok tárgyát képezték olyan predikciós modellépítések, amelyek képesek magyarázni a korrupció percepciójához és más fontos korrupcióhoz köthető témák jelenlétét. Az esetpéldák megválaszolása előtt semmiféle információ nem állt a fiatalok rendelkezésére arról, hogy a kutatásban mi minősül korrupciónak, illetve nem vonatkozott a kérdőív ezen a pontjára semmilyen konkrét kérdés a korrupcióra. Az esetpéldák ún. vignettaként szolgáltak, hogy a válaszadókkal ne egy nehezen értelmezhető jogszabályi szöveget kelljen ismertetni, vagy adott esetben olyan definíciót biztosítani számukra, amelyet a későbbi válaszadás során eltérő módon tudnak interpretálni. Elsőként tehát azt vizsgáltuk, hogy az egyes esetpéldákat a válaszadó korrupciónak tekinti-e, ezután összefoglalva kaptak iránymutatást, hogy

¹³ Amikor valaki a rokonságát, családtagjait vagy közeli ismerőseit részesíti előnyben.

¹⁴ Amikor egy személy váltogatja pozícióját a közsféra és a magánszektor között, miközben visszaél saját befolyásával.

a későbbi kérdések során mindegyik esetpéldát a korrupció fogalmi keretébe helyezték, és egységesen tekintették azokat annak. A vignetta módszer alkalmazása ismert a különböző pszichológiai és szociológiai kutatásokban, sok esetben a nehezebben vizsgálható kérdések, akár bűncselekmények kutatása során is alkalmazzák azt (Székely et al., 2012; Kása et al., 2024; Kerékgyártó, 2024).

Az úgynevezett core dimenziókon túl, amelyek direkt formában vizsgálták az európai uniós források felhasználását és a korrupciót, valamint az integritást, megjelentek olyan „soft” kérdéscsoportok is a kérdőívben, amelyeket a szakirodalom említ és vizsgál a korrupcióval párhuzamosan (például intézményi bizalom, részvétel) és olyan dimenziók is, amelyek korrupcióval való közös vizsgálata még új, innovatív területnek számít, például jóllét és dimenziói (Tavits, 2008; Bota-Avram, 2023). A kérdőív kiemelt részét jelentette még a korrupció elleni küzdelemre vonatkozó kérdések csoportja és annak vizsgálata, hogy a fiatalok hol látják ebben szerepüket, valamint annak feltárása, hogy a téma oktatásán keresztül mely formáját tekintik a leginkább hatékonynak a fiatal generáció esetében.

2. ábra

**A kutatásba
bevont
dimenziók**

- ★ Jóllét
- ★ Bizalom
- ★ Integritás
- ★ Hazai problématerkép
- ★ Korrupció percepció
- ★ Korrupcióhoz kapcsolódó tapasztalatok
- ★ Korrupció elleni küzdelem
- ★ Részvétel
- ★ Európai Uniós források felhasználásának percepciója
- ★ Tájékozódásra használt források, média
- ★ Preferált oktatási irányok a korrupció elleni küzdelemben

**7. Az adatfelvétel lebonyolítása, majd az adatok
kezelése**

Az adatfelvétel és terepmunka 2025. május 15. - június 16. között zajlott többlépcsős rétegzett mintavétellel, a kiválasztott településeken a véletlen séta módszertanának megfelelően minden válaszadó esetében kérdezőbiztossal, személyes lekérdezés formájában (CAPI).

Az adatok elemzését megelőzően megtörtént azok tisztítása és súlyozása. Az adattisztítás szakaszában a változók és a válaszok felcímkezésére és a válaszok logikai tisztítására, az ugrások ellenőrzésére, illetve lekövetésére, valamint a többválaszos kérdések strukturálására került sor.

Az adatok súlyozása szintén az adatfeldolgozást megelőzően történt, annak érdekében, hogy az eredmények a lehető legpontosabban leképezzék a magyar 15-29 éves lakosságot, és reprezentatív képet nyújtsanak. Az utólagos súlyozás a következő változók figyelembevételével történt: nem, korcsoport, településtípus (Budapest/város/község bontásban), iskolai végzettség (alap/közép/felsőfokú végzettség bontásában). A súlyozás során relatív súlyozási eljárással készült az új súly változó¹⁵.

A kutatás eredményei 95%-os konfidencia intervallummal $\pm 3\%$ -os hibahatáron belül értelmezhetőek, azaz 100 megismételt vizsgálat során a mért értékek 95 esetben esnének a jelen kutatásban mért eredmények $\pm 3\%$ -os tartományán belülre.

8. Az adatok feldolgozásának módja

A tisztított és súlyozott adatbázis feldolgozását az Integritás Akadémia adatelemző és kutató munkatársai végezték a Python program segítségével. Az elemzések 0,05-ös szignifikancia szint mellett kerültek értelmezésre.

¹⁵ A relatív súlyozás következménye, hogy a súlyozatlan és súlyozott mintában is megegyezik az elemszám. A számított súlyok minimuma 0,639, maximuma 1,922 lett, amely megfelelőnek tekinthető. A súlyok szórása 0,24568 volt.

A minta szocio-demográfiai, jövedelmi és politikai jellegű kérdéseinek eredményei

A fejezet a kutatásba bevont minta alap szocio-demográfiai jellemzőit mutatja be, emellett kitér a politikai és jövedelmi kérdésekre adott alapmegoszlásokra is

3.1 Szocio-demográfiai megoszlások és kapcsolataik

Az 1012 főt tartalmazó minta reprezentatív a korcsoport, nem, csoportosított iskolai végzettség és településtípus szerint, amelyet a megfelelő többlépcsős rétegzett, valószínűségi mintavétel és súlyozás biztosított. Ennek köszönhetően az eredmények során bemutatott és összefoglalt következtetések általánosíthatók a teljes magyar 15–29 éves népességre.

1. táblázat

A válaszadók demográfiai adatai

Nem Férfi 520 fő 51,33% Nő 492 fő 48,67%	Korcsoport 15–19 315 fő 31,12% 20–24 364 fő 36,03% 25–29 333 fő 32,85%	Iskolai végzettség Alapfokú 264 fő 26,04% Középfokú 570 fő 56,35% Felsőfokú 178 fő 17,61%
Családi állapot Nőtlen, hajadon 785 fő 77,60% Házas, házastársával együtt él 144 fő 14,20% Bejegyzett élettársával él együtt 75 fő 7,44% Házas, de házastársával nem él együtt 5 fő 0,45% Elvált 3 fő 0,31%	Település Budapest 183 fő 18,12% Megyeszékhely 181 fő 17,93% Város 341 fő 33,72% Község 306 fő 30,23%	Jövedelem Legfeljebb 2 millió Ft 8 fő 0,76% Legfeljebb 1 millió Ft 72 fő 7,11% Legfeljebb 500 ezer Ft 240 fő 23,74% Legfeljebb 300 ezer Ft 186 fő 18,40% Legfeljebb 100 ezer Ft 93 fő 9,17% Nem tudom 100 fő 9,84% Nem válaszolok 314 fő 30,98%

A válaszadók nemek szerinti megoszlásában enyhe férfitöbbség figyelhető meg, de a nemek közötti arány közel azonos. A minta kiegyensúlyozott eloszlást mutat a három korcsoport tekintetében.

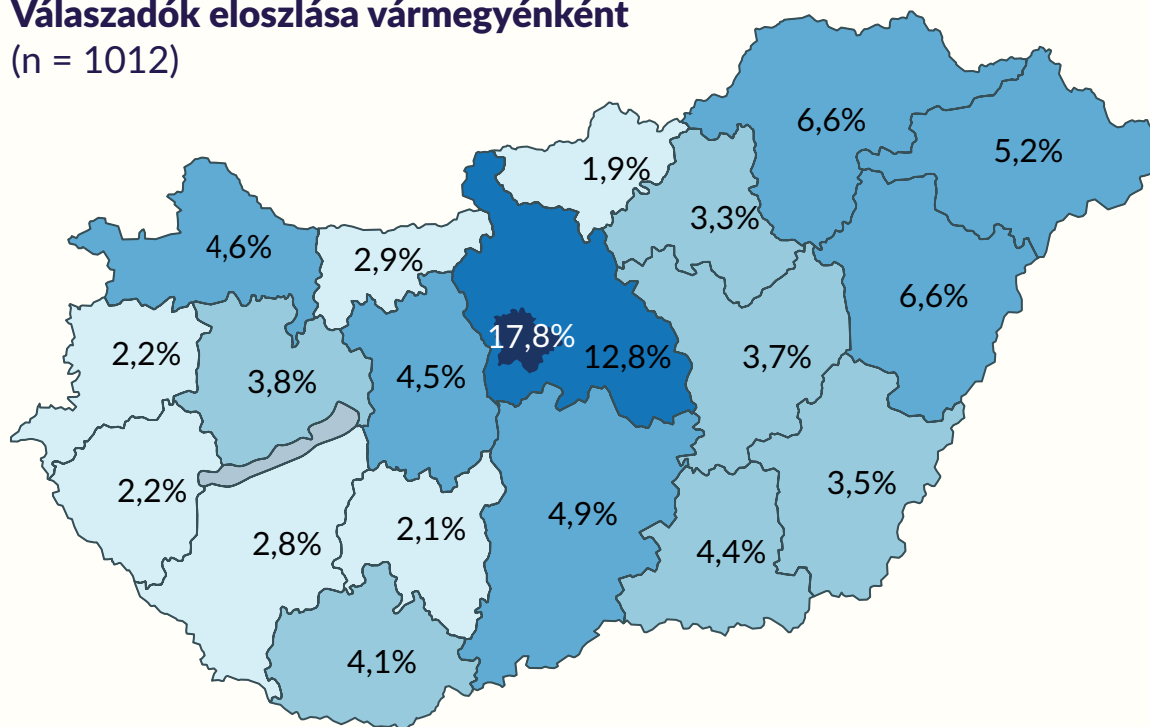
A célcsoport életkori specialitásaiból fakadóan a minta többsége nőtlen vagy hajadon (77,6%). A különböző iskolai végzettségekből képzett csoportok (alap/közép/felsőfokú végzettséggel bírók) alapján a középfokú végzettséggel bírók domináltak¹⁶.

A legtöbb válaszadó Budapesten (17,8%) és Pest megyében (12,8%) él. A minta 69,77%-a városokban, megyeszékhelyeken és a fővárosban lakik, amely alátámasztja a magyar fiatalok városias térségekben való koncentrálódását.

3. ábra

Válaszadók eloszlása vármegyéenként

(n = 1012)

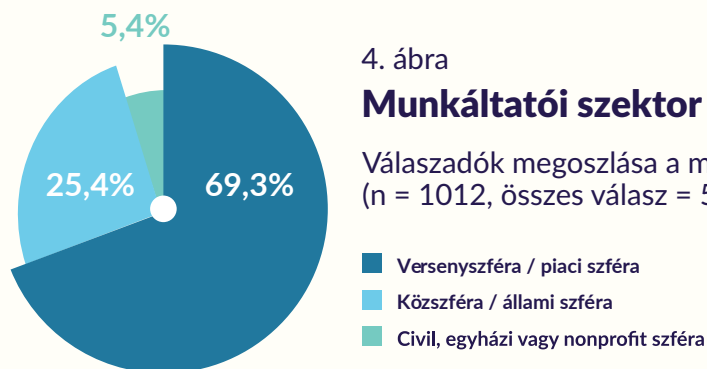

¹⁶ Az iskolai végzettségekhez kapcsolódó csoportosítás részleteit a melléklet tartalmazza.

A legtöbb fiatal középfokú végzettséggel rendelkezik (56,35%), ami a korosztály élethelyzetéből is következik. Jellemzően 2–4 fős háztartásokban élnek (2 fő: 29,3%, 3 fő: 28,7%, 4 fő: 24,1%). A legtöbben úgy nyilatkoztak, hogy 2 fő járul hozzá a háztartás jövedelméhez és kiadásaihoz (69,79%).

A mintába került személyek elsősorban hazai, belföldi tapasztalattal rendelkeznek, nagyobb arányuk (86,75%) jelezte, hogy korábban még nem élt vagy dolgozott 3 hónapot, vagy ezt meghaladó időintervallumot külföldön.

A fiatalok objektív munkaerőpiaci helyzetének vizsgálata mentén 65,3%-uk legalább 1 órát dolgozott a vizsgálatot megelőző héten (pénzbeli juttatásért (61,6%), nem pénzbeli juttatásért vagy ellenszolgáltatás nélkül (3,7%)) míg 35,2%-uk nem végzett semmilyen munkát a kérdezett időintervallumban. A munkát nem végzők csekély aránya (7,9%) a vizsgált időszakban táppénzen, szabadságon, GYESEN, GYEDEN, volt, vagy egyéb egészségügyi, családi okokból kifolyólag nem tudott munkát vállalni. A többség a versenyszférában helyezkedett el (69,3%), kisebb arányban dolgoztak közintézményeknél vagy civil szervezeteknél (4. ábra).

3.2 Jövedelem-, és szubjektív anyagi biztonság területe

Az adatgyűjtés során kérdeztük a fiatalokat olyan szenzitív témákról, mint a háztartásuk objektív és szubjektív jövedelmi helyzete, valamint egyéb, társadalmi státuszt vizsgáló változók. A háztartás nettó havi bevételére sávosan megadott válaszlehetőségekkel válaszolhattak, míg szubjektív jövedelmi

helyzetüket és az anyagiak mentén besorolt szubjektív társadalmi státuszukat korábbi Európai Unió adatfelvételekben¹⁷ is használt kérdésekkel vizsgáltuk. A jövedelmi és státusz helyzetre vonatkozó kérdésekről összességében elmondható, hogy magas válaszmegtagadói arányokat produkáltak, amely a kérdés szenzitivitásából és a célcsoport specialitásaiból egyaránt adódhatott.

A válaszadók körében, akik ténylegesen megadták a háztartásuk havi nettó bevételét (azaz nem a nem tudja, nem kíván válaszolni lehetőséget választották), 86,71%-a jelölte meg, hogy háztartásának havi nettó összbevétele 500 ezer forint alatti, azonban kiemelendő, hogy ennek az arálynak a fele (46,6%) csupán havi nettó 300 ezer forintos, vagy ennél alacsonyabb összeget adott meg.

A teljes mintát figyelembe véve a megkérdezettek 9,8%-a nem tudta, míg 31,0%-a nem válaszolt a kérdésre. A háztartások nettó jövedelmét fontos a tekintetben is vizsgálni, hogy hány fő között oszlik meg ez az összeg, azaz hány fő alkotja az adott háztartást. A vizsgált mintában közel azonos arányban vannak a 2 fős (29,3%), 3 fős (28,7%), 4 fős (24,1%) háztartások, az 1 fős háztartások aránya 5,1%, míg 6 vagy ennél több fős háztartások 1%-nál alacsonyabb arányban fordultak elő. A válaszadók átlagosan 3,15 fős háztartásokban élnek.

A demográfiai kérdések vizsgálatának egyik érdekes eredménye a háztartások jövedelmi helyzetének szubjektív megítélése és a pénzügyi tartalékképesség között megfigyelhető eltérés. A válaszadók 57,2%-a nyilatkozott úgy, hogy háztartásuk jövedelme „viszonylag könnyen”, „könnyen” vagy „nagyon könnyen” fedezi a rendszeres kiadásokat, míg 3,2% nem tudott válaszolni, és 6,7% nem kívánt választ adni erre a kérdésre. Ezzel párhuzamosan egy másik kérdés azt vizsgálta, hogy

¹⁷ EU-SILC

a válaszadók képesek lennének-e saját forrásból fedezni egy váratlan, 170 ezer forintos kiadást. Ennél a kérdésnél a válaszmegtagadás aránya magasabb volt: a kitöltők 17%-a nem adott választ. Azok körében, akik válaszoltak, 53,1% jelezte, hogy nem tudna önerőből finanszírozni egy 170 ezer forintos kiadást fedezni.

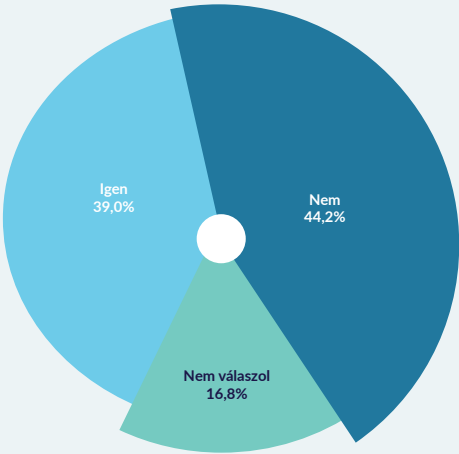
5. ábra

A kiadások fedezésének képessége

Mennyire képes a háztartás rendszeres kiadásait fedezni a válaszadók megítélése alapján? (n=1012)

Nagyon nehezen	2,3%
Nehezen	4,4%
Viszonylag nehezen	26,1%
Viszonylag könnyen	40,3%
Könnyen	14,7%
Nagyon könnyen	2,2%
Nem tudom	3,3%
Nem válaszolok	6,7%

Képes-e a háztartás önerőből fedezni egy 170 ezer forintos váratlan kiadást a válaszadók megítélése alapján? (n=1012)

A viszonylag magas válaszmegtagadási arány különösen a váratlan kiadásokkal kapcsolatos kérdésnél arra utalhat, hogy a **pénzügyi sérülékenység a válaszok alapján becsülnél is magasabb lehet**. Ez felveti annak lehetőségét, hogy a szubjektív anyagi biztonságérzet – amely a mindennapi megélhetéshez való alkalmazkodóképességet tükrözi – nem feltétlenül támaszkodik tényleges anyagi tartalékokra. Az önbesorolásokban megjelenő „kijövünk valahogy” típusú attitűd tehát eltérhet attól, hogy egy előre nem látható élethelyzet – például betegség, baleset vagy műszaki hiba – milyen mértékű pénzügyi megterhelést jelentene a háztartás számára.

A két vonatkozó fentebbi kérdés között erős, statisztikailag szignifikáns kapcsolat áll fenn¹⁸. Ezt a kapcsolatot a százalékos megoszlások elemzése is alátámasztotta, hiszen jól látható, hogy azok a válaszadók, akik saját megítélésük szerint könnyebben tudják kezelni a rendszeres kiadásokat, nagyobb valószínűséggel rendelkeznek olyan tartalékokkal, amelyek lehetővé teszik egy váratlan kiadás önerőből történő fedezését.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a két kérdés eltérő logikát követ: míg az egyik egy szubjektív, folyamatos alkalmazkodásra vonatkozó értékelés, addig a másik egy konkrét, nagyobb egyszeri kiadás hipotetikus kezelésére irányul. A közöttük fennálló kapcsolat tehát inkább a pénzügyi biztonság szubjektív érzete és a tényleges ellenállóképesség közötti átfedést tükrözi, semmint azok teljes egyezését. Ez az eltérés különösen hangsúlyos lehet a fiatalabb korosztály esetében, ahol a pénzügyi sérülékenység gyakran rejtve marad a szubjektív értékelések mögött (Németh, Zsótér & Luksander, 2017; OECD 2020; Németh, Zsótér, & Béres, 2020).

3.3 A magyar fiatalok politikai érdeklődése és ennek iránya

A politikai érdeklődés, az önbesorolás a politikai térképen, valamint a szavazási hajlandóság kulcsfontosságú tényezők egy társadalom demokratikus részvételének megértésében. Különösen igaz ez a fiatal korosztályra, amely a jövő választópolgárságát, közéleti aktivitását és értékrendjét képviseli. A kutatásban ezért külön modulként vizsgáltuk a politikai attitűdöket, amelyek árnyalhatják a korrupcióval kapcsolatos percepciók értelmezését is.

A nemzetközi szakirodalomban is megjelenik az az összefüggés, hogy az egyének politikai attitűdje, vagy kormányhoz való viszonya befolyásolhatja azt, hogyan ítélik meg a korrupció jelenlétét, vagy súlyosságát (Agerberg, 2022; Ziller & Schübel, 2015). Fontos azonban hangsúlyozni, hogy elemzésünk nem a politikai állásfoglalásokat kívánja minősíteni, hanem azokat, mint társadalmi-háttérváltozókat vizsgálja, amelyek értékes összefüggéseket mutathatnak például a korrupció megítélésével, vagy a közintézményekbe vetett bizalommal kapcsolatban.

A politikai érdeklődés terén a fiatalok elsősorban a semleges válaszlehetőségeket jelölték, többségük kevésbé - (38,4%) vagy inkább érdeklődik (38,2%) a politika iránt.

¹⁸ sig = 0,000 ; Cramer's V = 0,497

A politika iránti érdeklődés növekedésével emelkedik a választási részvétel, a korrupció mindennapi életre gyakorolt hatásának észlelése, a közpénzfelhasználásról alkotott határozott vélemény és az aktív, leginkább alternatív korrupció elleni fellépés valószínűsége.

Az elemzés eredményei alapján a politikai érdeklődés több vizsgált attitűddel és viselkedéssel is szignifikáns kapcsolatban állt.

A politikai érdeklődés szintje jelen kutatás eredményei alapján igazoltan összefügg a politikai részvételi szándékkal. A politikai érdeklődés növekedésével párhuzamosan folyamatosan emelkedik azok aránya, akik „biztosan elmennének szavazni”¹⁹.

A politikai érdeklődés szignifikáns kapcsolatban áll a korrupció mindennapi életre gyakorolt hatásának érzékelésével. A magasabb politikai érdeklődésűek körében magasabb a korrupció mindennapi életre gyakorolt hatásának érzékelése is²⁰.

Az európai forrásfelhasználás hatékonyságának megítélése szintén markánsabb képet fest az érdeklődők körében. A politika iránt inkább érdeklődők határozottabb véleményeket fogalmaznak meg a források felhasználásának hatékonyságára vonatkozóan²¹. Érdekes mintázat, hogy a „nagyon érdeklődők” csoportjában egyszerre jelennek meg szélsőségesen negatív és szélsőségesen pozitív értékelések a források felhasználására vonatkozóan.

A korrupcióval szembeni cselekvés, azaz, hogy mit tennének abban az esetben, ha korrupciógyanús esetet, helyzetet tapasztalnak, részben szintén összefüggött a politikai érdeklődéssel. Minél inkább érdeklődő valaki, annál inkább választana aktív, elsősorban alternatív cselekvési mintát, azaz a sajtó vagy valamilyen intézmény értesítése helyett, vagy mellett mást is tenne²².

¹⁹ $p=0,000$, Cramer's $V=0,215$

²⁰ $\text{sig}=0,000$, Kendall tau-b= $0,260$

²¹ $p=0,000$, Cramer's $V=0,231$

²² $p=0,000$, Cramer's $V=0,206$

A fenti térképes ábra alapján érdekes kettősség rajzolódik ki a magyarországi fiatalok politikai önbesorolása kapcsán. A térkép azt mutatja, hogy több vármegyében – különösen a közép-magyarországi és keleti régiókban – a fiatalok többsége inkább jobboldalinak tekintette magát, amit a sárgás árnyalatok jeleznek. Fontos megjegyezni, hogy ezek az értékek jellemzően a politikai skála középértékéhez (4-hez) közeliak, vagyis a fiatalok ezekben a vármegyében csak enyhe jobboldali orientációt mutattak. Emellett elszórtan megjelennek erőteljesebben baloldali vármegyék is, például Békés és Zala vármegye, ahol a válaszadók átlagosan 2,8-as értéket jelöltek meg a skálán. A 2020-ban készült nagymintás magyarországi Ifjúságkutatás során is vizsgálták a bal-jobboldali elköteleződést a szakirodalomban leggyakrabban használt 1-7-ig terjedő skálával. A 2020-as Ifjúságkutatás eredményeihez képest kisebb emelkedés figyelhető meg a KORR-KÉP kutatásban a magukat baloldalinak vagy inkább baloldalinak valló fiatalok körében (Társadalomkutató Kft., 2020)²⁴.

²⁴ A KORR-KÉP kutatás során a bal-jobboldali skálán az 1-2-3-as értékeket nagyobb arányban, míg a 4-5-6-7, tehát a középre húzó és inkább jobboldali, vagy jobboldali csoporthoz kapcsolt értékeket kisebb arányban jelölték a válaszadók.

IV. fejezet

Eredmények

4.1 fejezet: Korrupció és jóllét, hogyan hat a korrupció a magyar fiatalok életére

A fejezet célja, hogy kontextusba helyezze, és rávilágítson arra, hogy milyen kapcsolat jelenik meg a korrupcióhoz köthető vélemények, percepciók és a fiatalok szubjektív jólléte, életminősége között

A magyar fiatalok szubjektív jólléte magasabb, a korrupció magasabb érzékelése azonban negatívan befolyásolhatja ezt.

A kérdések célja volt, hogy képet kapjunk arról, a 15–29 éves fiatalok hogyan érzik magukat saját életükben, mennyire elégedettek, és mennyire gondolják, hogy életük megfelel az általuk ideálisnak tartott állapotnak.

A szubjektív jóllét számos dimenziót ölelhet fel. Az egyik legfontosabb ezek közül a pszichológiai dimenzió, ezen túl jelentős hatást fejt ki az emberek szubjektív jóllétére a szociális-, anyagi, fizikai egészségre vonatkozó-, kognitív és viselkedési dimenzió egyaránt (Szántó et al., 2016). Jelen kutatásban a szubjektív jóllét hedonisztikus iránya mentén a jóllétet az élet általános és átfogó pozitív értékelésével azonosítottuk, ahol elsősorban a pozitív életesemények és megélések minél nagyobb aránya és a negatív életesemények alacsony aránya határozta meg az egyén szubjektív jóllétét (Hajdu, 2014, Szántó et al., 2016). A jóllét része a jólét, amely az anyagi-tárgyi elégedettségre és megfelelőségre utal, azonban korántsem egyetlen dimenziója annak.

A szubjektív jóllétre vonatkozó kérdésekkel és a belőlük képzett index-szel áttekintésre került, hogy van-e bármilyen összefüggés a korrupcióról alkotott vélemény, illetve esetleges tapasztalat, valamint a fiatalok szubjektív jólléte között. A jóllét és korrupció kapcsolatának vizsgálata a témával foglalkozó szakirodalomban is újnak számít, eddig kevés kutatás foglalkozott vele. A két terület összevetése azonban rendkívül fontos, hiszen amennyiben összefüggés mutatható ki az emberek élettel való elégedettsége, azaz jólléte, és a korrupció érzékelése, a mindennapi életre gyakorolt hatása között, úgy egyértelmű, hogy

a korrupció nem kizárólag gazdasági és politikai hátrányokat okoz, hanem komoly pszicho-szociális következményekkel járhat.

Néhány korábbi kutatás már kitért arra, hogy a korrupció percepciója, illetve a konkrét érintettség korrupciós helyzetekben negatívan befolyásolhatja az egyének életminőségét (Tavits, 2008; Bota-Avram, 2023). A Jóllét kérdéscsoport a szubjektív életminőség három kulcstényezőjét méri, amelyekre a fiatalok egy 0–10-ig terjedő skálán adhattak választ:

- **Mennyire vagy elégedett az életteddel mostanában?**
Ez a kérdés az általános életelégedettséget méri, ami a szubjektív jóllét egyik legismertebb mutatója.
- **Az életed mennyire áll közel ahhoz, amit ideálisnak tartasz?**
Ez a dimenzió azt mutatja, milyen mértékben valósul meg az egyéni életideál, azaz az életkörülmények és az egyéni célok összehangoltságát vizsgálja.
- **Mennyire tekinted kiválónak az életkörülményeidet?**
Ez a kérdés inkább az objektívebb, hétköznapi körülmények megítélésére vonatkozik: lakhatás, anyagi biztonság, szociális kapcsolatok minősége stb.

A három kérdés együttesen ad képet arról, milyen a fiatalok szubjektív jólléte. Az egyéni válaszok alapján jóllét index képezhető²⁵.

Mindhárom kérdés esetében a leggyakoribb válasz a „8” -as érték volt, vagyis a fiatalok többsége inkább pozitívan értékelte jóllétét. A 8-as skálaérték dominanciája minden kérdésben arra utal, hogy az átlagosnál magasabb, de nem maximális az elégedettség. Azaz sokan érzik jól magukat, de tudják, hogy lehetne jobb is.

A nagyon alacsony értékelések aránya minden esetben alacsony (0–3 közötti értékek együtt sem érik el a 10%-ot).

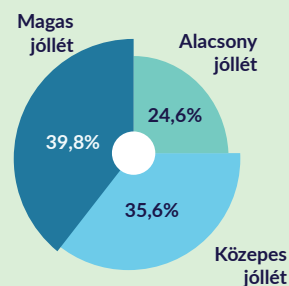
Érdekesség, hogy a 8-as válasz egyensúlyi pontként is értelmezhető: nem közömbös (mint a 5–6), de nem is euforikus (mint a 10). A jólléti értékelés egyfajta reális derűlátást mutat – biztató alapot adva a jövőbeni életpálya-építéshez, önállósodáshoz és társadalmi beágyazódáshoz.

4.1.1 A jólléti csoportok képzése

7. ábra

Jóllét csoportok eloszlása

A szubjektív jóllét alapján képzett csoportok szerinti eloszlás (n=1012)

A válaszadók által megadott jólléti értékeket három kategóriába soroltuk:

- 0–5,49: alacsony szintű jóllét,
- 5,5–7,49: közepes szintű jóllét,
- 7,5–10: magas szintű jóllét

Minden válaszadó esetében kiszámítottuk a három jólléti kérdésre adott válasz egyszerű átlagát, amely így egy 0 és 10 közötti, szubjektív jólléti pontszámot eredményezett.

²⁵ Cronbach alfa= 0,920

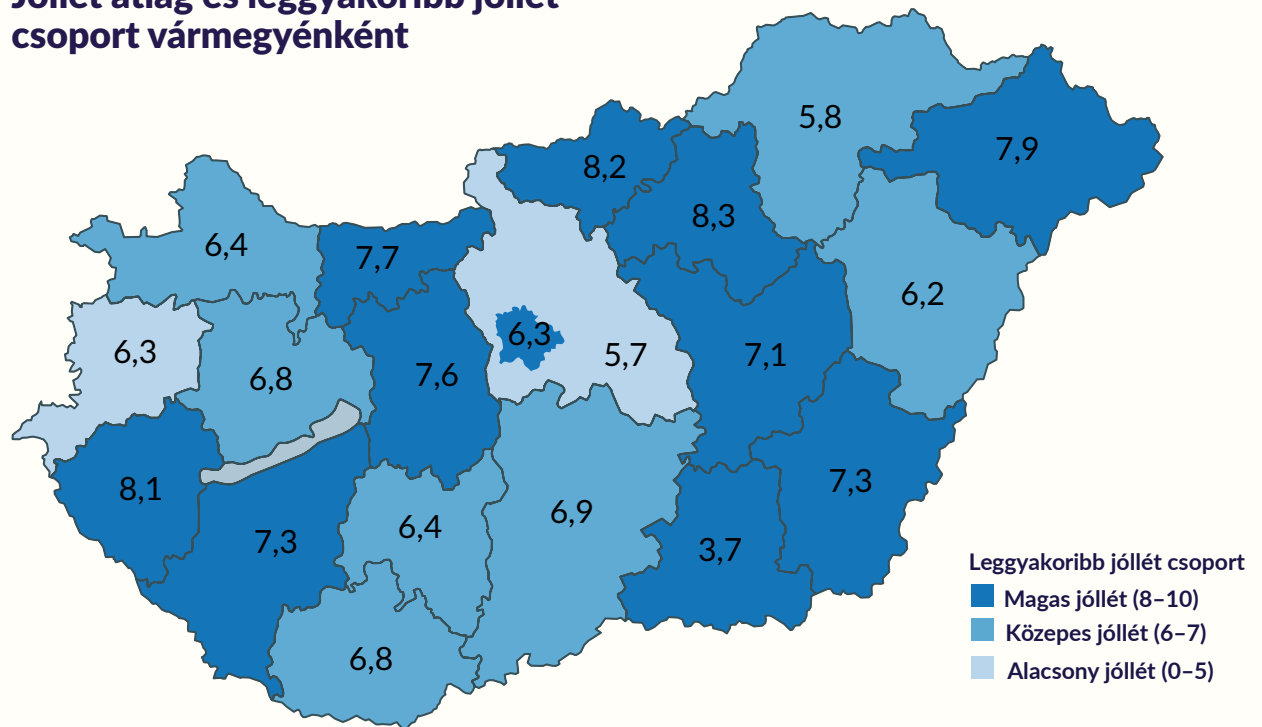
Az így kapott értékeket három kategóriába rendeztük: alacsony jóllét (1–5,49), közepes jóllét (5,5–7,49) és magas jóllét (7,5–10). A kategóriák határait a skála tartományaihoz és a válaszok értelmezéséhez igazítottuk. Az alsó tartományba azok kerültek, akik életminőségüket inkább negatívan értékelték, míg a közepes és felső kategóriák a pozitívabb önértékelést tükrözik.

Ez a kategorizálás lehetővé tette a jóllét térbeli és társadalmi összefüggéseinek vizsgálatát, valamint térképes megjelenítését is.

4.1.2 Összefüggés a lakóhely és a jólléti szint között

8. ábra

Jóllét átlag és leggyakoribb jóllét csoport vármegyéenként

Az eredmény arra enged következtetni, hogy a fiatalok szubjektív jólléte részben összefügg azzal, hogy az ország melyik vármegyéjében élnek²⁶.

Tehát bizonyos jólléti szintek regionálisan koncentráltak lehetnek. (8. ábra)

Magas jóllét (8–10-es csoport)

A fiatalok leginkább Budapesten, valamint több kelet-magyarországi és észak-magyarországi vármegyében (például Heves, Szabolcs, Nógrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Fejér, Csongrád, Békés, Zalaegerszeg) tartoznak ide. Ez részben meglepő, mivel ezek a térségek nem minden esetben számítanak a gazdaságilag fejlett régiók közé. Ez arra utalhat, hogy a jólléti érzékelés nem kizárólag anyagi helyzetből, hanem például családi, szociális vagy biztonsági tényezőkből egyaránt fakadhat. (KSH, 2023c).

Közepes jóllét (6–7-es csoport)

Ebbe a kategóriába tartoznak többek között Baranya, Borsod, Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar, Tolna, Bács-Kiskun, Somogy és Veszprém. Ezek a vármegyék kiegyensúlyozottabb jólléti szinteket mutatnak, de a legmagasabb csoportba kevesebben kerültek innen.

Alacsony jóllét (0–5-ös csoport)

Látható, hogy Pest és Vas vármegye esetében a legalacsonyabb jólléti szintek a leggyakoribbak, holott ezek az ország gazdaságilag erősebb térségei közé tartoznak, amit az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP per capita) mutatói is alátámasztanak (Központi Statisztikai Hivatal (KSH, 2023c).

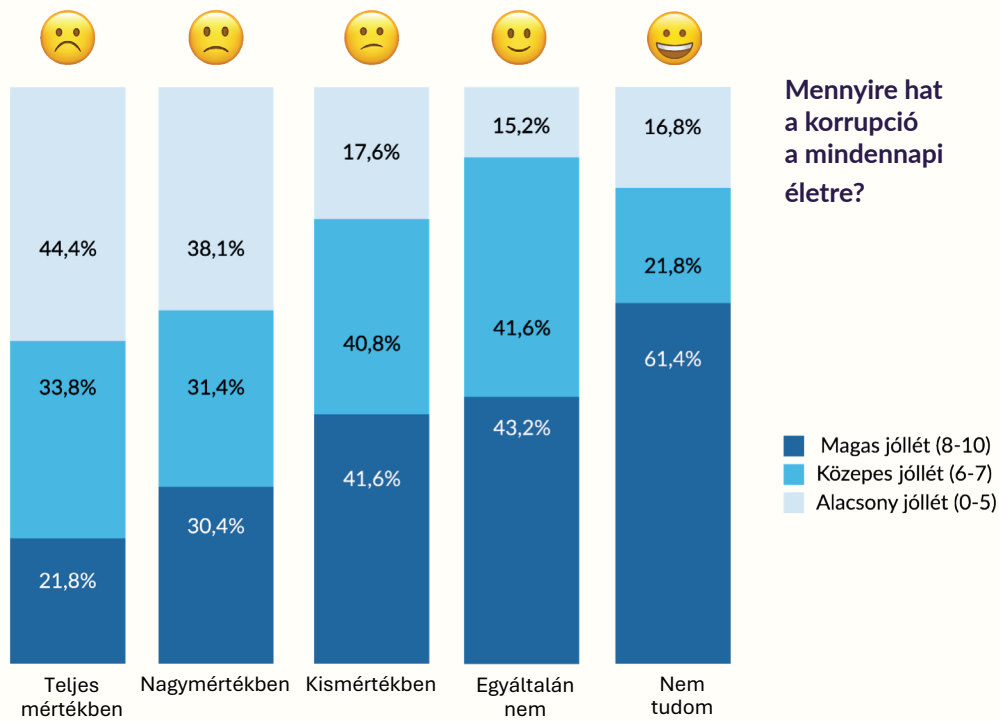
²⁶ sig=0,000; Cramer's V = 0,342

4.1.3 A korrupció mindennapi életre gyakorolt hatásának észlelése és a szubjektív jóllét közötti összefüggés

9. ábra

A korrupció és a jóllét közötti összefüggés

A korrupció mindennapi életre gyakorolt hatása és a szubjektív jóllét közötti összefüggés (n = 1012)

Az ábra azt mutatja, hogyan alakul a szubjektív jólléti szint megoszlása attól függően, hogy a válaszadók milyen mértékű hatást tulajdonítanak a korrupciónak a mindennapi életükben. (9. ábra)

Azok körében, akik szerint a korrupció „nagy mértékben” vagy „teljes mértékben” hatással van az életükre, az alacsony 3 csoportba rendezett (magas, közepes, alacsony) jólléti szint fordul elő leggyakrabban. Ezzel szemben azoknál, akik szerint a korrupció csak „kis mértékben” vagy „egyáltalán nem” hat rájuk, illetve akik nem tudják megítélni annak hatását, a magas csoportosított jólléti szint a leggyakoribb.

Ez az összefüggés arra utal, hogy a korrupció észlelt mindennapi hatása összefügg a szubjektív jólléttel²⁷.

A szubjektív jóllét társadalmi és korrupciós tényezőinek vizsgálata

Megvizsgáltuk a szubjektív jóllétet meghatározó tényezőket, különös tekintettel a korrupció és társadalmi-kulturális jellemzők szerepére. Ehhez egy regressziós modellt készítettünk, amelyet a kutatási kérdőív 7 kérdése alapján alakítottunk ki. A modellben a következő területek szerepeltek: 1) korrupció mindennapi életre gyakorolt hatása, 2) a háztartás jövedelmi helyzete (2 kérdés), 3) a média iránti bizalom, 4) a döntéseket befolyásoló tényezők, 5) a közösségi érdekérvényesítés, 6) valamint a korrupció etikai megítélése.

Ordinális logisztikus regresszióval elemeztük, hogy ezek a tényezők miként befolyásolják, hogy az egyének saját magukat alacsony, közepes, vagy magas jólléti csoportba sorolják.

A regresszió eredményei azt jelzik, hogy a korrupció mindennapi életre gyakorolt negatív hatásának észlelése, a média iránti bizalom hiánya, egyes döntéseket befolyásoló tényezők alacsony szintje, valamint a bevont korrupciós esetpéldával szembeni elfogadás szignifikánsan negatívan befolyásolják a szubjektív jóllét érzését. Ezzel szemben a háztartás magasabb jövedelmi helyzete pozitívan korrelál a magasabb jólléti kategóriákkal.

²⁷ sig=0,000, Cramer's V=0,229

Érdekes megfigyelés, hogy a közösségi érdekérvényesítés hiánya pozitív összefüggést mutat a jólléttel, ami arra utalhat, hogy a magasabb jóllétű egyének kevésbé vállalnak aktív, a közösségeik érdekében felszólaló szerepet. Fontos szerepet játszik a korrupciós esetpéldák közül az egyik esetpéldával szembeni elfogadás: azok, akik nem tekintik korrupciónak azt, amikor egy befolyásos képviselő munkahelyi kapcsolatait és pozícióját felhasználva baráti szívességet intéz ismerősének, alacsonyabb jóllétről számoltak be. Ez arra utal, hogy az ilyen helyzetek korrupcióként való felismerése a többi modellbe épített kérdéssel együtt összefügg a magasabb jólléttel. Amennyiben valaki nem saját belső meggyőződése alapján hoz döntéseket, hanem külső körülmények, vagy mások elvárásai határozzák azt meg, szintén negatív hatással lehet életminőségére.

A modell illeszkedését a 2/3 küszöbérték megerősíti, amely jól elkülöníti a közepes és magas jóléti kategóriákat, így a modell hatékonyan képes megkülönböztetni ezeket a csoportokat²⁸.

Az eredmények hangsúlyozzák, hogy a szubjektív jóllét nem csupán anyagi tényezőkön múlik, hanem komplex társadalmi és erkölcsi mechanizmusok határozzák meg. Ez erős bizonyítéka annak, hogy a korrupció felismerése és az etikai normák követése nemcsak társadalmi érték, hanem közvetlenül befolyásolja az egyéni pszichés jóllétet is.

Ezért a korrupció elleni intézményi és egyéni fellépés támogatása nemcsak társadalmi igazságossági, hanem jólléti szempontból is kiemelten fontos lehet.

²⁸ A modell 25 darab, többségében dummy változót tartalmazott, amelyek közül 17 db bizonyult szignifikánsnak, ami a változók jelentős részének érdemi hozzájárulását jelzi.

A modell magyarázóerejét a Nagelkerke $R^2 = 0,31$ érték jelzi.

4.2 fejezet: Integritás és bizalom: Mit gondolnak a magyar fiatalok?

A fejezet a magyar fiatalok döntéseit leginkább befolyásoló tényezőket, személyes integritásukat, valamint az ún. morális önfelmagasztalás jelenségét tekinti át

A magyar fiatalok tisztességesebbnek tartják magukat másokhoz képest. Intézményekkel szembeni bizalmuk ingadozó, egyes esetekben például a médiával, kormányzati intézményekkel, állami egészségügyi intézményekkel szemben kifejezetten alacsony.

A kutatás módszertani megalapozásakor a konceptualizálás során az integritás fogalmának jelen kutatásra vonatkozó meghatározása kiemelt jelentőséggel bírt.

Ugyanazt a fogalmat több tudományterület is használja, jelen adatfelvétel során az Integritás Hatóság által korábban már alkalmazott fogalmat kiegészítve a következőket értettük alatta:

„A gondolat, a szó és a tett egysége, azaz a vallott és kinyilvánított értékekkel összhangban cselekvés” (Integritás Hatóság, 2024). Az integritás jelen kutatásban személyes szinten az etikai elvek következetes betartását, az őszinteséget, becsületességet, a döntésekben és cselekedetekben is megnyilvánuló felelősségvállalást jelenti. Szervezeti szinten e fogalom alatt a kutatásban azt értettük, hogy az adott intézmény céljai és működése párhuzamos-e azokkal a célokkal, amelyek miatt létrehozták, jellemzi-e az etikus viselkedés és megjelenik-e a felelősségre vonás még a magasabb szervezeti szinteken is.”

Az integritás modul esetében a feltett kérdésekkel cél volt vizsgálni, hogy a személyes és szervezeti integritás dimenzióin keresztül mit gondolnak a válaszadók ezekről a kérdésekről, mindennapos cselekedeteiket mennyire vezérli a személyes integritás és mennyire hatnak más faktorok rájuk.

4.2.1 Mindennapos cselekvések és az őket befolyásoló hatások vizsgálata

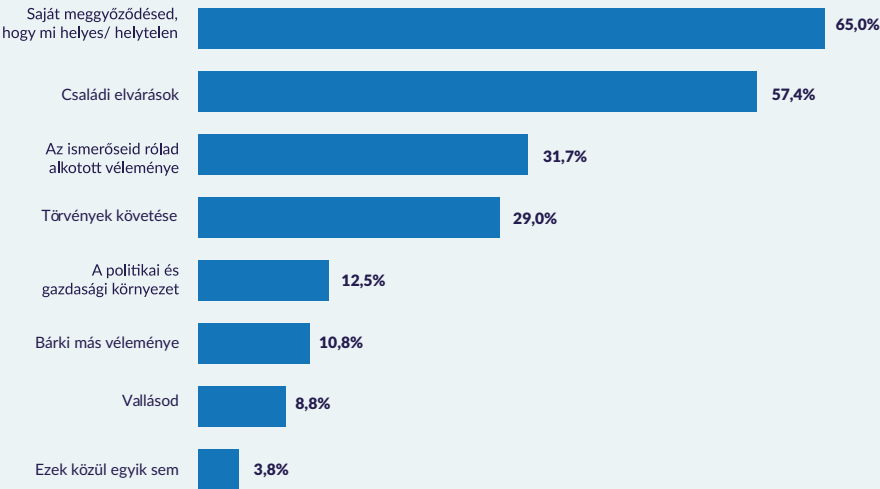
Egy több válaszos kérdés²⁹ segítségével vizsgáltuk, hogy mely tényezők bírnak leginkább hatással a magyar fiatalok mindennapos döntéseire és cselekedeteire. A megadott 8 válaszlehetőség közül többségében (87%) 1-3 választ jelöltek meg, e közül is az egy darab válaszlehetőséget jelölők aránya volt a legmagasabb (38,4%).

10. ábra

Mi befolyásolja a fiatalokat a döntéseikben?

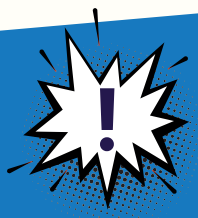
Tényezők, melyek hatással vannak a válaszadók mindennapos döntéseire (%)
(n=1012, összes válasz=2216)

²⁹ Megadott kérdésre párhuzamosan több választ is megjelölhettek, jelen kérdés esetében akár mind a 7 válaszlehetőséget.

Mindennapos döntéseikben és cselekedeteikben elsődlegesen a saját meggyőződéseik játszanak szerepet, amit szorosan követtek a családi elvárások. Némiképp ettől lemaradva jelentek meg az ismerősök, vélhetően nagyobb részt kortárs csoportoktól visszaérkező jelzések, amelyet 4. leggyakrabban megjelölt helyen kísért a törvények követése.

Kifejezetten a személyes integritáshoz leginkább kapcsolódó válaszlehetőséget vizsgálva az adatok alapján szignifikáns kapcsolat jelent meg a régiós hovatartozás és a „saját meggyőződésed, hogy mi a helyes és helytelen” válaszlehetőség között.

A közép-dunántúli (86,8%), dél-alföldi (83,1%), nyugat-dunántúli (77,2%) és észak-alföldi (75,8%) fiatalok jellemzően inkább jelölték, hogy döntéseikben saját meggyőződésük befolyásolja őket, mint dél-dunántúli (39,6%) és pesti³⁰ (28,5%) régióba tartozó társaik³¹.

A kérdés tekintetében szignifikáns kapcsolat volt mindegyik válaszlehetőség és a régiós hovatartozás között, a kapcsolat erőssége azonban változó volt. A „törvények követése”, valamint a „politikai gazdasági környezet”, mint döntést befolyásoló hatást kevésbé határozta meg a régiós hovatartozás. Ezenél a válaszlehetőségeknél kevésbé voltak kiugró értékek a különböző régiók adataiban, többnyire egységesen tulajdonítottak neki jelentőséget a fiatalok. Az „egyik sem” válaszlehetőséget azonban a dél-dunántúli fiatalok jelentősen magasabb arányban választották³².

³⁰ A pesti régió jelen kutatásban Pest vármegyét takarja. A közép-magyarországi régió 2018-as megszüntetését követően az addig azt alkotó Budapest főváros és Pest vármegye a NUTS2 közigazgatási szinten külön kezelendő.

³¹ sig=0,000; Cramer's V=0,418

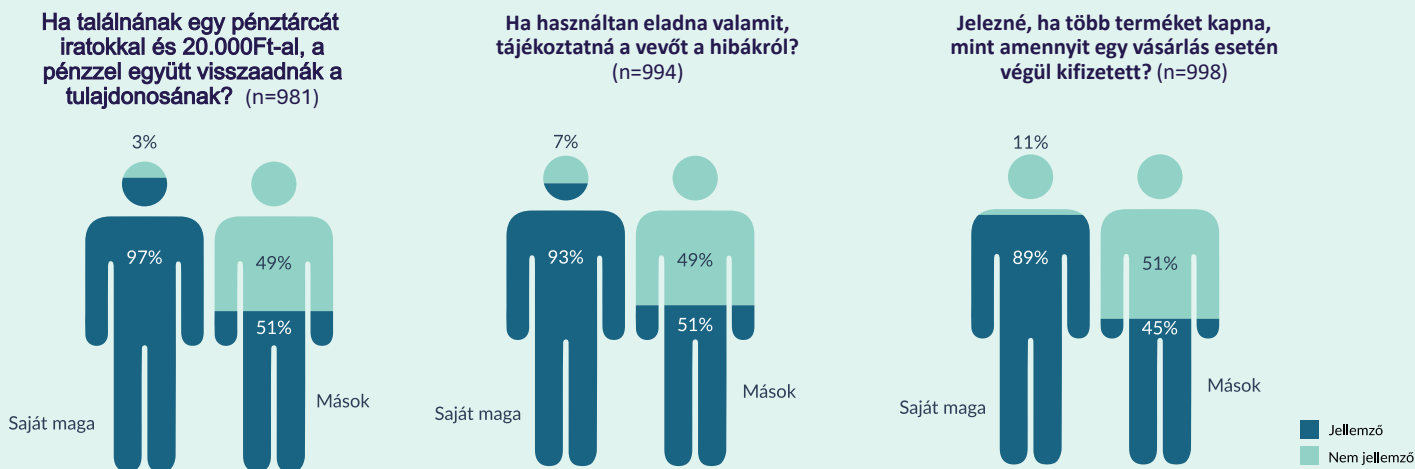
³² sig=0,000; Cramer's V=0,448

4.2.2 A fiatalok vélekedése saját és más emberek viselkedéséről: a morális önfelmagasztalás

Az integritás vizsgálatának vonatkozásában cél volt információt gyűjteni arról, hogy a magyar fiatalok mit gondolnak saját maguk és más emberek vonatkozásában egyes helyzeteket érintően a becsületes, erkölcsös cselekvésről. Ugyanazon kérdések két különböző dimenzióból történő vizsgálata izgalmas eredményekkel szolgálhat, hiszen több pszichológiai és szociológiai kérdőíves kutatásban jelent meg az ún. **morális önfelmagasztalás** (vagy egyszerűen csak pozitív, az elvárt cselekvési minták szerinti torzítás) jelensége. Ez alapján a válaszadók gyakran tartják magukat erkölcsösebbnek másoknál (moral superiority), amely magatartást hajlamosak nyilvános helyzetekben viselkedésükkel alátámasztani. A kutatások azt mutatták, hogy privát cselekvéseik során ez a fajta szerep már kevésbé megtartott részükről, azaz olyan helyzetekben, amikor úgy érzik, nem látja más őket, nem feltétlenül követik a szóban vallott erkölcsös vagy elvárt cselekvéseket (Sík, 2001; Dong et al., 2019). Ez a jelenség mind a keleti, mind a nyugati kultúrában megfigyelt, így nem magyarázható kifejezett kulturális különbségekkel (Liu, 2013). Jelen kutatásban ugyanazon három kérdés esetében vizsgáltuk, hogy egyes helyzetekben, bevallásuk szerint mennyire viselkednének a morálisan elvárható erkölcsös módon, illetve mit gondolnak, más emberek ugyanezen helyzetekben mennyire tennének így (11. ábra).

11. ábra

Ki a tisztességesebb? A fiatalok szubjektív véleménye saját és más emberek viselkedésére vonatkozóan (%)

Más korábbi kutatások eredményeivel egybehangzóan a vizsgálatban jelölt három szituáció esetében inkább mások viselkedésére vonatkozóan jelölték a fiatalok, hogy „egyáltalán nem” vagy „inkább nem” erkölcsösen, morálisan elvárható módon viselkednének. Ezzel szemben ugyanezen szituációkban szubjektív megítélésük saját viselkedésük tekintetében már kedvezőbbnek látszott, hiszen jelentősen magasabb volt azoknak az aránya, akik úgy gondolták, hogy a társadalmi normákhoz és erkölcsös viselkedéshez igazodva cselekedtek volna.

A két dimenzió vizsgálatakor indexet képeztünk³³. Míg a korrelációt vizsgálva csupán szignifikáns, de gyenge összefüggés volt a két index között, addig a páros mintás T próba alátámasztotta, hogy a fiatalok esetében is megjelent az ún. morális önfelmagasztalás jelensége³⁴.

A magyar fiatalok szignifikánsan pozitívabban értékelték saját viselkedésüket a vizsgált szituációkban, mint más emberek vélt viselkedését.

4.2.3 Az intézményekkel szembeni bizalom kérdése

A bizalom, mint fogalom, egy kifejezetten nehezen meghatározható terület, különösen kérdőíves adatfelvételek során.

Számtalan tényező befolyásolhatja azt, hogy az emberek mennyire bíznak meg egyes intézményekben: például szociális beidegződések, múltbéli tapasztalatok, morális értékelések, pillanatnyi érzelmek, racionális gondolatok (Medgyesi&Boda, 2018). A téma vizsgálatának nehézségei ellenére számos kutatás igyekezett megragadni, hogy az emberek megbíznak-e más emberekben³⁵, valamint különböző típusú intézményekben. Utóbbi kérdés a korrupciót mérő kutatások esetében közvetve képes összefüggéseket bemutatni, hiszen kapcsolatban állhat egymással a bizalom szintje az egyes intézmények felé és az, hogy mennyire tartják azt korruptnak vagy tisztának.

³³ Az index képzésekor azon válaszadókat, ahol az index képzést biztosító változók bármelyikében „nem tudja” válasz szerepelt, kizártuk az index képzéséből, így abban kizárólag azok válasza szerepelnek, akik mindegyik esetben érvényes (itt nem NV vagy NT) választ adtak.Ű

³⁴ páros mintás T próba sig=0,000; átlag=-1,012; t=-36, 294

³⁵ például: ESS, Eurobarometer felmérések, EU-SILC, EQLS stb.

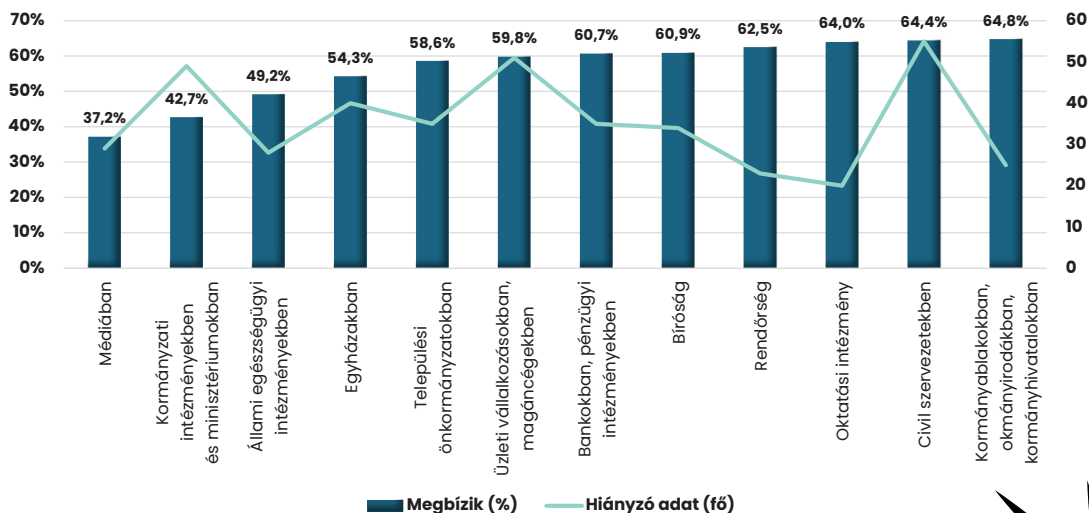
Az olyan intézmények esetében, ahol alacsony a mért bizalom szintje a társadalom részéről, megjelenhet a nagyobb arányú korrupció és ennek bizonyos formái, hiszen ezzel a szolgáltatást igénybe vevők szeretnék biztosítani, hogy az adott szolgáltatáshoz megbízhatóan és az elvárt szinten, minőségben hozzáférjenek. Ennek érdekében pedig hajlandók lehetnek szívevésekre, ajándékokra, vagy akár a szolgáltatás általános díján felüli pénzösszeg fizetésére is. A bizalom percepciókból vagy akár tapasztalatokból eredő alacsony szintje tehát erodálja a társadalom és a különböző intézmények kapcsolatát, amely legitimitási problémákat jelenthet. Ez az intézményekkel való állampolgári együttműködés csökkenését mutathatja és potenciálisan a jogkövető magatartás gyengülését is eredményezheti (Boda, 2013).

A kutatás során meghatározott - az esetek többségében részben korábbi kutatások³⁶ által is alkalmazott, de összességében egy tágabb spektrumú - felsorolásból kiválasztott intézményi csoporton jelölték a válaszadók, hogy megbízna-e az adott intézményben, vagy sem (12. ábra).

12. ábra

Miben bíznak a magyar fiatalok?

A magyar fiatalok bizalma a különböző intézményekben és a hiányzó adatok intézményenként (n=1012)

³⁶ OECD Survey on drivers of trust, European Social Survey, Transparency International Global Corruption Barometer, Special Eurobarometer 548 Citizens' attitudes towards corruption, TÁRKI A gazdasági felemelkedés társadalmi-kulturális feltételei c. kutatás

A legalacsonyabb bizalom a média, a kormányzati intézmények és minisztériumok, valamint az állami egészségügyi intézménytípusoknál volt.

A médiával szembeni bizalom romlása hosszabb ideje zajló tendencia, amely nem csupán a fiatalokat, hanem a teljes magyar társadalmat érinti. Egy 2025-ös nemzetközi kutatásban Görögország mellett Magyarországon mérték a legalacsonyabb bizalmat a médiával szemben (Reuters Institute, 2025). A 12 vizsgált intézmény vonatkozásában látható, hogy leginkább az adminisztratív és ügyintézési feladatokat ellátó területi közigazgatási intézményekben, a kormányablakokban/okmányirodákban, kormányhivatalokban bíznak a fiatalok, ezt a típust követik a civil szervezetek és az oktatási intézmények. A civil szervezetek esetében azonban kiemelendő, hogy viszonylag magas volt a hiányzó adatot jelentő válaszmegtagadók aránya.

Utóbbi esetben is kiemelendő, hogy a kormányzati intézmények és minisztériumok esetében az átlagnál magasabb³⁷ válaszmegtagadás volt tapasztalható. A korcsoportok szerinti megoszlás és a bizalom megléte, vagy hiánya esetében csupán néhány intézménynél volt szignifikáns, gyenge kapcsolat, elsődlegesen azoknál az intézményeknél, amelyekben kevésbé bíznak meg a fiatalok.

A kormányzati intézményekkel, minisztériumokkal³⁸, állami egészségügyi intézményekkel³⁹, valamint a médiával⁴⁰ szemben a vizsgálatba bevont 15-29 éves célcsoporton belül is az idősebb korosztályok bizalmatlanabbak.

A régiós hovatartozás tekintetében elmondható, hogy több intézménytípus esetében szignifikáns, gyenge, vagy közepes erősségű kapcsolat volt a régió és az adott intézmény iránti bizalom megléte között.

³⁷ Az átlagos válaszmegtagadói szám 35 volt.

³⁸ sig=0,000, Cramer's V=0,132

³⁹ sig=0,021, Cramer's V=0,88

⁴⁰ sig=0,001, Cramer's V=0,116

2. táblázat

Az intézményi bizalom és a régiós hovatartozás közti szignifikáns kapcsolatok

Intézmények	Legnagyobb arányban bíznak	Legalacsonyabb arányban bíznak
Kormányzati intézményekben és minisztériumokban (Cramer V=0,309)	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl
Állami egészségügyi intézményekben (Cramer V=0,301)	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl
Települési önkormányzatokban (Cramer V=0,320)	Dél-Alföld	Nyugat-Dunántúl
Üzleti vállalkozásokban, magáncégekben (Cramer V=0,319)	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl
Bankokban, pénzügyi intézményekben (Cramer V=0,330)	Dél-Alföld	Nyugat-Dunántúl
Bíróság (Cramer V=0,345)	Dél-Alföld	Nyugat-Dunántúl
Rendőrség (Cramer V=0,354)	Dél-Alföld	Pest
Oktatási intézmény (Cramer V=0,335)	Közép-Dunántúl	Pest
Civil szervezetekben (Cramer V=0,336)	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl
Kormányablakokban, okmányirodákban, kormányhivatalokban (Cramer V=0,377)	Dél-Alföld	Pest

A 2020-ban készített nagymintás Ifjúságkutatás során is vizsgálták a fiatalok bizalmát egyes intézmények, személyek irányába (Társadalomkutató Intézet, 2020). Ennek mentén a rendőrségbe vetett bizalom tekintetében a KORR-KÉP kutatás néhány százalékpontos csökkenést mutat a bizalom alakulásában. A civil szervezetek, egyházak, bankok és bíróságok tekintetében viszont emelkedés figyelhető meg. A kormányzati intézményekre, illetve kormányra vonatkozóan a két kutatás más megfogalmazást használt, azonban jelen adatfelvételben itt is kisebb visszaesés tapasztalható a bizalom tekintetében⁴¹.

4.2.4 Szervezeti integritás egyik meghatározó faktora: a felelősségvállalás és elszámoltathatóság

A magyar fiatalok szervezeti integritásról kialakított percepcióját is vizsgáltuk az integritás témájában. A szervezeti integritás számos különböző dimenzión keresztül mérhető, amelyek közül a kérdőív időbeli korlátait tekintve, jelen adatgyűjtés során egy kiválasztott dimenziót - az intézményen belüli felelősségre vonás kérdését - volt lehetőségünk felmérni. A felelősségre vonás a szervezeti integritás szerves része, mivel az integritás alapja a szervezet és tagjainak olyan működése, amely megfelel a vonatkozó értékeknek és szabályoknak. A feltárt hiba és az azt követő felelősségre vonás esetén biztosítható, hogy az egyéni magatartás ne veszélyeztesse a szervezet egészének integritását. Éppen ezért a felelősségre vonás tekintetében előremutató lehet, ha a szervezet olyan rendszert dolgoz ki, amelynek tagjai egymástól is folyamatos visszacsatolást kaphatnak. Mindez segíti az önkorrekción és így az integritás megtartását.

A szervezeten belüli felelősségre vonás - abban az esetben is, ha magasabb beosztású munkavállalóról vagy vezetőről van szó - a szervezeti integritás egyik központi eleme, mert biztosítja:

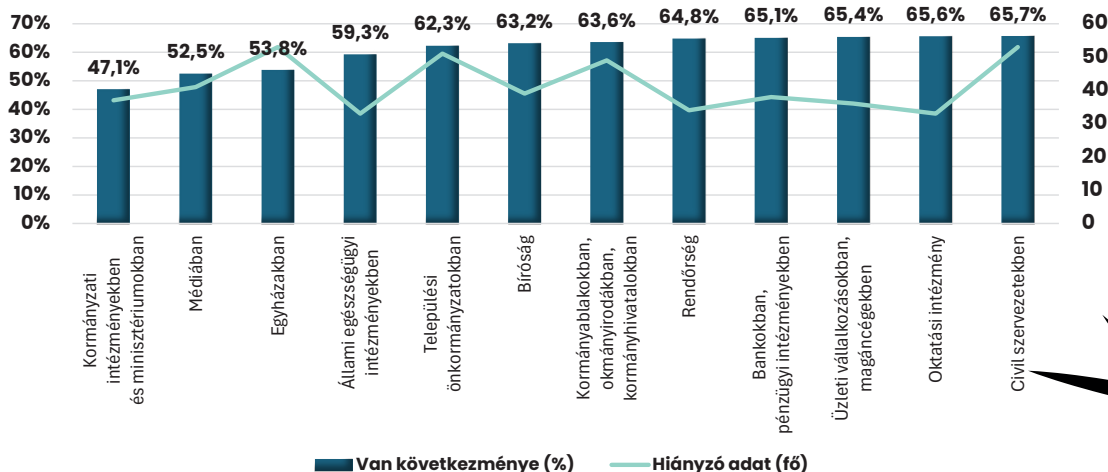
- az átláthatóságot és elszámoltathatóságot,
- az egyéni és szervezeti magatartás felelősségét,
- a szervezeti értékek és normák érvényesülését.

⁴¹ Míg a KORR-KÉP kutatás „kormányzat intézmények és minisztériumok” kategóriát használt, addig az Ifjúságkutatás a „Kormány” megfogalmazást használta az intézményi bizalom vizsgálatára.

A kutatás során a magyar fiatalok az intézményi bizalmat követően jelölhették ugyanazon az intézményi listán, hogy véleményük szerint, ha valamelyik munkavállaló, akár vezető, nem megfelelően végzi a munkáját, akkor a szervezeten belül van-e ennek az adott személyre nézve következménye (13. ábra).

13. ábra

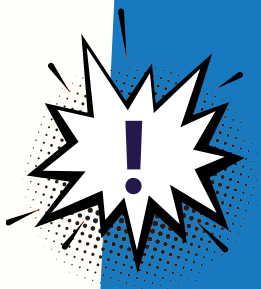
Van-e következménye a nem megfelelően végzett munkának? (n=1012)

A szervezeti integritás vizsgált szintjének esetében az intézmények egy jelentős része egymáshoz hasonló eredményeket mutatott.

• A vizsgált közszolgáltatást nyújtó intézmények közül az „oktatási intézmények” esetében érezték leginkább úgy, hogy van következménye, amennyiben egy munkavállaló nem megfelelően végzi a munkáját.

Ez az eredmény részben fakadhat abból, hogy a legtöbb személyes tapasztalatuk talán ezzel a típusú intézménnyel volt.

• Emellett a privát szektor és a „civil szervezetek” tekintetében jelezték a legmagasabb értékeket erre a kérdésre, tehát ezekben az intézményekben érzik úgy, hogy van következménye a hibáknak.

Némiképp leszakadva a többi intézménytől, a lista másik végén találhatók a „kormányzati intézmények és minisztériumok”, a „média”, valamint az „egyházak” csoportja. A szervezeti integrációra vonatkozó kérdés esetében az egyes intézménytípusokra adott válaszok között a kérdésen belül a legtöbb intézmény esetében szignifikáns, szoros kapcsolat volt⁴². Ez azt jelenti például, ha valaki véleménye szerint a rendőrségnél felelősségre vonnak minden alkalmazottat és vezetőt azért, mert nem megfelelően végzik a munkájukat, akkor nagyobb eséllyel jelölte ugyanezt a bíróságokra vonatkozóan is. Mindegyik intézmény esetében szignifikáns kapcsolat volt aközött, hogy megbíznak-e az adott intézményben és hogy véleményük szerint van-e következménye az adott intézményben, ha egy dolgozó nem megfelelően végzi a munkáját.

Az egyes intézményekhez kapcsolódó bizalomra vonatkozó válaszokból és az egyes intézményekre vonatkozó felelősségre vonásra adott válaszokból két index képzése történt, amelyek között szignifikáns kapcsolat volt kimutatható⁴³. Mindez azt jelenti, hogy minél több intézmény esetében jelölték a fiatalok, hogy megbíznak benne, annál több intézményről gondolták, hogy működik a felelősségre vonás.

⁴² sig=0,000, Cramer's V=0,4-0,67 között

⁴³ sig=0,000, Spearman korrelációs együttható=0,792

4.3 fejezet: Magyarország legjelentősebb problémái a fiatalok szerint

A magyar fiatalok véleménye alapján bemutatásra kerülnek azok
a területek, amelyeken a legkomolyabb problémákat érzékelik
és így gyors beavatkozást igényelnének

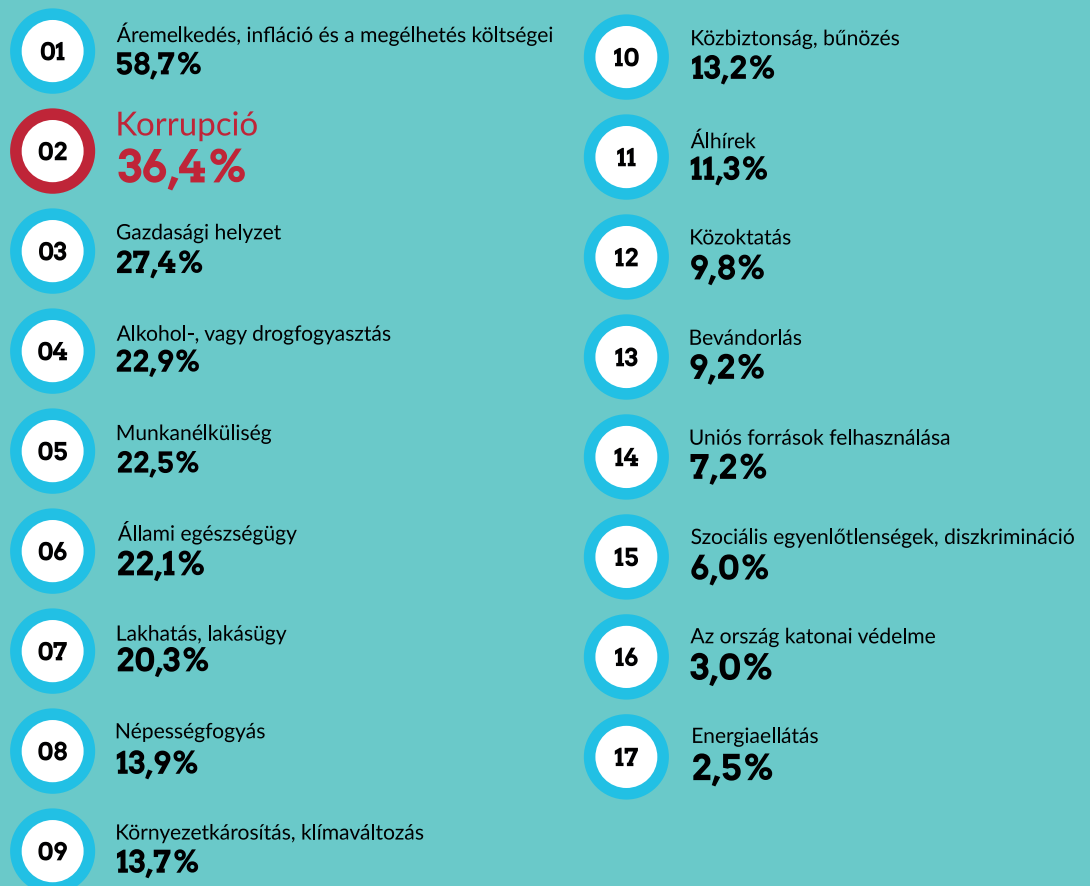
A szubjektíven érzékelt áremelkedés és infláció mellett a fiatalok véleménye szerint a korrupció a legjelentősebb probléma Magyarországon.

A problématerkép felrajzolásával világos képet kaptunk arról, hogy a magyar fiatalok mely nehézségeket tartják a leginkább orvosolandónak Magyarországon. A kérdés több válasz megadására is lehetőséget biztosított. Maximum 3 olyan területet jelölhettek meg a felsoroltak közül, amely szerintük sürgős megoldásra szorul, illetve lehetőségük volt azt is jelezni, ha úgy érezték, a felsoroltak közül egyik sem jelent problémát a kérdezés idején Magyarországon. Minden válaszadó élt a három problématerület megjelölése adta lehetőséggel.

14. ábra

Magyarország legjelentősebb problémái (%)

A fiatalok által érzékelt legfőbb problémák (n=1012, összes válasz=3036)

⁴⁴ Percent of cases eredményei láthatók, amelyek bemutatják, hogy a válaszadók mekkora része választotta az adott problémát, azaz, hogy hány ember érintett.

Az eredmények alapján látható, hogy döntő többségében az „áremelkedés, az infláció és a megélhetés költségei” jelentenek problémát (a válaszadók 58,7%-a választotta a 3 legjelentősebb probléma közé ezt). Ettől némiképp lemaradva, de még mindig magasabb arányban jelölték a „korrupciót”, amelyet a harmadik helyen követett a „gazdasági helyzet”.

Az első három leggyakrabban jelölt problémát követően szinte egységes blokkba rendeződve jelentek meg a „alkohol-, és drogfogyasztás”, „munkanélküliség”, „állami egészségügy” és „lakhatás, - lakásügy” problémakörei, míg az „ország katonai védelme” és az „energiaellátás” területei jelentették a fiatalok szerint a legkisebb problémákat. Más, korábbi nemzetközi kutatások is foglalkoztak egy-egy ország aktuális problémáinak vizsgálatával, amelyekben a frissebb eredmények értelmében a növekvő árak és az infláció több adatfelvételben első helyen szerepelt, ezt követően azonban változó sorrendek alakultak ki. Volt olyan felmérés, ahol az áremelkedést és inflációt a szegénység és szociális egyenlőtlenségek követték (OECD, 2024), másutt a magas árak és infláció problémája után az alacsony bérek és az egészségügy helyzete következett, de az első 5 legjelentősebb probléma között szerepelt a korrupció is (STT, 2024).

Azon fiatalok körében, akik a 3 legrelevánsabb probléma között megjelölték a korrupciót, vizsgáltuk, hogy van-e kapcsolat az általuk fogyasztott médiaforrások és e között a kérdés között, amelyet indokolt, hogy a korrupció percepcióit gyakran hozzák kapcsolatba a médiafogyasztással és ide kapcsolódó szokásokkal. A kutatás kevésbé támasztotta alá, hogy jelentős kapcsolat lenne a különböző információ források fogyasztása és a korrupció, mint kiemelt probléma választása között. Kizárólag azokban az esetekben mutatkozott szignifikáns kapcsolat, ahol a fiatalok jelölték, hogy „médiaszemélyiségektől, influenszerektől”⁴⁵, „social médiából”⁴⁶ tájékozódnak a világban és Magyarországon zajló eseményekről, azonban ezek a kapcsolatok is gyengének tekinthetők.

⁴⁵ sig=0,000, Cramer's V=0,144

⁴⁶ sig=0,000, Cramer's V=0,164

4.4 fejezet: A fiatalok korrupcióról alkotott képe

A fejezet részletesen mutatja be a fiatalok korrupcióról alkotott véleményét, a hozzá kapcsolódó percepcióikat. Foglalkozik annak elterjedtségével, feltételezett okaival, hatásával mindennapjaikra

A magyar fiatalok jelentős része szerint általánosan elterjedt hazánkban a korrupció, amely tendencia az elmúlt 5 évben tovább romlott és ehhez a közpénzek felhasználásának átláthatatlansága is nagymértékben hozzájárul. Mindezek ellenére a magyar fiatalok elfogadóbbak a korrupcióval szemben európai társaikhoz képest és több mint 50%-uk szerint, ha választani kell, fontosabb számukra rokonaik, ismerőseik segítése, mint a törvények betartása.

A kutatás egyik legfontosabb részét jelentették a korrupció percepciójára vonatkozó különböző kérdések. A módszertani tervezés során a jelen tanulmány módszertani leírásában bemutatott definíciót vettük át annak érdekében, hogy egyértelmű legyen a korrupció alatt a kutatás során pontosan milyen cselekményeket értünk. Ahogy a tanulmány módszertani leíró fejezetében is részletesen bemutatásra került, a válaszadók nem egy konkrét, sokszor a lekérdezés helyzetében nehezen értelmezhető definíciót hallhattak, hanem 11 esetpéldán keresztül jelölhették meg, mely cselekményekre tekintenek korrupciónaként. Ezt követően egy rövid összegzésben a kérdezőbiztosoktól hallhatták, hogy mindegyik felsorolt esetpélda a korrupció valamely formáját fedte le a kutatás definíciója értelmében és kértük, hogy ezeket a cselekményeket válaszaik megadásakor ők is a korrupció körébe sorolják.

4.4.1 Mit tekintenek korrupciónak a fiatalok?

A felsorolt korrupciós cselekmények esetében a fiatalok mindegyik esetpéldát 79-87% közötti arányban tekintették korrupciónak. Az, hogy jelentős részük az esetpéldákra korrupciónak tekint, utal arra, hogy a célcsoportban a témakör megítélésében konszenzus van.

A „nem tudja” választ jelölők száma némiképp magasabb volt azon esetpéldáknál, amelyek a korrupció kevésbé konvencionális formáit ragadták meg, (például lobbizás, forgóajtó jelen-ség), valamint ott is, ahol alacsonyabb arányban tekintettek korrupciónak az adott cselekmény-re (például ajándék elfogadása) (3. táblázat, 6. számú melléklet).

3. táblázat

Az 5 leggyakrabban korrupciónak tekintett eset (n=1012)

Rászoruló gyermekeket segítő alapítvány vezetője a beérkező pénzzadományok egy részéből finanszírozza saját nyaralását.

Vezető egyetemi tanár felajánlja, hogy segít egy ismerős család gyermekének bekerülni a kiválasztott egyetemi képzésbe egy kisebb összegért cserébe.

Valaki fizet egy köztisztviselőnek, hogy az a felettesénél gyorsítsa meg a beadott építési engedélyre szóló kérelmének elbírálását.

Rossz állapotú autót úgy engednek át a műszaki vizsgán, hogy a tulajdonos pénzt fizet a vizsgáztatónak.

Befolyásos képviselő elintézi az önkormányzatnál, hogy elfogadjanak egy olyan helyi rendeletet, ami egyik közeli barátja építési vállalkozásának kedvez.

A korrupciós esetpéldákra adott válaszokat átkódolva indexet képeztünk, amelyben minél több esetpéldát minősített egy válaszadó korrupciónak, annál magasabb értéket kapott indexként. Az így kapott értékek 0-11 között mozoghattak, utóbbi esetben a válaszadó minden esetpéldát korrupciónak jelölt. A mintába került személyek csupán 23,8%-a esett 7-es vagy ez alatti indexértékbe, tehát alacsony arányban jelöltek kevesebb esetpéldát korrupciónak. A válaszadók több mint fele (59,2%) jelölte meg mind a 11 esetpéldát, mint korrupciót.

Kizárva az elemzésből azokat, akik mind a 11 esetpéldát korrupciónak jelölték, némiképp egyenletesebb lett a gyakoriságok eloszlása, azonban ebben a részelemzésben is a 10 esetpéldát megjelölők voltak a legnagyobb arányban, majd őket az 5 esetet megjelölők követték.

Ha a 11 esetpéldát korrupciónak megjelölőket nem tartottuk a vizsgálatban⁴⁷, akkor sem változott jelentősen a leggyakoribb 5 korrupciónak választott esetpélda sorrendje. Ekkor is a válaszadók a "Rászoruló gyermekeket segítő alapítvány vezetője a beérkező pénzadományok egy részéből finanszírozza saját nyaralását" esetpéldát választották legnagyobb arányban korrupciónak (69,4%). Az ún. forgóajtó jelenség bekerült a leggyakrabban korrupciónak tekintett öt eset közé, míg a "Befolyásos képviselő elintézi az önkormányzatnál, hogy elfogadjanak egy olyan helyi rendeletet, ami egyik közeli barátja építési vállalkozásának kedvez" egy helyet előrelépett a korrupciónak minősített esetek listáján.

A korrupció percepciójáról, valamint a korrupcióról alkotott vélemények vizsgálatát célzó blokkban feltárára került, hogy a magyar fiatalok mennyire érzik elterjedtnek a korrupció problémáját az országban.

A válaszok alapján a fiatal generáció 70%-a szerint rendkívül, vagy jelentősen elterjedt a korrupció Magyarországon,

míg 25,4% szerint mérsékelten vagy nagyon kevésbé elterjedt. 3,3% nem tudott, vagy nem kívánt a kérdésre válaszolni és csupán 1,3% jelezte, hogy nincsen korrupció az országban (16. ábra). A korrupció elterjedtségét vizsgáló kérdésben a preconcepciók ellenére csak gyenge kapcsolat volt egyes információforrások használata (beleértve a média különböző típusait) és a korrupció elterjedtségének érzékelése között a fiatalok körében⁴⁸. Jövedelmi- és státusz helyzetük nem befolyásolta a korrupció elterjedtségéről alkotott véleményüket, politikai hovatartozásuk (bal oldali-jobb oldal⁴⁹, kormánypárti-ellenzéki⁵⁰) állt gyenge kapcsolatban azzal, hogy véleményük szerint elterjedt, vagy sem a korrupció Magyarországon.

⁴⁷ A teljes 1012 fős mintából 413 olyan személy volt, aki nem választotta az összes esetpéldát korrupciónak.

⁴⁸ Kizárólag abban az esetben volt szignifikáns, de rendkívül gyenge kapcsolat, ha a médiaszemélyiségek-influenszerek, köztévé, tanárok-oktatók, barátok-ismerősök, internetes hírportálok, podcast forrásokat vizsgáltuk.

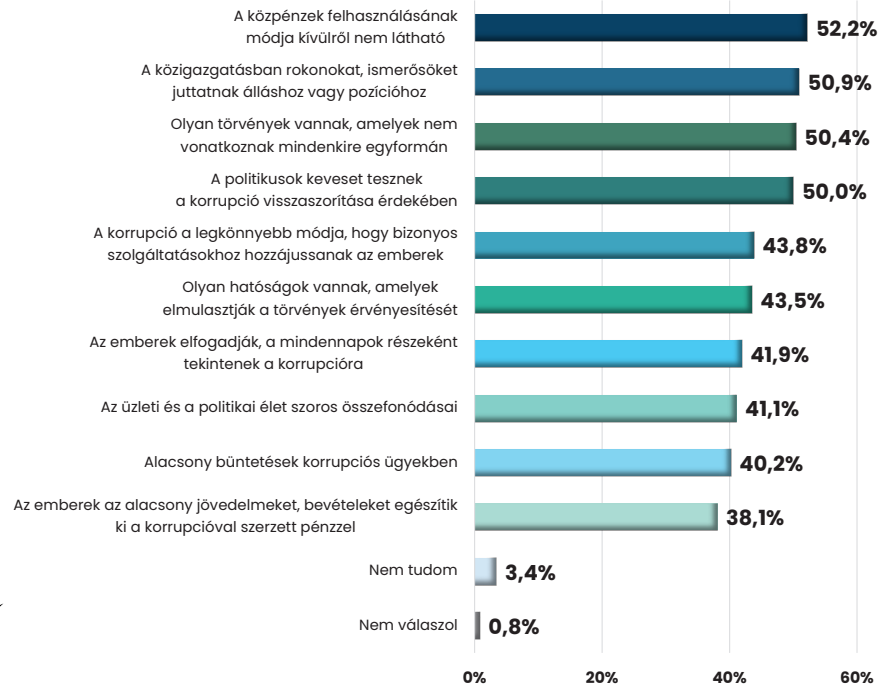
⁴⁹ sig=0,000, Cramer's V=0,206

⁵⁰ sig=0,000, Cramer's V=302

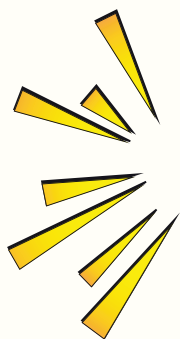
4.4.2. A korrupció hátterében meghúzódó okok

Azon válaszadók esetében, akik azt jelezték, hogy Magyarországon jelen van valamilyen szintű korrupció, felmértük, hogy milyen okokat érzékelnek e mögött a jelenség mögött. Több megadott válaszból jelölhették az összes olyat, amely szerintük hozzájárul a korrupció jelenlétéhez Magyarországon (15. ábra).

15. ábra Mi okozza a korrupciót?
A korrupcióhoz hozzájáruló tényezők megoszlása a fiatalok véleménye szerint (%) (n=1012, összes válasz=4535)

Az 1012 válaszadó összesen több mint 4500 válaszlehetőséget jelölt be, amely utal arra, hogy változatos okokat sejtjenek a korrupció jelenléte mögött.

A válaszadók legnagyobb arányban a korrupció okaként:

- a közpénzek felhasználásának kívülről történő átláthatatlanságát említették okként (52,2%⁵¹),
- ezt rendkívül szorosan követte, hogy meglátásuk szerint a közigazgatásban rokonokat, ismerősöket juttatnak pozícióhoz (50,9%),
- úgy érezték, a jelenséghez hozzájárul, hogy a törvények nem egységesen vonatkoznak mindenre (50,4%),
- továbbá a politikusok keveset tesznek a korrupció visszaszorítására (50%).

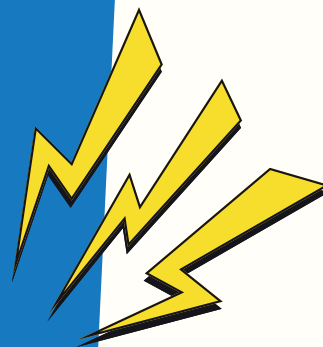
Ugyan magas arányban, de a leggyakrabban jelölt válaszokhoz képest mégis kevesebben választották, hogy „az emberek az egyébként alacsony jövedelmeiket korrupció útján szerzett pénzzel egészítik ki” (38,1%-a jelölte az összes válaszadónak), illetve, hogy a korrupciós ügyekben alacsonyak a büntetések és ez járul hozzá a jelenség előfordulásához (40,2%). A többválaszos kérdésben a fiatalok akár mindegyik választ megjelölhették, ha ezt relevánsnak érezték. A 10 válaszlehetőség közül a legtöbb válaszadó 3 okot választott (20,5%), őket követték az 1 okot jelölők (15,1%), majd a harmadik leggyakoribb esetben mind a 10 okot megjelölték (11,2%), azaz mindegyik felsorolt okról úgy érezték, bizonyos szinten hozzájárul a magyar korrupció jelenlétéhez.

A Special Eurobarometer 548 felmérésben megjelent az a válaszlehetőség, amely szerint „A vesztetés és a kapcsolatok felhasználása sok esetben a legkönnyebb módja, hogy bizonyos közszolgáltatásokhoz jussanak az emberek”. Ez a kutatás nem kizárólag fiatal európaiak felmérésével foglalko-

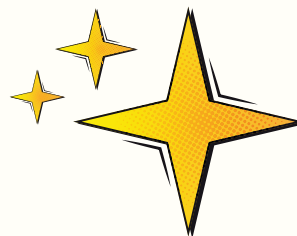
⁵¹ „Percent of cases” esetek aránya, azaz az adott ok jelölésének aránya az összes válaszadó vonatkozásában.

zott, azonban az adatbázist a 15-29 éves korcsoportra leszűrve látható volt, hogy az európai fiatalok 62%-a értett egyet ezzel az állítással (European Commission, 2024). A KORR-KÉP azon állítását, hogy „A korrupció a legkönnyebb módja, hogy bizonyos szolgáltatásokhoz hozzájussanak az emberek” a magyar fiatalok 43,8%-a jelölte meg, mint a korrupcióhoz hozzájáruló tényezőt. Más, háttérben meghúzódó okokat ennél jelentősebbnek érezték.

A korrupciót érzékelő fiatalok 67,1%-a szerint annak mértéke az elmúlt 5 év során növekedett (44,1% jelentősen nőtt, 23% kismértékben nőtt). 17,1%-uk szerint nem változott, 10,3% pedig valamilyen mértékű csökkenésről számolt be (8,3% kismértékben csökkent, 2,3% nagymértékben csökkent), míg 5,5% nem tudott, vagy nem akart válaszolni a kérdésre.

A Magyarországon korrupciót érzékelő fiatalok elmondták véleményüket arról, hogy kifejezetten az európai uniós forrásokhoz kapcsolódóan mennyire érezték elterjedtné azt (16. ábra). E speciális területen minimálisan, de kevésbé elterjedtné látták, valamint kissé magasabb volt a bizonytalan válaszadók aránya, akik nem tudtak erre a kérdésre válaszolni.

16. ábra
Mennyire elterjedt a korrupció Magyarországon?

Általában és az európai uniós forrásokhoz kapcsolódóan
(%) (nmo=1012, neu=1000)

	Általában Magyarországon	EU-s forrásokhoz kapcsolódóan
Rendkívül	32,0%	25,6%
Jelentősen	38,0%	36,3%
Mérsékelten	20,0%	22,4%
Nagyon kevésbé	5,4%	7,0%
Nincsen korrupció	1,3%	2,0%
Nem tudja	2,9%	6,0%
Nem válaszol	0,4%	0,7%

Az európai uniós források felhasználásához kapcsolódó korrupció gyengén kapcsolódott a várme-
gyei hovatartozáshoz⁵², valamint ahhoz a későbbi kérdéshez, amely az EU-s források felhasználásá-
nak hatékonyságára⁵³ kérdezett rá.

**4.4.3 A korrupció hatása a mindennapi életre és a vele szembeni
intolerancia alakulása**

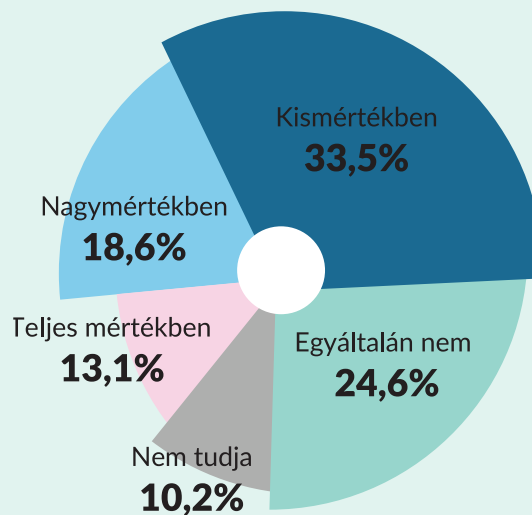
**Kiemelt jelentőségű kérdés a korrupció elterjedtsége mellett, hogy mennyire ér-
zékelik a fiatalok úgy, hogy ez befolyásolja mindennapi életüket.** 24,6% úgy érzékelte,
hogy ez egyáltalán nincsen rá hatással, míg **65,2%-uk valamilyen mértékű (leggyakrabban
kismértékű 33,5%) hatásról számolt be** (17. ábra).

⁵² sig=0,000, Cramer's V=0,23
⁵³ sig=0,000, Kendall tau-b=-0,25

17. ábra

Mennyire hat a korrupció a fiatalok mindennapi életére? (%)

(n=1012)

Vármegyei hovatartozás tekintetében Nógrád, Győr-Moson-Sopron és Fejér esetében érezték szignifikánsan többen, hogy „Egyáltalán nincsen hatással” mindennapi életükre a korrupció, míg Pest és Tolna voltak azok, ahol a legerőteljesebb hatást jelezték⁵⁴.

A politika iránt való érdeklődés szintjének az emelkedése is szignifikáns kapcsolatban állt azzal, hogy szubjektíven mennyire érzékelték a korrupció mindennapi életükre gyakorolt hatását. Minél kevésbé volt valaki apolitikus, annál inkább érzékelték úgy, hogy a mindennapi életét is befolyásolja a korrupció⁵⁵.

⁵⁴ sig=0,000, Cramer's V=0,33

⁵⁵ sig=0,000, Kendall tau-b=0,260

A változók közti szignifikáns kapcsolatokat tovább elemezve egy bináris logisztikus regressziós modell segítségével törekedtünk arra, hogy olyan modellt építsünk, amely képes viszonylag pontosan megbecsülni azt, hogy a korrupció mennyire van hatással a magyar fiatalok mindennapi életére. A bináris logisztikus regressziós modell függő változójának válaszait két csoportba soroltuk: 1. csoport) egyáltalán nincsen, vagy kismértékben van hatással mindennapi életére a korrupció, 2. csoport) nagymértékben vagy teljes mértékben hatással van mindennapi életére a korrupció. Kizártuk az elemzésből⁵⁶ azon válaszadókat, akik nem adtak választ arra, hogy milyen hatással van mindennapi életükre a korrupció. A független változóként bevont kérdéseknél a nem válaszolókat az elemzésben tartottuk⁵⁷. A regressziós modell független változói a következők voltak: 1) családi állapot, 2) a háztartás teljes jövedelme hogyan tudja fedezni a háztartás fenntartásához szükséges rendszeres kiadásokat, 3) vármegyei hovatartozás, 4) politika iránti érdeklődés, 5) jóllét csoportosított változója, 6) életkor, 7) egyes intézményekre vonatkozó megvesztegetés, lefizetés percepciójából képzett index. A bináris logisztikus regressziós modell alapján a fentebbi hét kérdésre adott válaszokkal megfelelően előre jelezhető, hogy a fiatalok mindennapi életére milyen hatással van a korrupció⁵⁸.

Az előzetes várakozások és korábbi kutatások eredményeihez hasonlóan a közigazgatási és hivatalokban előforduló kenőpénz átadása volt a legkevésbé elfogadható a fiatalok számára, a legmagasabb intolerancia szintet ennek kapcsán jelezték.

72,8%-uk szerint nem elfogadható valamilyen szolgáltatásért cserébe kenőpénzt adni (18. ábra). Az ajándékokkal kapcsolatban, tehát a tárgyi eszközök vesztegetésre való felhasználása kapcsán már némiképp engedékenyebbek: itt 52,4% szerint nem elfogadható az ilyen cselekmény. A leginkább elnézőek pedig a szívességekhez kapcsolódóan voltak: ez 58,2%-uk számára „teljes mértékben elfogadható”, vagy „inkább elfogadható” cselekmény.

⁵⁶ 102 fő

⁵⁷ A független változóként bevont kérdések esetében a „nem kívánok válaszolni” válasz is értékes információval szolgált (politikához, jövedelmi státuszhoz kapcsolódó kérdések).

⁵⁸ A bináris logisztikus regressziós modell Area Under the Curve (AUC) értéke=0,82 amely a modell jó diszkriminációs (elkülönítő) képességét jelzi. A Nagelkerke $r^2=0,42$, ami a modell közepesnél erősebb magyarázóerejére utal.

18. ábra

A korrupció iránti intolerancia

Mennyire elfogadhatóak az alábbi korrupciós cselekmények a közintézményekben és hivatalokban valaminek az elintézése vagy más előnyyszerzés érdekében? (%)

Pénzt adni

(n=997)

41,0% 31,8% 16,1% 11,1%

Ajándékot adni

(n=999)

19,3% 33,1% 32,9% 14,7%

Szívességet tenni

(n=999)

16,7% 25,1% 42,2% 16,0%

■ Egyáltalán nem

■ Inkább elfogadható

■ Inkább nem

■ Teljes mértékben

A korábbi Eurobarometer felmérés esetében a fiatalok 73,8%-a jelezte, hogy soha nem elfogadható cselekmény a kenőpénz átadása, 63,9% vélekedett így az ajándékokkal kapcsolatban, míg 61,2% utasította el teljes mértékben a szívességek megtételének lehetőségét (European Commission, 2024).

Vizsgáltuk a KORR-KÉP kutatás, valamint a Special Eurobarometer kutatás korrupciós tolerancia indexei közötti különbséget. Ezzel szeretnénk volna érzékeltetni az esetleges különbséget a magyar és európai fiatalok ide vonatkozó eredményei között.

A korrupcióval szembeni toleranciát vizsgáló három kérdésből⁵⁹ elkészítettük a korrupció tolerancia indexét⁶⁰.

⁵⁹ Mennyire elfogadható, ha közintézményben, hivatalban valaminek az elintézése, vagy más előnyök érdekében:

- pénzt adunk a hivatalos költségeken felül
- ajándékot adunk
- szívességet teszünk

⁶⁰ Cronbach alfa=0,826

Az index-képzés során kizárólag azon esetek kerültek vizsgálatra, ahol mindhárom cselekménynél rendelkezésre állt válasz az adott válaszadótól. A precízebb összehasonlíthatóság érdekében a KORR-KÉP kutatás ide vonatkozó kérdéseiből készített indexértéket, valamint a Special Eurobarometer ugyanazon három változójából képzett indexet sztenderdizáltuk⁶¹, így a különböző skálahosszúságon mért eredmények eltéréseit eltávolítottuk. Ezután a sztenderdizált értékeket mindkét kutatásban 4 csoportba osztottuk, ahol az első csoport jelölte azokat, akik szerint a korrupció felsorolt formái egyáltalán nem elfogadhatóak, tehát a korrupcióval legkevésbé toleráns válaszokat tömörítette, míg a 4-es csoport az azzal leginkább toleránsakat. A KORR-KÉP magyar fiatalokra vonatkozó eredményei és a Special Eurobarometer 548 európai fiatalokra vonatkozó eredményei jelentős különbséget mutatnak (19. ábra).

Míg az európai eredmények alapján a fiatal korcsoportban magas a korrupcióval szembeni intolerancia, addig a magyar eredmények nem pontosan ezt mutatják, hanem egy sokkal egységesebb eloszlást a tolerancia szintjei között.

19. ábra
A magyar fiatalok és az Európai Unióban élő fiatalok korrupcióval szembeni intoleranciája

Mennyire elfogadható a szívesség, ajándék és pénz átadása bármely ügy elintézése, meggyorsítása érdekében?

KORR-KÉP
(n = 983)

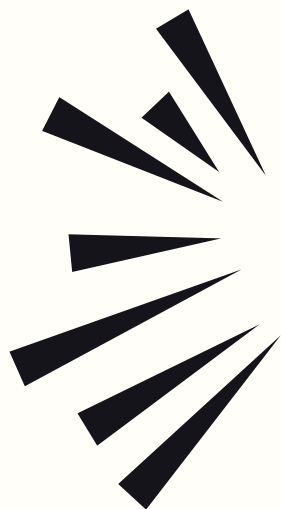
Eurobarometer
(n = 3453)

Teljes mértékben	15,0%	7,9%
Inkább elfogadható	27,2%	6,9%
Inkább nem	31,3%	24,3%
Egyáltalán nem	26,5%	61,0%

⁶¹ A két indexváltozó eredményeit mindkét kutatásban min-max transzformáció segítségével normalizáltuk, annak érdekében, hogy a különböző hosszúságú skálákon mért indexek (Special Eurobarometer: 1–3, KORR-KÉP: 1–4) mérési tartományból fakadó eltéréseit eltávolítsuk. A transzformáció során kapott értékeket mindkét kutatás esetében egy 1–4-ig terjedő skálára csoportosítottuk az átláthatóság érdekében, hogy az újonnan képzett csoportok egységes alapra épüljenek és pontosabban összehasonlíthatóak legyenek.

A különbségeknek számos oka lehet, amelyek részben visszavezethetőek az ország gazdasági, kulturális és társadalmi folyamataira, illetve az ehhez kapcsolódó szocializációra. Visszatekintve a KORR-KÉP komplex kutatási program első, pre-fókuszcsoportos adatfelvételeire, szintén látható volt, hogy a kvalitatív, alapozó adatgyűjtés során a fiatalok egy jelentősebb része semleges álláspontot képviselt a korrupcióval kapcsolatban, sőt előfordultak olyan visszajelzések is, amelyek bizonyos esetekben pozitív tartalmat társítottak hozzá. Nagymértékben függött a korrupció mellett és ellen szóló érvek esetében, hogy ki szerez általa előnyt és a szerzett előnyt egymaga használja, vagy abból mások is részesülhetnek (Burai&Vajda, 2025). Emellett a korrupcióval szembeni elfogadóbb attitűdöt erősítheti az is, hogy a korrupciót okozó tényezők között jelen kutatásban is magas arányban jelölték, hogy „Olyan törvények vannak, amelyek nem vonatkoznak mindenkire egyformán” és „a közigazgatásban rokonokat, ismerősöket juttatnak álláshoz vagy pozícióhoz”, tehát magasabb szinten is elfogadott, valamint alapvetően a szabályozásra életre hívott törvények sem vonatkoznak mindenkire, akkor az egyéni szintű motivációk is alacsonyabbak lehetnek. Az okok összegyűjtésekor a kérdőív eredményeiben és a pre-fókuszcsoportos eredményekben is megjelent, hogy a fiatalok szerint az emberek a mindennapok részeként tekintenek a korrupcióra. Míg

„Az emberek elfogadják, a mindennapok részeként tekintenek a korrupcióra” válaszlehetőséget 41,9%-a jelölte a korrupció okaként, a fókuszcsoportokban a következőket fogalmazták meg: „És én ezt már annyira elfogadtam, hogy ez a korrupció... Ez szerintem engem már, hogy is mondják ezt... hogy elfogadt... [elharapja] Tehát, hogy nem leszek tőle bosszús. Hanem hogy ez így már az élet velejárója”. Valamint: „... Talán van ma a társadalomban most már egy ilyen... Hogy ez a mindennapjaink része, normális...”

4.4.4 A megvesztegetés megjelenése a különböző intézmények esetében

A korrupció toleranciáját vizsgáló kérdések közül érdemes áttekinteni, hogy mely köz-, vagy privát intézmények tekintetében érzékelik, hogy gyakoribb a megvesztegetés, és van-e olyan típus, amelynél ez kifejezetten alacsony.

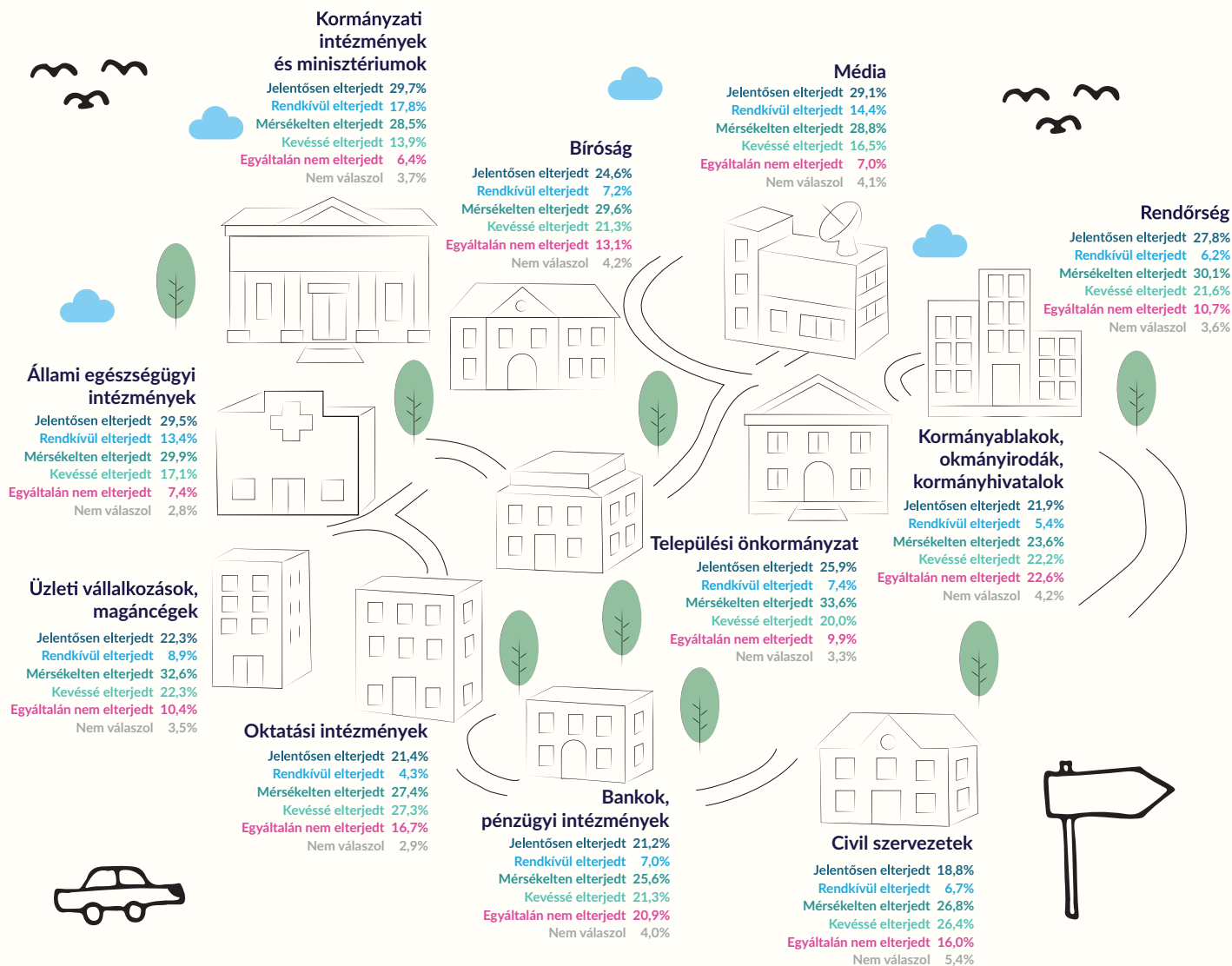
Az eredmények azt mutatják, hogy a magyar fiatalok percepciói szerint a felsorolt intézmények közül kiemelkednek a „kormányzati intézmények és minisztériumok”, az „állami egészségügyi intézmények”, valamint a „média”, hiszen a megvesztegetés jelenlétét itt érzékelik a legmagasabbnak (20. ábra).

A lista másik oldalán a „civil szervezetek”, az „oktatási intézmények”, valamint a kormányablakok, okmányirodák és kormányhivatalok” állnak. Annak ellenére, hogy az életkori csoportból adódó jellegzetességek miatt feltételezhető, hogy aktuálisabb, vagy frissebb tapasztalatokkal rendelkeznek az oktatási intézményekkel kapcsolatban, valamint a KORR-KÉP kutatási program első, fókuszcsoportos interjúkat tartalmazó adatfelvételei során világossá vált, hogy az adminisztratív ügyintézéseket lokális szinten biztosító kormányablakokkal is gyakran kapcsolatba kerülnek, mégis alacsonynak ítélik a megvesztegetés elterjedtségét.

Érdekes, hogy az állami egészségügyi intézményekhez – amelyekkel szintén gyakorta kerülhetnek kapcsolatba közvetlenül vagy közvetetten, hozzátartozóikon keresztül – magas megvesztegetési potenciált társítottak. Az olyan privát szektort képviselő intézménytípusok esetében, mint a bankok és pénzügyi intézmények vagy magáncégek pedig ritkábbnak ítélik a megvesztegetés előfordulását.

20. ábra

A megvesztegetés elterjedtsége intézményenként (%) (n=1012)

A megvesztegetés gyakorisága az egyes intézményekben, valamint az intézményekkel szembeni bizalom és felelősségre vonás kérdései általában összefüggtek az egyes intézmények szintjén (4. táblázat).

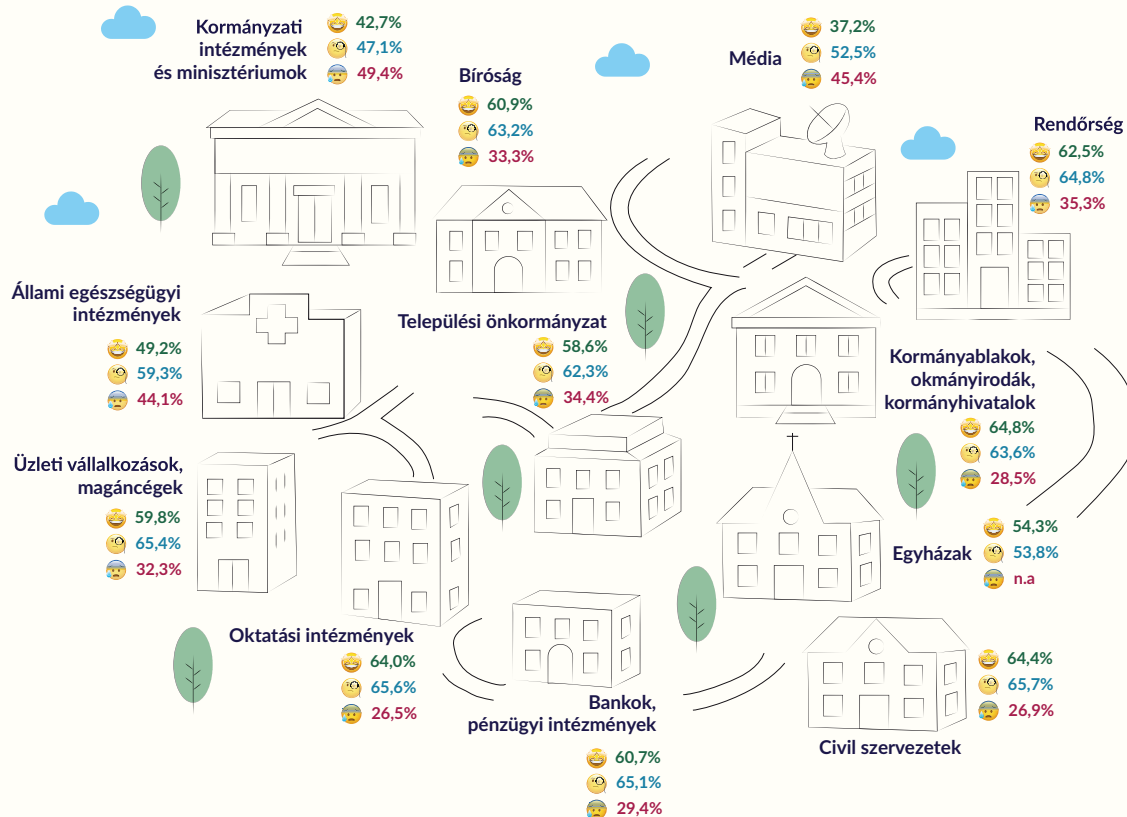
Azokban az intézményekben, amelyekben magasabb arányban bíznak meg és ahol úgy érzik, hogy felelősségre vonják az ott dolgozókat, még ha azok vezető beosztású munkatársak is, a magyar fiatalok véleménye szerint ritkábban fordul elő megvesztegetés.

4. táblázat

A bizalom, felelősségre vonás és megvesztegetés összefüggései

A bizalom, felelősségre vonás és megvesztegetés gyakoriságának percepciója a fiatalok szerint az egyes intézményekben (%)

*Az "jelentősen elterjedt" és "rendkívül elterjedt" választ megjelölők összevont aránya.

- 😊 Hányan bíznak az adott intézményben (n=957-992)
- 😐 Hány szerint vonják felelősségre a dolgozókat az adott intézményben (n=950-979)
- 😞 Hány szerint komoly probléma a megvesztegetés az adott intézményben (n=957-983)

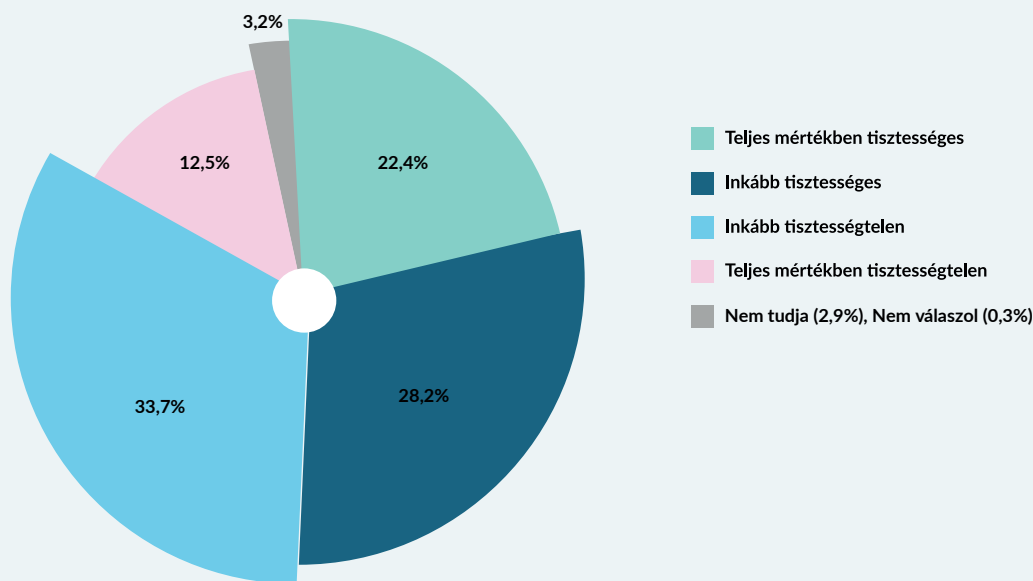

Vizsgálatra került, hogy a magyar fiatalok mit gondolnak, milyen működés szükséges a magáncégek sikerességéhez (21. ábra). Közel azonos arányban érzékelték úgy, hogy tisztességes működéssel lehet sikerre vinni egy magáncéget, illetve azt, hogy ehhez inkább a tisztességtelen működés járulhat hozzá.

21. ábra

A magáncégek sikerének kulcsa

Milyen működés kell ahhoz, hogy egy magáncég sikeres legyen (n=1012)

Szignifikáns, de gyenge kapcsolatot mutatott ez a kérdés a régiós hovatartozással⁶². A legkevésbé Budapesten gondolták, hogy a magáncégek tisztességes működtetése sikerre visz, míg a megyeszékhelyeken lakók ezzel szemben sokkal inkább látták előre mutatónak a tisztességes működést. A jóllét tekintetében a magasabb jóllét kapcsolódott a tisztességes működés választásához, míg régiók esetében az észak-magyarországi, a dél-alföldi, a közép-dunántúli és dél-dunántúli fiatalok álltak

⁶² sig=0,000, Cramer's V=0,212

leginkább ki amellet, hogy tisztességes működéssel lehet sikeresen menedzselni egy magáncéget. Velük szemben a budapestiek, a Pest megyeiek és a nyugat-dunántúliak már szkeptikusabbak voltak. A sikeres működés mellett fontos kérdés volt, hogy a fiatalok számára a törvények és más előírások betartása, vagy rokonaik-ismerőseik segítése jelent inkább prioritást. Az eredmények megmutatták, hogy a magyar fiatalok a formális törvényi keretek között kívánnak inkább cselekedni, vagy a közösségi-ismerősi viszonyokat helyezik előtérbe, amely a korrupciós gyakorlatok elfogadottságára, valamint a korrupcióhoz kapcsolódóan a személyes kapcsolatok előtérbe helyezésére is utalhat.

Döntési helyzetben a rokonok, ismerősök segítése némiképp fontosabb a fiatalok számára. 54,5%-uk ilyen esetben ezt helyezné előtérbe a törvények, előírások betartásával szemben (22. ábra).

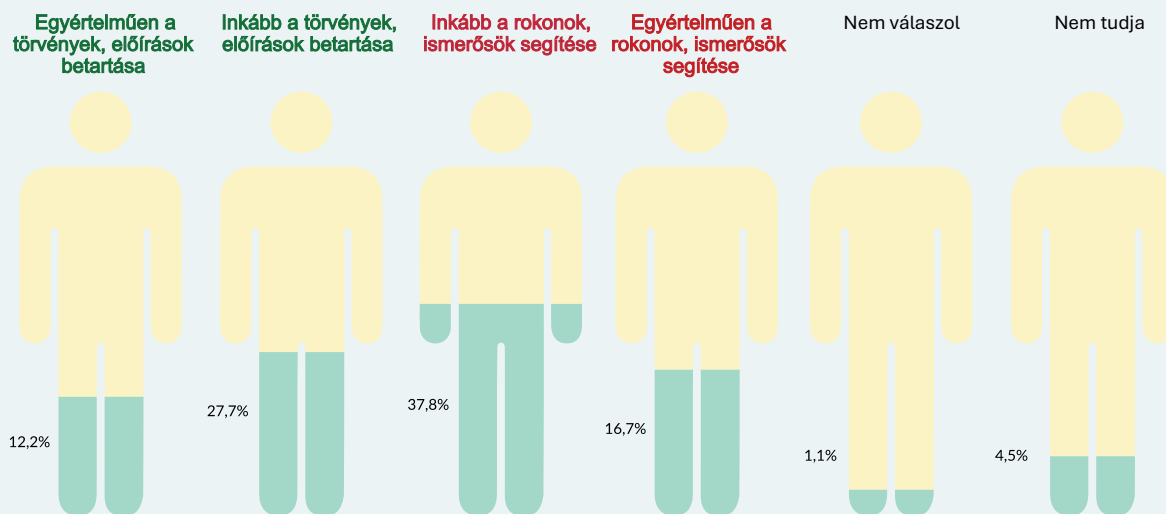
A szocio-demográfiai kérdések közül itt is a vármegyei hovatartozás és így a régiós hovatartozás kapcsolódott a legerőteljesebben a kérdéshez⁶³. Míg a pesti régióban és Észak-Magyarországon a törvények követése dominált, addig Dél-Dunántúlon, Közép-Dunántúlon és Budapesten a rokonok, ismerősök segítése volt a prioritás, a dél-dunántúli fiatalok 76%-a döntési helyzetben inkább a hozzá közel állókat segítené a törvények betartásával szemben.

⁶³ sig=0,000, Cramer's V=0,2

22. ábra

Fontosabb-e a rokonok, ismerősök segítése a jogszabályok betartásánál?

Amennyiben választani kell melyik fontosabb: a rokonok, ismerősök segítése vagy a törvények, előírások betartása? (n=1012)

4.5 fejezet: Korrupció a fiatalok életében: közvetlen és közvetett tapasztalatok

A fejezet a fiatalok közvetlen és közvetett, azaz rokonokon, közeli ismerősökön keresztül gyűjtött korrupcióhoz kapcsolódó konkrét tapasztalataival foglalkozik

A fiatalok kisebb arányban számoltak be az elmúlt egy évet illetően olyan helyzetről, amikor szabályellenes szívességet, ajándékot vagy kenőpénzt vártak volna el tőlük vagy hozzátartozójuktól, közeli ismerőseiktől. A közintézményekre vonatkozóan a megvesztegetéshez kapcsolódó tapasztalatok mellett azonban a személyes kapcsolatok felhasználása bizonyos ügyek elintézése vagy meggyorsítása érdekében már közel háromszor olyan gyakori jelenségnek számított.

A korrupcióhoz kapcsolódó percepciók mellett a kutatás másik jelentős kérdéscsoportja a konkrét korrupcióhoz kapcsolható tapasztalatokra vonatkozó blokk volt. A kérdéscsoport jelentőségét mások mellett az adja, hogy a percepciók és vélemények kizárólagos vizsgálatával a témát csak egyetlen oldalról közelítjük meg. Ennek fontos kiegészítését jelentik azok a kérdések, amelyek kifejezetten egy adott időintervallumon belül mérik, hogy a válaszadók - vagy hozzátartozóik, rokonaik - találkoztak-e valamilyen konkrét korrupciós esettel, helyzettel.

A kérdéscsoport kifejezetten szenzitív témát járt körbe, ezért a kérdések felvezetésekor a kérdezőbiztosok egy rövid felvezető szöveget olvastak fel, amelyben biztosították a válaszadókat, hogy az adatok teljes mértékben anonim módon kerülnek feldolgozásra, azokból semmilyen formában nem lesznek ők, vagy hozzátartozóik, ismerőseik beazonosíthatóak.

A kérdések között szerepelt olyan, amely azt vizsgálta, hogy a válaszadó ismer-e személyesen olyan személyt, csoportot, szervezetet, aki/akik elfogadtak munkájuk során szabályellenes szívességet, ajándékot, kenőpénzt. Vizsgáltuk, hogy az adatgyűjtést megelőző 12 hónapban tőle vagy hozzátartozójától, ismerősétől vártak-e el ilyen szabályellenes szívességet, ajándékot vagy kenőpénzt – és ha

igen, ez milyen szférához tartozó cégnél vagy intézménynél fordult elő. A szabályellenes szívesség, ajándék vagy kenőpénz mellett a korrupciónak van egy szürkébb, nehezebben körülhatárolható, formája is, amikor személyes kapcsolatok és ismertségek felhasználásával tud valaki elintézni valamit, vagy gyorsabban segítséget kapni. A pre-fókuszcsoportos interjúk eredményei is azt támasztották alá, hogy maguk a fiatalok is elfogadóbban kezelik ezeket a cselekményeket, érzékelhető különbséget tettek a kenőpénz átadása és a kapcsolatok felhasználása között. A közszolgáltatások, különösen az egészségügy kapcsán kifejezetten hangot adtak annak, hogy szükség esetén, amikor saját egészségük a tét, akkor annak tudatában is ezt a döntést hoznák, hogy esetleg más emberek így hátrányba kerülnek: „Hát hogyha beteg, ugye sajnos most már az egészségügy ott tart, hogy elő kell venni a kapcsolataidat. És most oké, lehet, hogy a másikkal szúrsz ki, de amúgy a saját egészséged is fontos. Úgyhogy elő kell venni mindenféleképpen az ilyeneket.” A fókuszcsoportos interjúk során az egészségügyhöz hasonlóan megjelent még a kapcsolatok kihasználása az oktatás és a munka területén is, amikor ismeretségek révén jobb gyakorlati helyekre, vagy állásokhoz jutottak, amelyet alapvetően elfogadhatónak érzéltek:

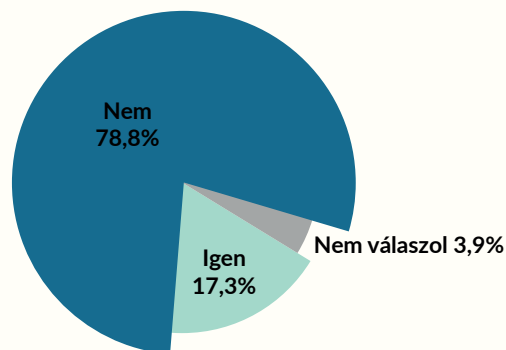
„Mert szerintem, hogyha egy munkahelyre esetleg, hogyha azt nézzük, bekerül valaki protekcióval, az főleg a mai világban nem fontos, hogy azzal kerül-e be, vagy sem.”

A magyar fiatalok kisebb százaléka (17,3%) ismer személyesen olyan embert, csoportot, szervezetet, aki szabályellenes szívességet, ajándékot vagy kenőpénzt fogadott el. A kérdés tekintetében a minta 3,9%-a nem kívánt a kérdésre válaszolni (23. ábra).

23. ábra

Ismer-e személyesen valakit, akit megvesztegettek már?

Ismer-e személyesen olyan személyt, csoportot, szervezetet, akik szabályellenes szívességet, ajándékot, kenőpénzt fogadtak el valamilyen előnyért cserébe (n=1012)

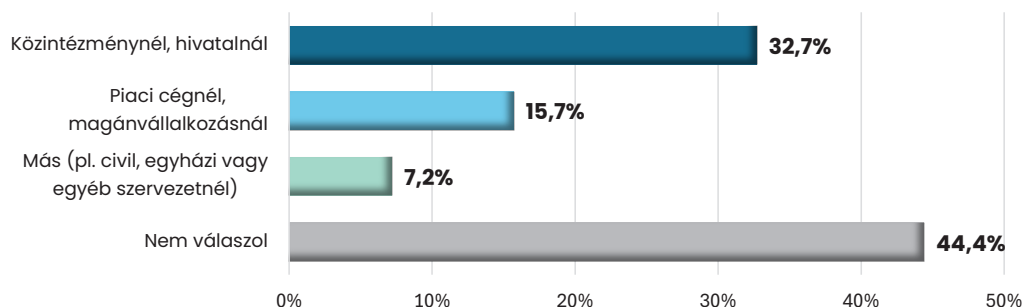
Az elmúlt 12 hónap során a fiatalok és/vagy hozzátartozóik, ismerőseik tekintetében 11,5% válaszolta: előfordult, hogy szabályellenes szívességet, ajándékot, kenőpénzt vártak el tőle vagy hozzátartozójától, közeli ismerősétől.

A modern korrupciókutatás és mérés egyértelműen hangsúlyozza, hogy a kérdőívekben és kutatásokban nem csupán a válaszadók saját korrupciós élményeit érdemes vizsgálni, hanem a hozzátartozók, barátok, ismerősök által átélt tapasztalatokat is, így nyerhető teljes kép a korrupcióhoz kapcsolódó élményekkel kapcsolatban (UNODC, 2024; Transparency International, 2021). A KORR-KÉP előkészítő pre-fókuszcsoportos interjúi során is azt erősítették meg a visszajelzések, hogy a hozzátartozók, közeli ismerősök tapasztalatainak bevonása erős hozzáadott értékkel bír, hiszen a célcsoport életkora kapcsán számos szolgáltatással csak közvetve találkozik, így az ott megjelenő fontos tényleges korrupciós cselekményeket is közvetve hallja. A kérdés érzékenysége miatt érdemes áttekinteni azokat, akik a „nem válaszolok” lehetőséget jelölték (8,3%), hiszen közel annyian választották ezt, mint az „igen” választ.

A válaszadók, akik esetében előfordult az elmúlt egy évben, hogy ilyet vártak el tőlük, rokonaiktól vagy közvetlen ismerőseiktől, illetve akik nem kívántak válaszolni erre a kérdésre, megjelölhették, hogy mely területen vagy szektorban találkoztak megvesztegetéssel (24. ábra).

24. ábra

Hol vártak el az elmúlt 1 évben szabályellenes szívességet, ajándékot, kenőpénzt a fiataloktól vagy hozzátartozóiktól, közeli ismerőseiktől? (n=200)

Azon válaszadók közül, akik az elmúlt 1 évben tapasztalták, hogy szabályellenes szívességet, ajándékot vagy kenőpénzt vártak el tőlük és/vagy hozzátartozójuktól, közeli ismerősüktől, vagy nem kívántak erre a kérdésre válaszolni (a teljes minta 19,8%-a), 32,7% jelezte, hogy ez a cselekmény közintézményhez vagy hivatalhoz kapcsolódóan történt, míg 44,4%-uk nem adott választ⁶⁴. A közintézmények típusát tekintve az alacsony tapasztalati arányok miatt csak alacsonyabb számú válaszadó volt érintett, de gyakoriság szempontjából a több válasz megjelölését is engedő kérdésben az állami egészségügyi intézményeket jelölték meg a leggyakrabban (a válaszadók 48,1%-a választotta). Őket követték a települési önkormányzatok (23,3%), valamint az oktatási intézmények (20,3%). A legritkább esetben választották a kormányablakokat és a bíróságokat a felsorolt közintézmények közül (25. ábra).

⁶⁴ A válaszmegtagadók magas aránya feltételezhetően annak köszönhető, hogy a korábbi kérdésben megjelenő válaszmegtagadók is jelölhették, hogy volt-e intézmény amelyben előfordult ilyen megvesztegetés velük vagy hozzátartozójukkal, ismerősükkal. Ezzel a lehetőséggel cél volt terepet biztosítani annak, hogy nem megjelölve az előző kérdésben ("Előfordult-e az elmúlt 12 hónap során, hogy szabályellenes szívességet, ajándékot, kenőpénzt vártak el tőled, hozzátartozótól vagy közeli ismerősőtől?") a megvesztegetést, mégis megadhassák, hogy mely intézménytípusban történt ez.

25. ábra

Mely közintézményekben találkoztak korrupcióval közvetve vagy közvetlenül* az elmúlt 1 évben?

(n=66, összes válasz=96)

A szabályellenes szívesség, ajándék és kenőpénz esetein felül a korábban már jelzett okokból a kutatás során vizsgáltuk, hogy a válaszadást megelőző egy évben előfordult-e olyan eset a válaszadóval, illetve hozzátartozójával vagy közeli ismerőseivel, amikor kapcsolatain keresztül tudott elintézni valamit, vagy kapott gyorsabb segítséget egy bizonyos közszolgáltatáshoz kapcsolódóan. Miután ezt a fajta viselkedést elfogadóbban ítélték meg a kutatás korábbi adatfelvételének eredményei alapján is, ezért a várakozásoknak megfelelően a kapcsolatok felhasználásának esetében az „igen” válaszoknál egy erőteljesebb emelkedést vártunk. A kérdés érzékenysége miatt a válaszadók 9,2%-a nem kívánt válaszolni, és 18,6%-uk jelezte, hogy előfordult már vele, vagy hozzátartozójával az elmúlt 12 hónapban ilyen eset. Összehasonlítva azokkal a válaszadókkal, akik közintézmények és hivatalok tekintetében tapasztalták, hogy szabályellenes szívességet, ajándékot vagy kenőpénzt vártak el tőlük, látható, hogy a kapcsolatokon keresztüli gyorsabb ügyintézés közel háromszor gyakrabban fordult elő (26. ábra)⁶⁵.

⁶⁵ A szabályellenes szívesség, ajándék, kenőpénz teljes mintára vetítéskor az ennek helyét vizsgáló kérdésből (Tk3), kizárólag a közintézményeket megjelölő válaszadókat (66 fő) vettük figyelembe az „igen” válaszoknál, míg akiktől nem került lekérdézésre ez a kérdés, mert a korábbi szűrő kérdésnél jelezték, hogy nem fordult ilyesmi elő az elmúlt 12 hónapban, vagy előfordult, de nem közintézményben, ők jelentették a nem válaszadókat. A kapcsolatokon keresztüli gyorsítás esetében az ide vonatkozó kérdést (Tk5) vontuk be az elemzésbe.

Személyes kapcsolatok révén elintézett ügy

72,2%

18,6%

9,2%

Szívességet, ajándékot vagy kenőpénzt vártak el tőle

84,7%

6,5%

8,8%

Nem
 Igen
 Nem kíván válaszolni

26. ábra

Szívességek, ajándékok, kenőpénz és kapcsolatok által szerzett előnyök a közintézményekben

A korrupció mely formáival találkozott az elmúlt 1 évben (közvetve vagy közvetlenül)?

4.6 fejezet:

Fiatalok a korrupció ellen: Lehetőségek a változásra

A fejezet körbejárja a fiatalok korrupció elleni küzdelemhez és fellépéshez kapcsolódó véleményét, esetleges tapasztalatait. Bemutatja, hogy saját szerepüket hol látják ebben a folyamatban

A fiatalok 41,5%-a nem tenne semmit, ha korrupciógyanús esetet tapasztalna, amely passzivitásnak oka lehet, hogy csupán 13%-uk tudja, kihez fordulhat ilyen esetben. Csupán igen csekély, 4,1%-uk jelentett már korábban korrupciógyanús esetet és beszédes adat, hogy a már jelentők csupán fele lenne aktív cselekvő és cselekedne a jövőben is így.

Többválaszos kérdés segítségével vizsgáltuk, hogy a fiatalok milyen reakciót tanúsítanak korrupciógyanús helyzetekben⁶⁶. A válaszadók túlnyomó többsége mindössze egyetlen lehetőséget jelölt meg a felkínált válaszok közül.

A válaszlehetőségeket két csoportba soroltuk: **aktív cselekvés** (tájékoztat valakit vagy mást tenne), illetve **passzív nem cselekvés** (nem tenne semmit, nem tudta, mit tenne, vagy nem válaszolt a kérdésre). E csoportosítás alapján megállapítható, hogy a fiatalok kisebb aránya választott legalább egy aktív cselekvési lehetőséget.

Különösen elgondolkodtató, hogy a megkérdezettek 41,5%-a azt válaszolta, hogy amennyiben korrupciógyanús helyzettel kerülne szembe, nem tenne semmit.

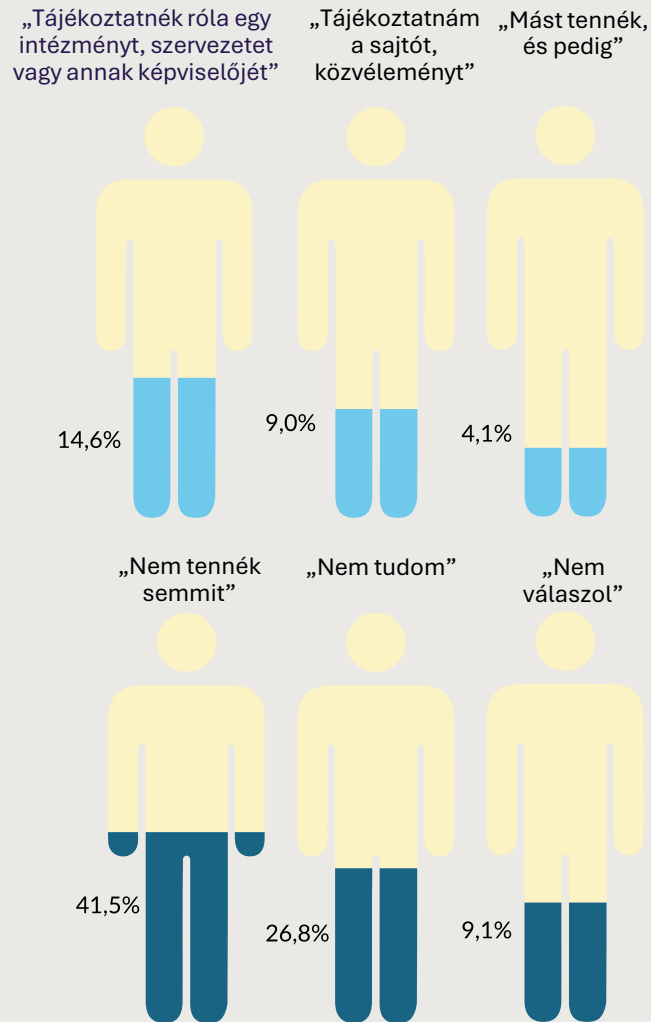
⁶⁶ A többválaszos kérdés esetében a válaszadók csak akkor jelölhettek több válaszlehetőséget, ha nem a „nem tudja”, „nem válaszol”, „nem tenne semmit” válaszokat választották.

27. ábra

Reakciók a korrupcióval szemben

A fiatalok korrupcióval szembeni reakcióinak megoszlása
(n=1012, válasz=1063)

 Aktív cselekvés
 Passzív nem cselekvés

Az alacsony aktivitási hajlandóság egyik lehetséges oka, hogy **a fiatalok nincsenek tisztában azzal, mely intézményekhez fordulhatnak korrupciógyanús esetekben**. Ennek feltárására összevetettük a cselekvési típust (aktív/passzív) azzal, hogy a válaszadók meg tudnak-e nevezni olyan szervezetet, amelyhez hasonló helyzetben fordulnának (5. táblázat).

5. táblázat

Tudja-e kihez forduljon korrupciógyanús eset észlelésekor?

Az aktívan cselekvők és passzívan nem cselekvők közötti különbségek (n=1012)

	Aktív cselekvő	Passzív, nem cselekvő	Összesen
Tudja	5,0%	8,0%	13,0%
Nem tudja	21,1%	65,8%	86,9%

Amennyiben kizárólag az aktívan cselekvő válaszadókat vesszük figyelembe - „aktív cselekvő és tudja kihez forduljon”: 5%, „aktív cselekvő, de nem tudja kihez forduljon”: 21,1% - 19%-uk tud megnevezni konkrét intézményt, amelyhez fordulni lehet korrupciógyanús esetben. Csak a passzív, nem cselekvők csoportját figyelembe véve - „passzív, nem cselekvő, de tudja kihez fordulhat”: 8%, „passzív, nem cselekvő és nem tudja kihez fordulhat”: 65,8% - ez az arány csupán 11%. Ez arra utal, hogy a megfelelő szervezetek ismerete és az aktív fellépési hajlandóság között gyenge, de kimutatható összefüggés áll fenn⁶⁷.

A fiatalok mindössze 13%-a képes megnevezni olyan intézményt, amelyhez korrupciógyanús esetben fordulni tudna. A passzív cselekvők 65,8%-a nem csak, hogy nem cselekedne, de nem is tudja, kihez fordulhatna segítségért.

Azok, akik tudták, kihez fordulhatnak ilyen helyzetben, megnevezhették ezt az intézményt/intézményeket vagy személyt. A fiatalok, akik tudták kihez fordulhatnak, döntő többségében a rendőrséget jelölték meg. Több válaszban szerepelt még a bíróság, ügyészség, az Alapvető Jogok Biztosának

⁶⁷ A cselekvési hajlandóság és az intézményi ismeret közötti kapcsolat gyenge (sig=0,000, Cramer’s V = 0,10). Lényeges eltérés csak az aktív cselekvők között jelentkezett, akik tudták, hova fordulhatnak; ebben a csoportban másfélszer annyi esetet találtunk, mint a függetlenség alapján várható.

Hivatala, valamint a Nemzeti Védelmi Szolgálat és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Az, hogy a fiatalok elméletben mit tennének egy potenciálisan korrupciógyanús helyzetben, illetve ismernek-e olyan intézményt, akihez/akikhez fordulnának, egy másik fontos kérdés. **A megkérdezettek csupán 4,1%-a válaszolta azt, hogy korábban már ténylegesen jelentett korrupciógyanús esetet valamely intézménynél vagy szervezetnél,** míg 7,6%-uk nem kívánt válaszolni erre a kérdésre. Vizsgálva, hogy a korábban már korrupciógyanús helyzetet jelentők most az aktív vagy passzív cselekvők csoportját erősítik-e, világossá vált, hogy a korábban már jelentő 4,1%-nak mindössze a fele sorolta magát a jelenlegi felmérésben az aktív cselekvők közé. Ennek oka az is lehet, hogy egy részük negatív tapasztalatokat szerzett a jelentési folyamat során, és emiatt nem vállalna újabb fellépést hasonló helyzetben.

Összehasonlítottuk a magyar és az Európai Unióban élő fiatalok válaszait arra a kérdésre, hogy szerintük miért nem jelenti valaki⁶⁸, ha korrupciógyanús helyzetet tapasztal. Mind a KORR-KÉP, mind a Special Eurobarometer 548 kutatás kérdőíve többválaszos volt, a KORR-KÉP kutatásban azonban a válaszadók legfeljebb három indokot jelölhettek meg a felkínált lehetőségek közül⁶⁹.

	KORR-KÉP (n = 1012)	Eurobarometer (n = 3645)
Tart tőle, hogy a tájékoztatás miatt ő maga kerülhetne bajba valamilyen hatóságnál	43,1%	 17,3%
Nem tudja, hol tehetne ilyen jelzést	39,7%	20,5%
Úgy véli, nehéz lenne bizonyítani	33,8%	43,4%
Jelzés után sem történik semmi, így nem éri meg az erőfeszítése	30,8%	19,5%
Tart attól, hogy a felelősök elkerülnék a büntetést	29,8%	28,8%
Tart tőle, hogy nem védik meg azokat, akik ilyen jelzést tesznek	25,8%	25,3%
Más emberek sem jeleznek ilyen esetekről	20,2%	18,6%
Nem akarják egymást elárulni az emberek	11,9%	21,7%
Ezek közül egyik sem	1,7%	4,6%

28. ábra

Miért nem jelentik a korrupció gyanús eseteket?

Magyar és európai fiatalok válaszainak megoszlása arról, hogy miért nem jelent valaki korrupciót

⁶⁸ Az, hogy a két adatfelvétel során mely kérdéseket feleltették meg egymásnak a tanulmány 8. számú mellékletében található táblázatban látható.

⁶⁹ Az Eurobarométeres kérdéssorban így hangzott el a kérdés: „Alább található néhány lehetséges ok, amiért az emberek úgy dönthetnek, hogy nem jelentenek egy korrupciós esetet. Kérem, mondja meg, mit gondol, melyek a legfontosabbak? Míg a KORR-KÉP kutatásban a következőképpen: Kérjük, jelölj maximum 3 okot, amiért szerinted valaki nem jelent egy korrupciógyanús esetet!”

Az eredmények alapján jelentős eltérések figyelhetők meg a magyar- és az európai fiatalok válaszai között. A magyar válaszadók körében a leggyakrabban említett indok az volt, hogy „attól tartanak, a tájékoztatás miatt ők maguk kerülhetnek bajba a hatóságoknál” – ezt a megkérdezettek 43,1%-a jelölte meg. Ezzel szemben az európai fiatalok körében ugyanezt az indokot mindössze 17,3% választotta, ez volt a legkevésbé jellemző válasz esetükben.

Ebből arra lehet következtetni, hogy a magyar fiatalok körében erősebben jelen van a bejelentéssel járó retorzióktól való félelem. Ennek hátterében több tényező is állhat. Egyrészt feltételezhető, hogy a jogérvényesítésbe vetett bizalom alacsonyabb szintje miatt a fiatalok tartanak attól, hogy bejelentésük nem marad következmények nélkül számukra. Másrészt kulturális tényezők, például a korrupcióval kapcsolatos társadalmi attitűdök is szerepet játszhatnak, ahol a „hallgatás” vagy „nem beleszólás” normája hosszabb ideje jelen van a közgondolkodásban. Továbbá a közvetlen vagy közvetett negatív tapasztalatok (például ismeretségi körben hallott visszajelzések) is hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a fiatalok kockázatosnak érzékelik az ilyen típusú fellépést. Szembetűnő különbség mutatkozott a „nem tudja, hol tehetne ilyen jelzést” válasz esetében is.

Ez a magyar fiataloknál a második leggyakrabban megjelölt indok volt, míg az európai válaszadók körében jóval alacsonyabb arányban szerepelt. Ez az eredmény arra utalhat, hogy a magyar fiatalok úgy érzékelik: a lakosság általánosságban kevésbé tájékozott a korrupció bejelentésének lehetőségeiről. Másfelől azonban nem zárható ki az sem, hogy a válaszadók saját információhiányukat vetítik ki a társadalom egészére, vagyis a saját tájékoztatatlanságukat általánosítják. A keresztábra-elemzés eredményei alapján azok a válaszadók, akik konkrét intézményt meg tudtak nevezni, amelyhez korrupció gyanúja esetén fordulni lehet, kisebb arányban vélték úgy, hogy a bejelentés elmaradásának oka az, hogy az emberek nem tudják, hová fordulhatnak. Azok esetében, akik nem tudtak konkrét intézményt megnevezni, ott nem volt kapcsolat a két kérdés között.

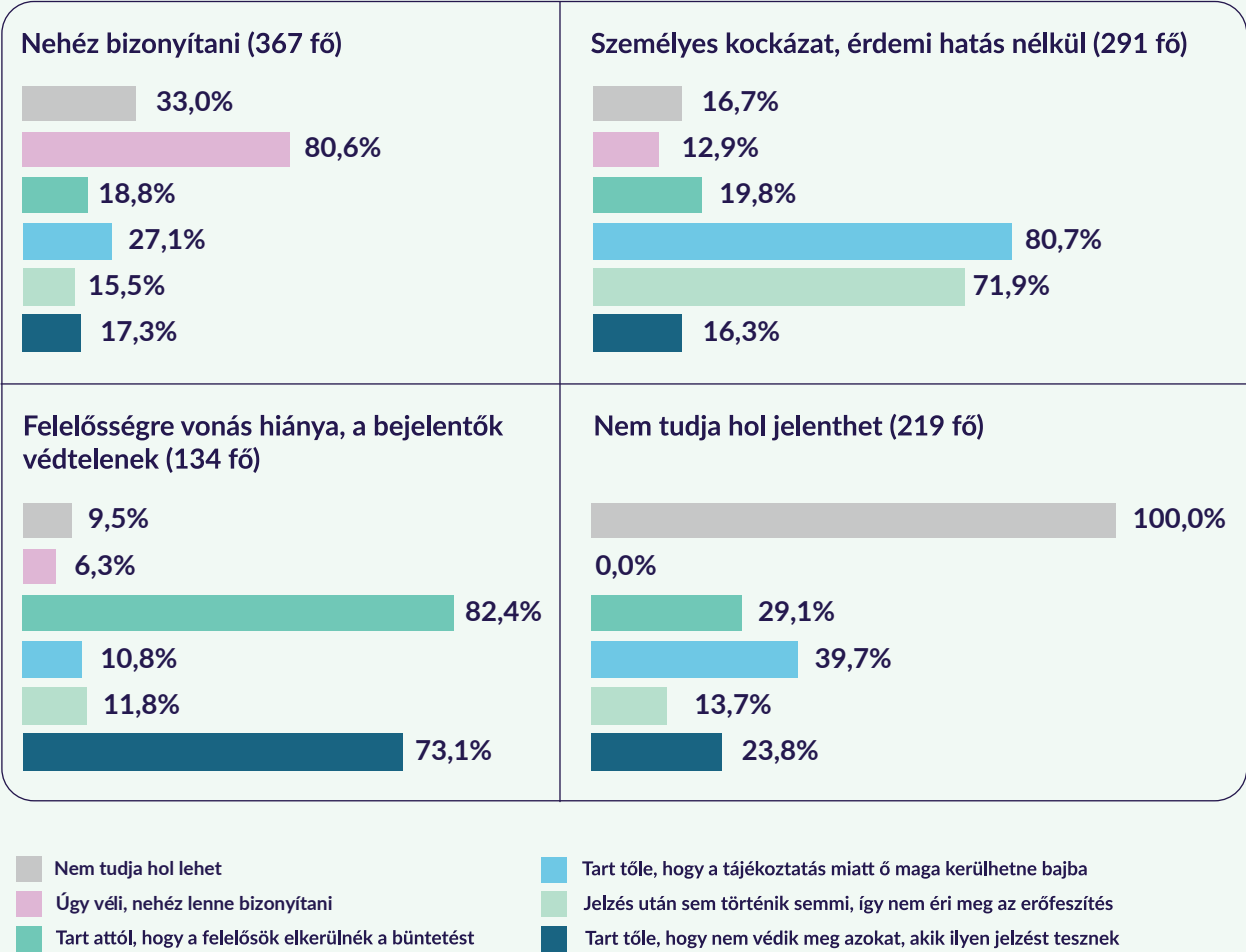
A magyar válaszadók átlagosan 2,2 darab okot jelöltek meg ebben a kérdésben. Az egyes jellemző válaszadási mintázatok feltárására klaszterelemzést alkalmaztunk⁷⁰.

⁷⁰ A klaszterelemzés során a k-módusz (k-modes) algoritmus alkalmazása mellett döntöttünk, mivel az adathalmazt bináris (Igen/Nem) típusú változók alkották. Ennek megfelelően a klaszterek középpontjai olyan vektorok, amelyek az egyes válaszlehetőségeknél az adott klaszterben belül leggyakrabban előforduló értéket (Igen vagy Nem) reprezentálják.

29. ábra

Miért nem jelentik a korrupciógyanús eseteket a fiatalok véleménye szerint?

A bejelentés elmulasztásának okai csoportokba rendezve

Az első kialakult klaszter középpontjában kizárólag az „úgy véli, nehéz lenne bizonyítani” indok állt. Ennek a klaszternek az aránya a teljes mintán belül jelentős: 367 fő, ami azt jelenti, hogy a válaszadók megközelítőleg egyharmada tartozik ebbe a csoportba és ennek a csoportnak a válaszai nagyon hasonlítanak az európai fiatalokéihoz.

A második és harmadik klaszter tartalmilag szoros hasonlóságot mutatott, így érdemes ezeket együttesen értelmezni. A második klaszter középpontjában a „tart tőle, hogy a tájékoztatás miatt ő maga kerülhetne bajba” és a „jelzés után sem történik semmi, így nem éri meg az erőfeszítést” válaszok álltak. A harmadik klaszter ehhez nagyon hasonlóan épül fel, hiszen itt a „tart attól, hogy a felelősök elkerülnék a büntetést” és a „tart tőle, hogy nem védik meg azokat, akik ilyen jelzést tesznek” indokok voltak a meghatározóak. Mindkét klaszter közös jellemzője, hogy a bejelentéssel járó személyes kockázatok, illetve a jelentés eredménytelensége miatti szkepticizmus kerül előtérbe. Azok a fiatalok, akik korábban már jelentettek korrupciógyanús esetet (41 fő), az elméleti függetlenség esetén vártnál másfélszer nagyobb arányban kerültek a második és harmadik klaszter valamelyikébe. Ezzel szemben a többi klaszter esetében előfordulási arányuk csupán a várt érték 60%-át érte el.

Ez az eredmény alátámasztja azt a feltételezést, hogy a korábbi bejelentések során szerzett negatív tapasztalatok hozzájárulhatnak a fiatalok bizonytalanságához és passzivitásához.

A negyedik klaszter sajátossága, hogy ebben a csoportban minden válaszadó megjelölte a „nem tudja, hova fordulhatna ilyen jelzéssel” indokot, ami az információhiány jelentőségét emeli ki. A fiatalok egy intézményi lista mentén jelölhették, hogy véleményük szerint a megadott intézményeknek feladata-e a korrupció elleni küzdelem, vagy sem. Már önmagában figyelemre méltó, hogy a felsorolt intézmények közül a legkevesebb „igen” választ elérő szervezet — a civil szervezetek — is 68,5%-os megjelölési arányt kaptak.

Ennek ellenére a korábbi eredményekből (5. táblázat, 28. ábra) kiderült, hogy a fiatalok 86,9%-a saját bevallása szerint nem tudna megnevezni olyan intézményt, amelyhez korrupciógyanús esetben fordulni lehetne. Még beszédesebb adat, hogy a fiatalok 39,7%-a úgy véli, mások azért nem jelentenek korrupciógyanús eseteket, mert nem tudják, hova fordulhatnának ilyen ügyben.

Az összes válaszadó adatait vizsgálva nem mutatkoztak jelentős eltérések az egyes intézmények megítélésében. A legmagasabb arányban a bíróságok és ügyészségek kapták meg a korrupció elleni fellépéshez rendelt szerepet (88,1%), míg a civil szervezetek esetében volt a legalacsonyabb ez az arány (68,5%). Amennyiben csak azon válaszadókat hagytuk a vizsgálatban, akik nem jelöltek meg minden válaszlehetőséget (nem mindent jelölők⁷¹), azaz szerintük nem minden megadott intézmény feladata a korrupció elleni küzdelem, már komolyabb eltérések jelentek meg a csoportok között. Utóbbi esetben főként a „bíróságok, ügyészségekhez” (60,5%) valamint a „rendőrséghez” (59,9%) delegált feladatként jelent meg a korrupció elleni küzdelem, míg az „ország kormánya” a harmadik helyre került.

30. ábra
Kinek a feladata a korrupció elleni küzdelem?

	Nem minden választ megjelölők (n=176)	Összes válaszadó (n=1012)
Bíróságoknak, ügyészségeknek	60,5%	88,1%
Rendőrségnek	59,9%	86,7%
Az ország kormányának	42,8%	87,0%
Települési önkormányzatoknak és képviselőknek	35,9%	84,6%
Politikai pártoknak	32,8%	83,7%
Nemzeti Védelmi Szolgálatnak	32,2%	80,7%
Médiának, újságoknak, újságíróknak	27,4%	80,0%
Európai Unió intézményeinek	24,9%	81,6%
Integritás Hatóságnak	21,0%	77,3%
Szakszervezeteknek	18,9%	74,5%
Civil szervezeteknek	18,3%	68,5%
30 év alatti állampolgároknak	17,8%	71,5%
30 év feletti állampolgároknak	13,9%	72,2%

⁷¹ A szelektíven jelölő válaszadók azonosítása klaszterelemzéssel történt; átlagosan 4 intézményt jelöltek meg, míg a többiek 11-et.

Általánosságban és az Integritás Akadémia oktatási tevékenységének szempontjából is fontos adat, hogy a fiatalok a 30 év feletti, illetve 30 év alatti állampolgárok esetében érzik legkevésbé úgy, hogy feladatuk lenne a korrupció elleni fellépés.

4.7 fejezet: Az európai uniós források felhasználásának tapasztalása és hatékonysága

Az európai uniós források felhasználásának hatékonyságára vonatkozó
vélemények, illetve a felhasználás leggyakrabban tapasztalt
területei kerülnek bemutatásra

A magyar fiatalok elsősorban a közlekedés és infrastruktúra területén érzékelték az európai uniós források felhasználását, de magas azoknak az aránya, akik egyik területen sem tapasztalták ezt. Több mint felük szerint inkább nem, vagy nem hatékony a források felhasználása, egyedül a pesti régióban és Dél-Alföldön tartották ezt többen hatékonynak.

Az Európai Unió források felhasználásának vizsgálata a kérdőív egyik fontos elemét jelentette. Az ehhez a területhez tartozó kérdésblokkban kértük a fiatalokat, hogy jelöljék meg, mely területeken érzékelték ezeknek a forrásoknak a felhasználását a kérdezést megelőző 10 évben, valamint mennyire érzik ezt hatékonynak. Ezen a kérdéscsoporton kívül a percepció kérdésblokkban egy kérdés során már vizsgálatra került, hogy mit gondolnak az Európai Unió forrásokhoz kapcsolódó korrupció elterjedtségéről Magyarországon. Az eredmények alapján itt minimálisan alacsonyabb arányban tapasztalták a korrupció elterjedtségét, mint az általánosságban Magyarországra vonatkozó ugyan-ezen kérdésnél, azonban a „nem tudja” választ jelölők aránya is magasabb volt (16. ábra).

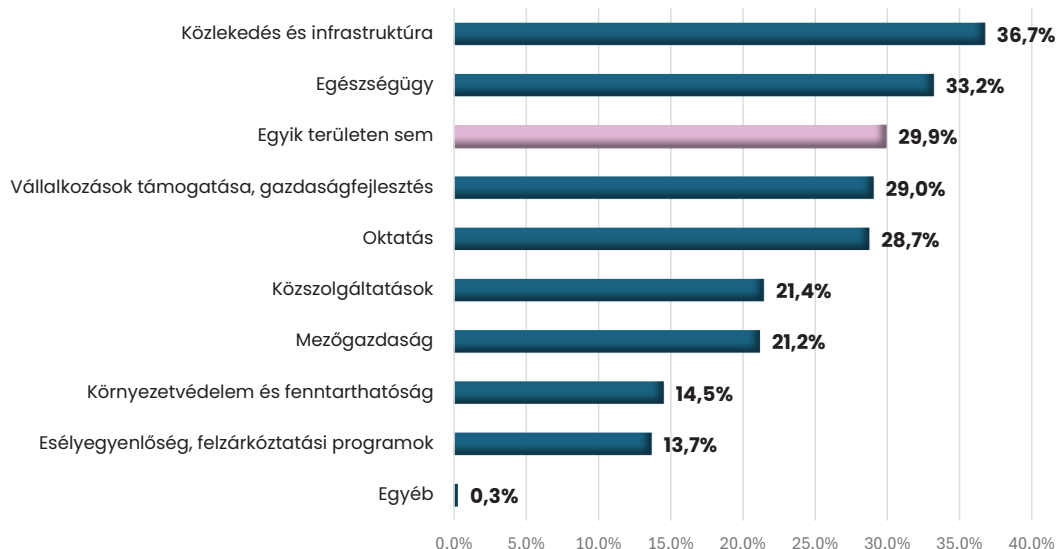
A kérdőív egyik többválaszos tételében arra kértük a válaszadó fiatalokat, hogy nevezzék meg azokat a területeket, ahol az elmúlt tíz évben tapasztalataik szerint az Európai Uniótól származó források felhasználásra kerültek (31. ábra).

31. ábra

Az európai uniós támogatások felhasználásának legfőbb területei

Mely területeken észlelték az EU-s támogatások felhasználását az elmúlt 10 évben? (n = 1012, összes válasz = 2315)

A válaszadók válaszstruktúrája ebben az esetben is a korábban megfigyelt mintázatot követte, vagyis a résztvevők elkülönülő klasztercsoportokba rendeződtek aszerint, hogy átlagosan hány területet jelölték meg. A legnagyobb csoportba (712 fő) azok a fiatalok kerültek, akik vagy egyáltalán nem észleltek uniós forrásfelhasználást egyik megadott területen sem, vagy ha választottak is, jellemzően csupán egyetlen területet tudtak megjelölni.

Emellett kirajzolódott egy kisebb, szűk csoport is (74 fő), akik szinte az összes felsorolt területet bejelölték, jelezve, hogy tapasztalataik szerint széles körben érzékelhető az uniós források felhasználása.

A két szélső pólus között helyezkedett el egy közepes méretű csoport (226 fős), akik elsősorban a „vállalkozások támogatása, gazdaságfejlesztés”, „közlekedés és infrastruktúra fejlesztése”, valamint az „egészségügy fejlesztése” válaszlehetőségeket választották. E csoport tagjai átlagosan három különböző területen észleltek uniós forrásfelhasználást.

Amellett, hogy a válaszadók 29,9% nem tudott megnevezni olyan területet, ahol érzékelte volna európai uniós forrás felhasználását a kérdezést megelőző 10 évben, nem meglepő, hogy a válaszadók körében a „közlekedés és infrastruktúra fejlesztése” kategória emelkedett ki a legtöbb említéssel (36,7%), hiszen az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer (EKR)⁷² nyilvánosan elérhető adatai is alátámasztják, hogy az elmúlt években ezen a területen realizálódott a legtöbb uniós forrásból származó kiadás.

Az EKR adatai alapján 2023-ban 620,7 milliárd forintot, míg 2024-ben 290,4 milliárd forintot fordítottak építési beruházásokra, ami a vizsgált időszak legjelentősebb kiadási tételét képezte (Integritás Hatóság, 2025).

Az uniós források földrajzi eloszlását tekintve azonban jelentős területi egyenlőtlenségek figyelhetők meg. 2024-ben összesen 884,9⁷³ milliárd forintnyi uniós támogatást használtak fel Magyarországon, azonban ennek csupán mintegy 73,16%-át (646,8 milliárd forintot) lehetett megyékhez rendelni, mivel az EKR adatbázisban nem minden esetben érhető el információ a projektek megvalósítási helyszínére vonatkozóan.

A megyei bontásban azonosítható forrásfelhasználás alapján Budapest emelkedik ki messze a legmagasabb összeggel, ahol 2024-ben 410,1 milliárd forintnyi uniós támogatást költöttek el. A második helyen jelentős leszakadással Borsod-Abaúj-Zemplén megye található, ahol mindössze 30,9 milliárd forintnyi forrást azonosítottak. E számadatok jól mutatják, hogy az uniós források felhasználása erőteljesen koncentrálnak, ami a regionális fejlesztési egyenlőtlenségek fennmaradására utal.

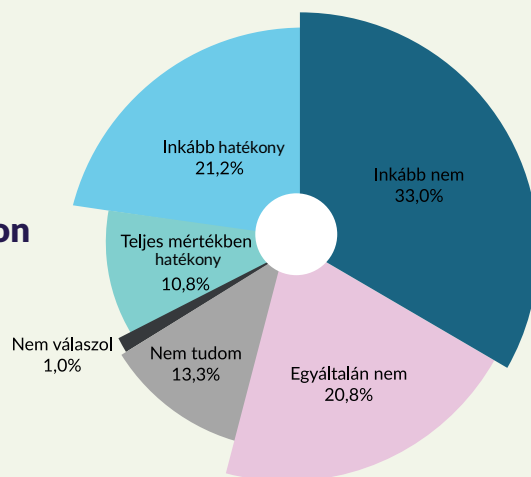
A fiatalok válaszai alapján látható, hogy a kiemelt területek, ahol jellemzően sokan érzékeltek forrás felhasználást, a közlekedés és infrastruktúrafejlesztés, egészségügy, továbbá a válaszadók egy jelentős része (29,9%) nem tapasztalta az uniós források felhasználását. Annak vizsgálata is kiemelt jelentőséggel bír, hogy az európai uniós források felhasználásának hatékonysága szempontjából milyen véleményeket fogalmaznak meg a fiatalok (32. ábra).

⁷² Az adatbázis nyilvánosan elérhető és letölthető. (<https://ekr.gov.hu/portal/kozbeszerzes/eredmeny-tajekoztato-hirdetmenyek>)

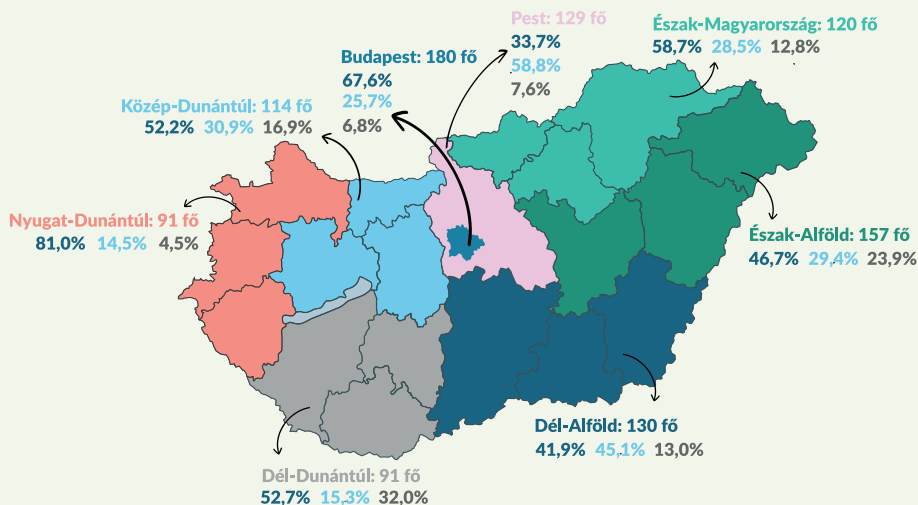
⁷³ Ez az összeg nem tartalmazza a keretmegállapodások keretösszegét.

32. ábra

Mennyire hatékony az EU-s források felhasználása Magyarországon a fiatalok szerint? (n = 1012)

Az ábra alapján a fiatalok több mint fele (53,8%) nem tartja hatékonynak az uniós források felhasználását, míg 32% vélekedik ezzel ellentétesen, és a források hatékonyságát említi. Számottevő azok aránya is, akik nem tudtak állást foglalni ebben a kérdésben. A régiók szerinti elemzés jelentős eltéréseket mutat a támogatások felhasználásának hatékonyságáról alkotott véleményekben.

33. ábra

Fiatalok véleménye az EU források hatékonyságának felhasználásáról régiók szerint (n = 1012)

Csak Pest megyében és a Dél-Alföld régióban voltak többségben azok a válaszadók, akik a támogatások hatékony felhasználását érzékelték. Fontos lehet, hogy Észak-Alföld és a Dél-Dunántúl területén a válaszadók körében magasabb arányban volt megfigyelhető a kérdés mellőzése, vagy tartózkodás a véleménynyilvánítástól. A „nem hatékony” válaszlehetőséget kiugróan magas arányban választották Nyugat-Dunántúl, Budapest, valamint Észak-Magyarország régióiban.

A véleménykülönbségek mögötti további okok feltárására logisztikus regressziós modellt alkalmaztunk, amelyben azt vizsgáltuk, hogy milyen tényezők befolyásolják, hogy valaki hatékonynak, vagy nem hatékonynak látja az uniós forrásfelhasználást. A modellben kizártuk azokat a válaszadókat, akik eltérő választ adtak, azaz nem tudja/nem válaszol lehetőséget jelöltek meg (14,3%), illetve akik hiányosan töltötték ki a modellhez használt valamely kérdést (magyarázó változót). Így végül 602 fiatal válaszait használtuk fel az elemzéshez.

A modell⁷⁴ eredményei alátámasztják a területi különbségek meglétét: például a Nyugat-Dunántúl esetében a nem hatékonyt jelző válaszok esélye szignifikánsan magasabb, ami összhangban van a régiós bontás eredményeivel. Emellett a Hajdú-Bihar vármegyei adatok kiemelkedőek, mivel ebben a megyében a hatékonyt jelölők aránya olyan mértékben volt meghatározó, hogy ez a megye nem régióba vontan, hanem önállóan szignifikáns magyarázó változóként jelent meg a modellben.

Ezen túlmenően a modell azonosította azokat a további faktorokat, amelyek a hatékonyság megítélését pozitívan vagy negatívan befolyásolják. Így például mindazoknál, akik az összes bemutatott korrupciógyanus esetet korrupciónak tekintik, mind a korrupció elterjedtségének magas szintű érzékelése, mind pedig az ellenzéki politikai orientáció jelentősen növeli annak valószínűségét, hogy valaki a források felhasználását nem érzékeli hatékonyt. Ezzel szemben az, hogy valaki a közintézményekben elfogadottnak tartja szívésségek, ajándékok vagy kenőpénz átadását, pozitívan korrelál az uniós források hatékony felhasználásának véleményével.

Tehát elmondható, hogy akik toleránsabbak a korrupció ezen formáival szemben, azok hajlamosabbak pozitívan megítélni az európai uniós források felhasználásának hatékonyságát.

⁷⁴ A logisztikus regressziós modell a célváltozó magyarázatára közepes erősséggel alkalmas (Nagelkerke $R^2 = 0,36$). Az AUC értéke 0,82, ami jó osztályozási pontosságot jelez. Az optimális küszöbértéknél a becült és tényleges értékek kapcsolata közepes-erős (Cramer's $V = 0,51$)

4.8 fejezet: **Közéleti és társadalmi részvétel, mint az átlátható és korrupciómentes működés alapköve**

A fejezet a fiatalok közéleti és közügyekhez kapcsolódó aktivitásával foglalkozik, bemutatja, hogy az egyes társadalmi részvételi formák közül melyek a legelterjedtebbek

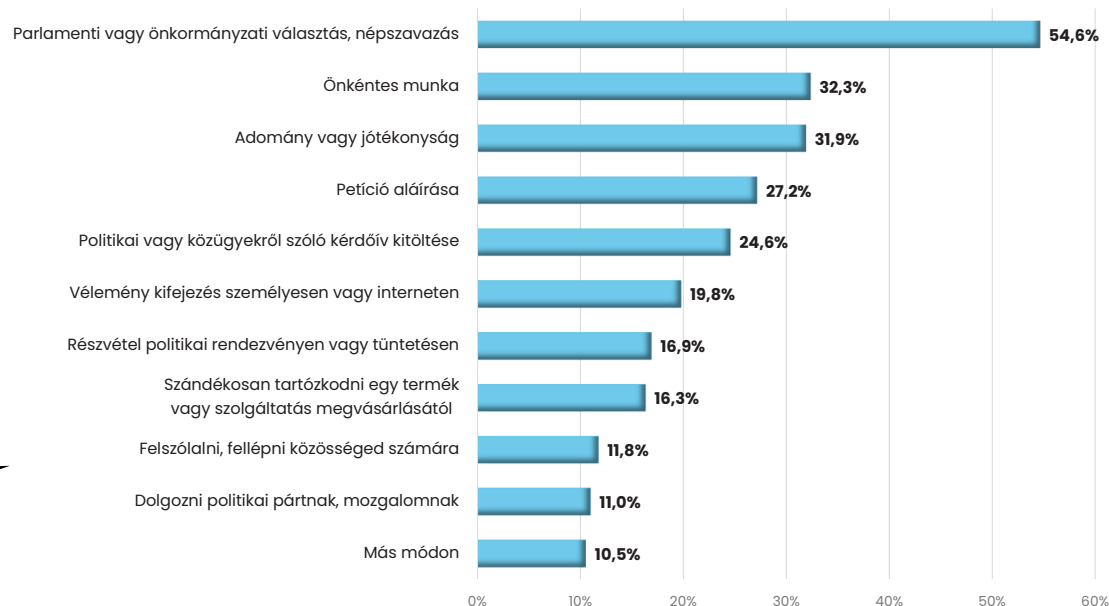
A fiatalok részvétele a közéleti, társadalmi részvételhez kapcsolódó cselekményekben többségében alacsony, jelentős vármegyei eltérésekkel, az életkor előrehaladtával azonban emelkedés tapasztalható a részvétel típusainak számában.

A fiatalokat több választásos kérdésben jelölhették, hogy milyen módokon vettek részt a kérdezést megelőző 5 évben társadalmunk közéleti és politikai ügyeiben.

34. ábra

Magyar fiatalok részvétele a közügyekben

A válaszadók aktivitása a közéleti és politikai ügyekben az elmúlt 5 évben
(n = 1012, összes válasz = 2600)

A parlamenti választásokon való részvétel kiemelkedik a többi vizsgált részvételi forma közül, amely a várakozásokkal párhuzamosan szoros kapcsolatban állt az életkorral.

A legfiatalabb korcsoportban a válaszadók átlagosan mindössze 1,5 részvételi formát jelöltek meg, míg a 19–24 éveseknél ez az átlag 2,9-re, a 25–29 éveseknél pedig 2,97-re emelkedett. Az adatokból ugyanakkor az is látszik, hogy a részvételi hajlandóság 19 éves kor felett már kevésbé mutatott érdemi növekedést. Az elemzésben kapcsolat volt a politikai érdeklődés mértéke és a szubjektív jóllét kérdéseiből kialakított index között is. Az eredmények alapján minél intenzívebben érdeklődik valaki a politika iránt, annál nagyobb számú társadalmi részvételi formát jelölt meg a felsorolt lehetőségek közül. Ezt az összefüggést tovább erősíti az a megfigyelés, hogy azok a válaszadók, akik politikai elköteleződésüket szélsőségesen határozták meg (azaz egyértelműen kormánypártiként, vagy egyértelműen ellenzéki-ként azonosították magukat), átlagosan szintén több részvételi formában való jelenlétről számoltak be. A szubjektív jóllét index esetében ezzel ellentétes irányú tendencia rajzolódott ki:

Minél alacsonyabb csoportban voltak a szubjektív jóllét tekintetében, annál nagyobb volt a közéleti aktivitásuk, vagyis a boldogtalanság magasabb fokával párhuzamosan a részvétel szélesebb körűvé vált.

Ez arra utalhat, hogy a politikai és közéleti részvétel nem pusztán érdeklődésből vagy elköteleződésből fakad, hanem adott esetben a társadalmi elégedetlenség vagy frusztráció kifejezésének is eszköze lehet.

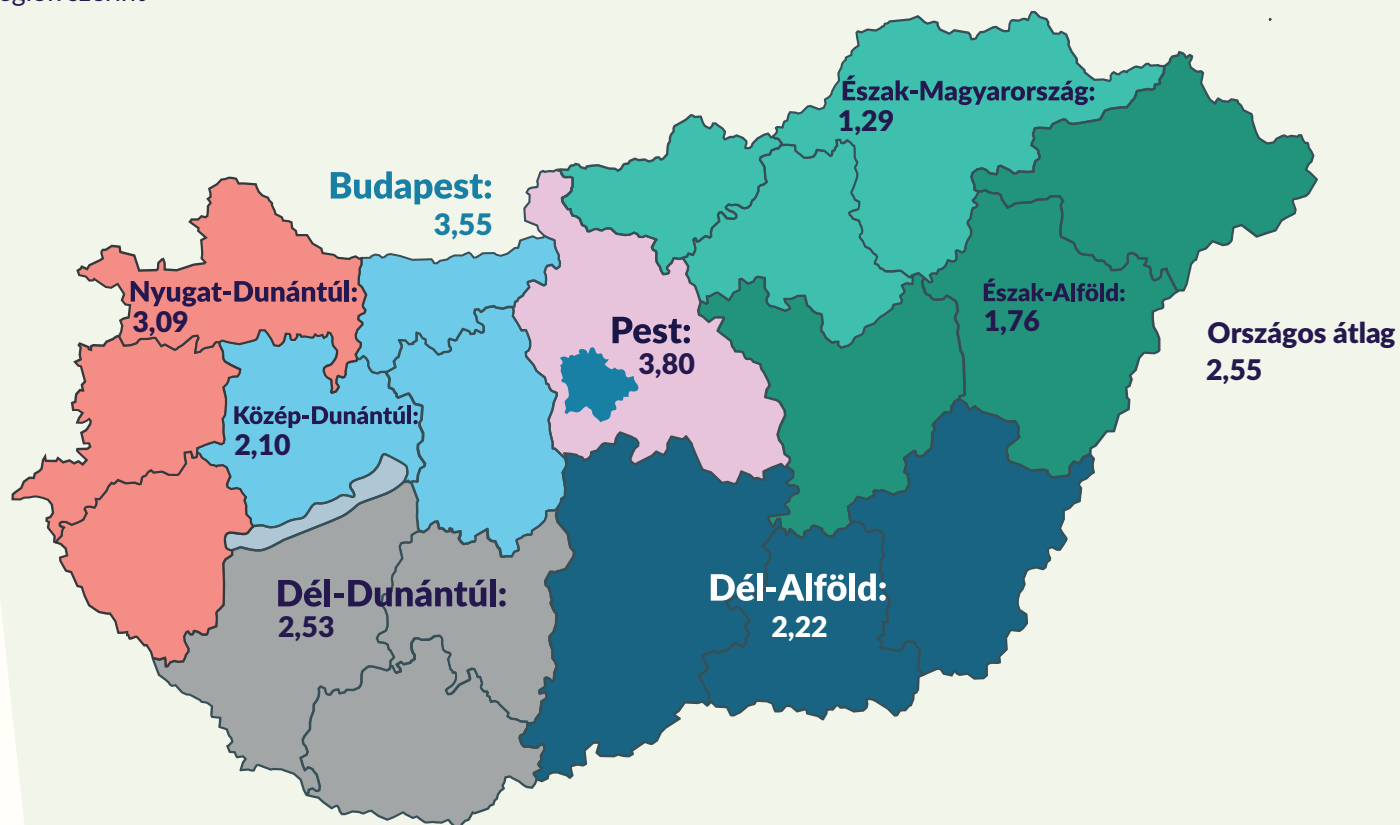
Jelentős területi eltérések voltak a részvételi mintázatokban.

Régiós és vármegyei bontásban vizsgálva Vas, Pest vármegye és Budapest mutatták a legmagasabb részvételi átlagokat: Vas vármegyében 5,5, Pest vármegyében 3,8, míg Budapesten 3,55 részvételi formát jelöltek meg átlagosan a válaszadók. Ezek az értékek jóval meghaladják a 2,6-os országos átlagot. Ezzel szemben a legalacsonyabb részvételi hajlandóságot Nógrád és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében jelezték, ahol az átlagos részvételi szám alig haladta meg az 1-et. Régiós szinten természetesen némiképp kiegyenlítődik ez az eredmény, de itt is megfigyelhetőek differenciálódások. (35. ábra)

35. ábra

Hol a legaktívabbak a fiatalok a közéletben?

A magyar fiatalok közéleti és politikai aktivitásának átlagos mértéke régiók szerint

4.9 fejezet: Milyen forrásokból szerzik ismereteiket a fiatalok?

A fejezetben azokat a forrásokat tekintjük át, amelyekből a fiatalok tájékozódnak és ismereteiket gyűjtik az őket közvetlenül és tágabban körülvevő világról

A social média jelentős szerepet játszik a fiatalok információszerzésében és habár erős szignifikáns kapcsolat a korrupció érzékelése és a médiafogyasztás között kevésbé jelent meg, vármegyei bontásban szembetűnő különbségek vannak az információszerzésre használt források számát tekintve.

A kutatás során többválaszos kérdés segítségével vizsgáltuk, hogy a fiatalok milyen forrásokból tájékozódnak a világban, Magyarországon és közvetlen környezetükben zajló események kapcsán. Ennek a kérdéskörnek a feltárása kiemelten fontos, hiszen a tájékozódási szokások alapvetően meghatározzák, hogy a fiatal korosztály milyen módon, milyen mélységben és milyen tartalmi szűrőkön keresztül szerez ismereteket a közéleti folyamatokról. A különböző tájékozódásra használt forrásokból (pl.: családtagok, barátok, média) érkező ismeretek nem csupán a véleményformálásban játszanak központi szerepet, hanem befolyásolhatják azt is, hogy a fiatalok mennyire érzékelik és értik meg az őket közvetlenül érintő társadalmi-gazdasági jelenségeket, így például az európai uniós forrásfelhasználás láthatóságát is. A média szerepe azért is fontos, mert képes a korrupcióval kapcsolatos ügyeket a nyilvánosság elé tárni, növelve az állampolgári tudatosságot és támogatva az anonimitáson alapuló bejelentéseket, ezért a médiafogyasztási és forrásfelhasználási szokások feltérképezése fontos szerepet kaphat a korrupció elleni küzdelem során tervezett beavatkozások előkészítésekor.

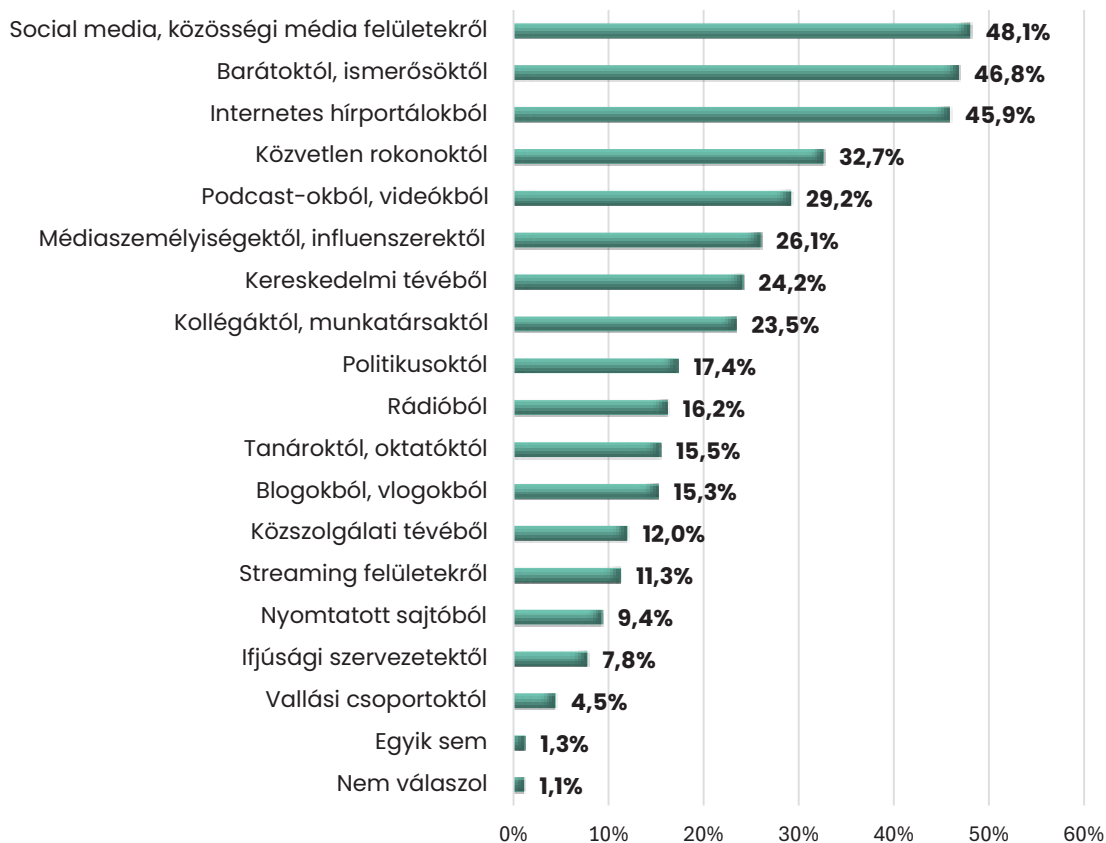
A fiatalok tájékozódási szokásai régóta kiemelt figyelmet kapnak a társadalomtudományi kutatásokban. Az Eurobarométer⁷⁵ uniós országokat vizsgáló felmérésének eredményei szerint a fiatalok legfontosabb hírforrásai a közösségi médiafelületek, a televízió és a különböző online tartalmak voltak. Az európai adatokban a közösségi médián belül az Instagram, a TikTok, a YouTube, a Facebook és a Twitter emelkedtek ki, mint legnépszerűbb platformok, amelyeken keresztül a fiatalok politikai, társadalmi és kulturális és egyéb kérdésekről információkat szereztek. Ez jól mutatja, hogy a közösségi média a fiatal generációk számára nem csupán szórakoztató felület, hanem a közéleti tájékozódás egyik legfontosabb csatornájává is vált.

⁷⁵ A Flash Eurobarometer FL545: Youth and Democracy és az Eurobarometer Youth Survey 2024 felmérések kifejezetten a politikai és európai uniós kérdésekhez kapcsolódó információforrásokra kérdeztek.

36. ábra

Fiatalok tájékozódási szokásai

A leggyakoribb források, ahonnan a fiatalok tájékozódni szoktak
(n = 1012, összes válasz = 3929)

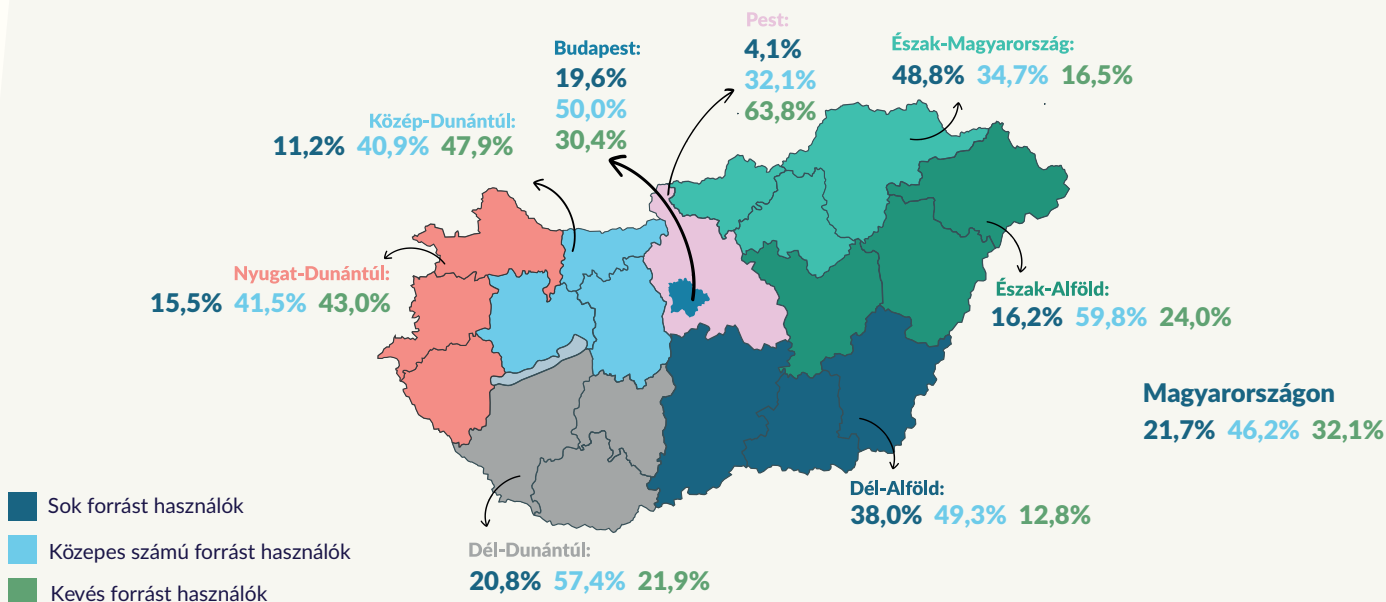
Az eredmények azt mutatják, hogy a válaszadók legnagyobb része elsősorban a „közösségi médiából”, „barátoktól, ismerősektől”, valamint „internetes hírportálokról” szerzi információit.

A nyomtatott sajtó, ifjúsági szervezetek és vallási csoportok ritkán képezik a felhasznált információforrásaik alapját. (36. ábra)

A fiatalok tudását erősen befolyásolhatja, hogy információik mennyire változatos forrásokból érkeznek. Adott esetben egy téma kapcsán több helyről is gyűjthetik ezeket, vagy inkább a megszokott, akár kevésbé diverz narratívát képviselő egy-két forrást preferálják. A válaszadók forrás-, és médiatudatosságának további vizsgálata érdekében három kategóriába rendeztük a fiatalokat aszerint, hogy a kérdőív többválasztós tételében hány különböző forrást jelöltek meg, amelyekből tájékozódni szoktak. E kategóriák a következők voltak: **kevés forrást használók** (legfeljebb 2 forrást megjelölők), **közepes számú forrást használók** (3-5 forrást jelölők), valamint **sok forrást használók** (legalább 6 forrást megjelölők).

37. ábra

A fiatalok által felhasznált források mennyisége régiónként

Habár a használt médiatípusok számossága az európai uniós források felhasználásával foglalkozó részben bemutatott regressziós modellben nem jelent meg szignifikáns változóként, regionális bontásban érdekes összefüggések rajzolódtak ki. Bizonyos térségekben, mint például Budapest, Pest vármegye Dél-Dunántúl vagy az Észak- Alföld⁷⁶, a médiafogyasztás intenzitása és az uniós források felhasználásának hatékonyság-észlelése között szoros ellentétes irányú kapcsolat mutatkozott. E régiókban a magasabb számú információforrás-fogyasztás szignifikánsan alacsonyabb hatékonyságérzékeléssel járt együtt, azaz **minél többféle médiumból tájékozódik valaki, annál kritikusabban viszonyul az uniós forrásfelhasználás eredményességéhez**. Ez a jelenség felveti annak lehetőségét, hogy a médiatudatosság növekedésével együtt a kritikai attitűd is erősödik e témát illetően.

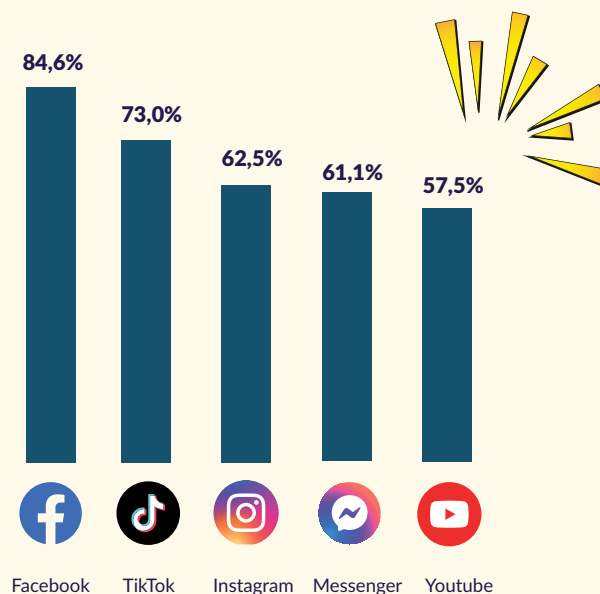
Azok a válaszadók, akik megjelölték, hogy használnak valamilyen közösségi médiafelületet, egy további kérdésben részletesen is kifejtették, hogy mely konkrét platformokat veszik igénybe tájékozási célból.

38. ábra

A magyar fiatalok által leggyakrabban használt social média felületek

(n = 486, összes válasz=2063)

A legnagyobb arányban a globálisan is meghatározó platformok – Instagram, Facebook, TikTok, valamint YouTube – jelentek meg, vagyis a vizsgált célcsoport esetében ezek az eszközök számítanak a közéleti tájékozódás elsődleges, leggyakoribb színterének. (38. ábra) A Messenger alkalmazás hazai viszonylatban kiemelkedően magas arányban került megjelölésre, ami a magyar digitális kommunikációs kultúra erős Facebook/Messenger alapú kötődésére utalhat. A legritkábban a Telegram, LinkedIn és WhatsApp alkalmazásokat jelölték meg, mint információszerzésre használt social média felületek.

⁷⁶ A médiafogyasztás és az uniós forrásfelhasználás hatékonyságának észlelése közötti összefüggés vizsgálatára Spearman-féle rangkorrelációs együtthatót, valamint Cramer's V mutatót alkalmaztunk. Budapest esetében a Spearman-korreláció értéke -0,5, míg a Cramer's V mutató 0,46 volt, Pest megyében -0,31 és 0,435, Dél-Dunántúlon -0,233 és 0,3 Észak-Alföldön pedig -0,233 illetve 0,28 értékeket kaptunk.

4.10 fejezet:

A korrupció elleni küzdelemhez kapcsolódó oktatási irányok

A fiatalok számára korrupció elleni küzdelem erősítése érdekében szervezett képzési és oktatási irányok és célcsoporttól érkező javaslatok összefoglalását mutatja be a záró fejezet

A fiatalok általában nyitottak a legtöbb oktatási formára, e tekintetben 3 nagy csoportra oszthatók: a minden oktatási típust elfogadók, a hagyományos oktatási formákat preferálók és a kreatív oktatást választók csoportjaira.

A fiatalok korrupcióval és integritással szembeni oktatása kiemelt jelentőséggel bír, hiszen ez a korosztály alkotja a jövő vezetőit és döntéshozóit, akik hathatnak a társadalom egészének korrupciós kultúrájára. A korai életszakaszban történő témához kapcsolódó oktatás segíthet csökkenteni a korrupcióval szembeni elfogadást, javíthatja a korrupció felismerésének képességét és növelheti az integritás iránti elköteleződést (Bergin, 2024; Goldin&Katz, 1998). A KORR-KÉP kutatási program pre-fókuszcsoportos adatfelvételének eredményei is rámutattak, hogy a fiatalok körében a korrupció bizonyos formái meghatározott esetekben elfogadottabbak lehetnek, különösen azok a korrupciós cselekmények, amelyek hétköznapi szinten jelennek meg saját vagy hozzátartozóik életében, ez pedig hosszú távon negatív társadalmi hatásokkal járhat (Burai&Vajda, 2025). Az oktatás révén kialakított integritás és a korrupcióellenes attitűdök így nem csak az egyéni, hanem a társadalmi szintű változást is elősegíthetik (Leonard, 2013).

Az integritás oktatásának további előnye, hogy megerősíti a fiatalok állampolgári tudatosságát és etikai normáit, ami hozzájárulhat a korrupciós kockázatok csökkentéséhez az élet különböző területein. Emellett a jól strukturált, célzott tananyagok támogatják őket, hogy megfelelő tudással és eszközökkel rendelkezzenek a korrupciós cselekmények felismerésére és bejelentésére, ami erősíti a jogállamiságot és az integritást a társadalomban (Bergin, 2024; Bokor&Pulai, 2016). Összességében az oktatás egy kulcsfontosságú tényező a korrupció megfékezésében és a társadalmi bizalom fenntartásában a fiatal generáció körében.

A kutatás során a fiatalok jelölhették, hogy a felsorolt oktatási lehetőségek közül melyeket tartják hatékonyaknak, továbbá arra is válaszoltak, hogy az egyes előadókat mennyire tartják hitelesnek. Az ide kapcsolódó kérdések legfontosabb célja az volt, hogy az Integritás Akadémia által szervezett jövőbeni képzések megalapozásához bizonyítékalapú eredmények álljanak rendelkezésre.

Így amellet, hogy a jelenlegi adatfelvétel segítségével pontos képet kaptunk arról, hogy a magyar fiatalok mit gondolnak és érzékelnek a korrupcióról és az integritásról, valamint a korrupció elleni küzdelemről, ez a tudás a számukra tervezett oktatási anyagok alapját is képezi. Arról is pontos információk

állnak rendelkezésre, hogy ők maguk hogyan tartanák a leginkább hatékonynak az ezeket a témákat felölelő képzéseket. Ezekkel az információkkal az Integritás Akadémia célja, hogy jövőbeni képzései a célcsoport igényeire szabva kerüljenek kialakításra és így az ő bevonásuk sikeresebb legyen.

39. ábra

A leghatékonyabb tanulási formák a fiatalok szerint

(n=1012, összes válasz=2763)

Előadások szakértőktől

62,7%

Szituációs gyakorlatok, játékalapú oktatás

56,0%

Valós történeteken is alapuló esettanulmányok közös feldolgozása

53,5%

Online, videós tartalmak

53,3%

Interaktív workshopok, csoportos műhelymunkák

47,2%

A fiatalok válaszainak elemzése során három markáns csoport különíthető el (részben 40. ábra). Az első csoport (375 fő) jellemzője, hogy tagjai szinte valamennyi képzési formát megjelölték. A második csoport tagjai (404 fő) elsősorban a hagyományosabb képzési formákat - a szakértői előadásokat és az online videós tartalmakat - részesítették előnyben a lehetőségek közül. Ezzel szemben a har-

madik csoport (232 fő) inkább a kreatívabb, interaktívabb tanulási módokat, a valós történeteken alapuló esettanulmányok közös feldolgozását, valamint a szituációs gyakorlatokat és a játék alapú tanulási formákat preferálta.

40. ábra

A fiatalok által preferált tanulási formák csoportokba rendezve

Hagyományos tanulási módszerek (404 fő)

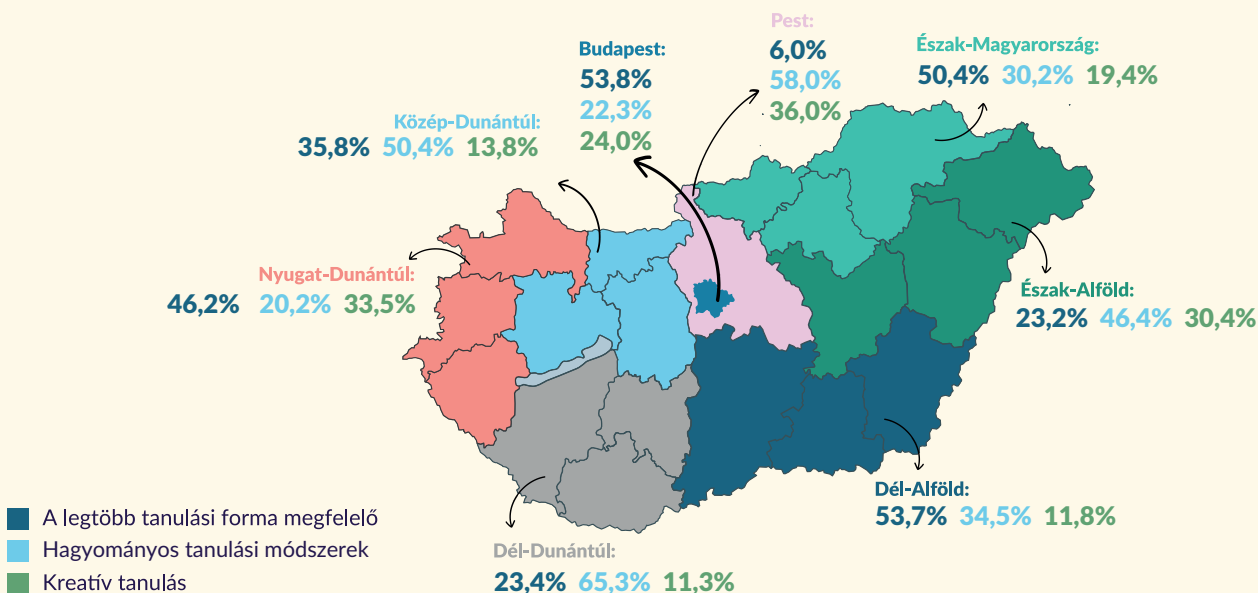
Kreatív tanulás (232 fő)

A tanulási kategóriákat régiókban vizsgálva jelentős eltérések láthatók. Dél-Dunántúl, Pest, Közép-Dunántúl és Észak-Alföld térségeiben kifejezetten a hagyományos tanulási módszerek dominálnak. A régiókat tovább bontva a kreatív tanulás Győr-Moson-Sopron vármegyében volt a legnépszerűbb.

41. ábra

A fiatalok által preferált tanulási formák régiós megoszlása

A fiatalok nem csak a képzési formákról, hanem a témához kapcsolódó megfelelő, kompetens előadókról is véleményt mondhattak (42. ábra). Az eredmények alapján szoros korrelációs kapcsolat mutatható ki a válaszadók által hatékonyak ítélt oktatási formák és a hitelesnek tartott előadók száma között: azok a fiatalok, akik több oktatási lehetőséget értékeltek hatékonyak, jellemzően nagyobb számban jelölték meg hiteles előadókat is⁷⁷.

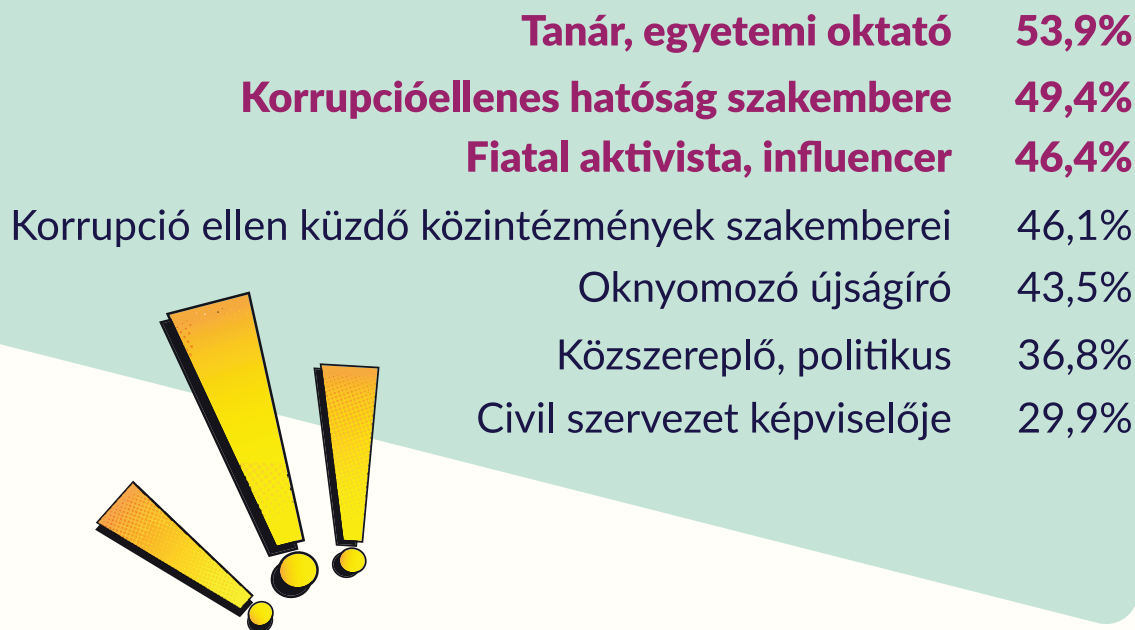
A három leggyakrabban jelölt válasz a “tanár, egyetemi oktató”, “korruptióellenes hatóság szakembere”, illetve “fiatal aktivista, influencerszer” voltak.

⁷⁷ Spearman korreláció értéke 0,69

42. ábra

Fiatalok számára leginkább hiteles előadók különböző képzések során

(n = 1012)

Az eltérő tanulási típusokban is vizsgáltuk az előadók megoszlását: jelentős eltérés csak az oknyomozó újságíró esetén mutatkozott, akit a kreatív tanulási formákat kedvelő csoport tekintett hitelesebbnek.

Az, hogy mely előadóktól lenne leginkább hiteles a fiatalok számára, ha korrupció, integritás és korrupció elleni küzdelem témájában hallhatnának, több másik kérdéssel szignifikáns, de gyengébb kapcsolatban volt. A közszereplőket, politikusokat elsősorban a fővárosi fiatalok tartották hiteles oktatóknak⁷⁸. Korruptió ellenes hatóság szakembereitől a nagyobb településeken: fővárosban és megyeszékhelyeken élők képződnének szívesen⁷⁹, valamint a korrupció ellen küzdő szervezetek szakembereit a hatóságok mellett szintén szívesen látnák a budapesti fiatalok⁸⁰.

⁷⁸ sig=0,000, Cramer's V=0,182

⁷⁹ sig=0,000, Cramer's V=0,162

⁸⁰ sig=0,000, Cramer's V=0,193

Irodalomjegyzék

Agerberg, M. (2022). Corrupted Estimates? Response Bias in Citizen Surveys on Corruption. Political Behaviour 44(2), 653–678. <https://doi.org/10.1007/s11109-020-09630-5>

Bello y Villarino, J.M. (2021). Measuring Corruption: A Critical Analysis of the Existing Datasets and Their Suitability for Diachronic Transnational Research. Social Indicators Research, 157(3), 709-747. <https://doi.org/10.1093/obo/9780199796953-0091>

Bergin, J. (2024) The impacts of corruption on young people and their role in preventing corruption. Bergen: U4 Anti-Corruption Resource Centre, Letölve: <https://www.u4.no/publications/the-impacts-of-corruption-on-young-people-and-their-role-in-preventing-corruption> (2025.07.17)

Bíró-Nagy A, Szabó A. Magyar fiatalok 2021 – Elégedetlenség, polarizáció, EU-pártiság, Friedrich-Ebert-Stiftung, Budapest, 2021.
Letöltve: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/18607.pdf> (2025.07.13)

Boda Zs. Legitimitás, bizalom, együttműködés: kollektív cselekvés a politikában. Argumentum, Budapest, 2013. Letölve: <https://real.mtak.hu/9623/> (2025.08.25)

Bokor T., Pulai A. (2016). Korruptióérzékelés és médiahasználat a magyar fiatalok körében. Letölve: https://transparency.hu/wp-content/uploads/2016/08/Korruptioerzekeles_es_mediahasznalat.pdf (2025.07.17)

Bota-Avram, C. The Impact of Corruption on Human Well-Being Within an Economic Framework: Evidence from a Cross-National Study, Achim M. V. (eds). Economic and Financial Crime, Sustainability and Good Governance, Springer Cham, 2023. 127-149. https://doi.org/10.1007/978-3-031-34082-6_6

Burai P. (2013). Youth, integrity and anti-corruption work in Hungary, Sweeney, G., Despota, K., Linder, S. (eds.). Global Corruption Report: Education, Transparency International, Routledge, Milton Park, Abingdon.

Burai P., Vajda K. (2025). KORR-KÉP Korruptió és integritás a magyar fiatalok szemével - Egy komplex, fiatalok körében végzett kutatás pre-fókuszcsoporthoz előkészítő adatfelvételének eredményei, Integritás Hatóság-Integritás Akadémia. Letölve: <https://integritashatosag.hu/wp-content/uploads/2025/07/IH-lfjuszagkutas-pre-fokuszcsoport-0702.pdf> (2025.08.01)

Csécsi R., Lakatos D., Stalzer T., Székely L. (2013). Korruptió a magyar felsőoktatásban. Letöltve: <https://transparency.hu/wp-content/uploads/2016/04/Korruptio-a-magyar-felsooktatásban.pdf> (2025.07.13)

Dobson Phillips, R., Dávid-Barrett, E. & Barrington, R. 2021. "Defining Corruption in Context", Centre for the Study of Corruption Working Paper 12. Brighton: University of Sussex, Letöltve: <https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=csc-wp-series-dobson-et-al-defining-corruption-final.pdf&site=405>
<https://doi.org/10.1017/s153759272400286x>

Dong M., van Prooijen J.W., van Lange P.A.M. (2019). Self-enhancement in moral hypocrisy: Moral superiority and moral identity are about better appearances. PLoS One, 14(7):e0219382.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0219382>

European Commission DG COMM (2024). Flash Eurobarometer 545 – Youth and Democracy. Letöltve: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3181> (2025.07.13)

European Commission (2024). Special Eurobarometer 548: Citizens' attitude towards corruption 2024. Letöltve: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3217> (2025.07.24)

European Commission (2025). Special Eurobarometer 561 – Citizens' attitudes towards corruption in the EU in 2025. Letöltve: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3361> (2025.07.13)

European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (2024). Key findings from the 2024 European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD). Letöltve: https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheets/espac-2024-key-findings_en#0-level-9 (2025.07.13)

European Parliament (2025). Flash Eurobarometer Youth Survey 2024. Letöltve: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3392> (2025.07.13)

Fenyvesi É. (2014). A korruptió mérhetősége. Konferencia előadás: Multidiszciplináris kihívások- sokszínű válaszok, KÖT Szimpózium. Letöltve: https://www.researchgate.net/publication/280113828_A_korruptio_merhetosege (2025.07.14)

Fukuyama, F. Bizalom. A társadalmi erények és a jólét megteremtése. Európa Kiadó, Budapest, 2007.

Gong, T., Wang, S. (2012). Indicators and implications of zero tolerance of corruption: the case of Hong Kong, Social Indicators Research, 112(3), pp. 569–586. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0071-3>

Goldin, C., Katz, L. F. (1998). The Power of the Past: Understanding Cross-Generational Transmission of Economic Status. Journal of Economic Perspectives, 12(2), 1–14.

Hajdu G. (2014). Tanulmányok a szubjektív jóllét és a társas környezet kapcsolatáról: az összehasonlítás, a kultúra és a normák szerepe, Doktori értekezés, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Társadalomtudományi kar. <https://doi.org/10.15476/elte.2015.226>

Hart, E. (2019). Guide to using corruption measurements and analysis tools for development programming, U4 Guide, Chr. Michelsen Institute. Letöltve: <https://www.u4.no/publications/guide-to-using-corruption-measurements-and-analysis-tools-for-development-programming.pdf> (2025.07.14).

Health Behaviour in School Aged Children (HBSC): <https://hbsc.org/about/> (letöltve: 2025.07.07)
Hesse-Biber, S. N. Mixed methods research: merging theory with practice. The Guilford Press, New York, 2010.

Integritás Hatóság (2025). 2024 Éves elemző integritásjelentés. Letölve: <https://integritashatosag.hu/wp-content/uploads/2025/06/IH-2024-Eves-Elemzo-Integritasjelentes-1.pdf> (2025.08.25)

Kása R., Réthi G., Németh T., Szászvári K. (2024). A vállalkozói korrupcióérzékelés mérésének kihívásai, Vezetéstudomány, 55(1), 2-15. Letöltve: <https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/9628/> (2025.07.22)
<https://doi.org/10.14267/veztud.2024.01.01>

Kerékgyártó Cs. (2024). Korrupcióészlelés a pénzügy-számvitel szakos hallgatók és szakemberek körében, Polgári Szemle, 20(4-6), 151 – 161., Letöltve: <https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/1024307psz20241113.pdf> (2025.07.22) <https://doi.org/10.24307/psz.2024.1113>

Kó J. (2021). A büntetőjogilag értékelhető korrupciós cselekmények indikátorai, Letöltve: https://www.okri.hu/images/stories/KT/KT59_2022/005_Ko_64-92.pdf (2025.07.14)

Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2023d). Népszámlálás 2022 – Települési népesség adatok vármegyei bontásban. Letöltve: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/adatbazis/> (2025.07.15)

Központi Statisztikai Hivatal (KSH)(2023a). Az összes háztartás jövedelmének és fogyasztásának főbb adatai 2015-2023. Letöltve: https://www.ksh.hu/stadat_files/jov/hu/jov0001.html (2025.08.22)

Központi Statisztikai Hivatal (KSH)(2023b). Háztartások és személyek száma jövedelmi ötödök (kvintilisek) szerint 2021-2023. Letölve: https://www.ksh.hu/stadat_files/jov/hu/jov0052.html (2025.08.25)

Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2023c). Egy főre jutó bruttó hazai termék vármegye és régió szerint 2000-2023. Letöltve: https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0078.html (2025.08.25)

Leonard, D. (2013). Anti-Corruption Education: Why it Matters? Journal of Integrity Studies, 5(1), 34–50.

Liu, Y. (2013). Investigating the relation between moral self-enhancement and self-deception: A cross-cultural study of U.S. and Chinese college students (PhD dissertation, University of Missouri). ProQuest Dissertations Publishing.

Medgyesi M., Boda Zs. Intézményekbe vetett bizalom Magyarországon és az Európai Unió országaiban. In: Társadalmi Riport 2018. Társi Társadalomkutatási Intézet Zrt; TÁRKI, Budapest, pp. 414-433, 2018. <https://doi.org/10.61501/trip.2018.22>

Medve-Bálint G., Boda Zs. (2014). Ki szegényebb, jobban bízik? Az anyagi helyzet, a gazdasági fejlettség és a jövedelmi egyenlőtlenségek hatása az intézményi bizalomra Kelet-Közép-Európában, Socio.hu, 4. évf. 4. sz. 56–86. o. Letölve: https://socio.hu/uploads/files/2014_4/4medve_boda.pdf (2025.07.18)

Németh E., Zsoter B., Béres D. (2020). A pénzügyi sérülékenységek jellemzői a magyar lakosság körében az OECD 2018-as adatainak tükrében. Pénzügyi Szemle / Public Finance Quarterly - Journal of Public Finance. 65. 281-308. https://www.researchgate.net/publication/342844417_A_penzugyi_serulekenysegek_jellemzoi_a_magyar_lakossag_koreben_az_OECD_2018-as_adatainak_tukreben_ https://doi.org/10.35551/psz_2020_2_8

Németh E., Zsótér B., Luksander A. (2017). A 18–35 évesek pénzügyi kultúrája – A pénzügyi sérülékenységek háttértényezői. Esély, 62(2), 237–258. https://www.esely.org/kiadvanyok/2017_3/esely_2017-3_1-1_nemeth-zoler-luksander_15-35_evesek.pdf

OECD (2020). „Youth and Financial Literacy” - OECD (2020), OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy, OECD Publishing, Paris. Letölve: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy_145f5607-en.html (2025.08.25)

OECD (2024). OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results Building Trust in a Complex Policy Environment
Figure 1.1. Letölve: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-survey-on-drivers-of-trust-in-public-institutions-2024-results_9a20554b-en/full-report.html (2025.08.06)

Rechnitzer, J. (2016). A magyar térszerkezet a rendszerváltozás után. Dialóg Campus Kiadó.

Reuters Institute (2025). Digital News Report 2025, University of Oxford. Letölve: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2025-06/Digital_News-Report_2025.pdf (2025.08.25)

Sík E. (2001). A korrupció nagysága. In: Korrupció Magyarországon. Csefkó Ferenc – Horváth Csaba (eds.) Pécs-Baranyai Egyesület, Pécsi Tudomány Egyetem Állam- és Jogtudomány Kara, Pécs, 233-253.

STT (Special Investigation Service of the Republic of Lithuania) (2024). Map of Corruption in Lithuania. Letöltve: <https://www.stt.lt/en/analytical-anti-corruption-intelligence/map-of-corruption-in-lithuania/7707> (2025.08.06)

Stupnianeck, K. and Navickas, V. (2019). Can beliefs in justice predict corrupt behavior?, Journal of Social and Political Psychology, Vol. 7, No. 1, pp.246–259. <https://doi.org/10.5964/jspp.v7i1.1031>

Szántó Zs., Susánszky É., Berényi Z., Sipos F., Murányi I. (2016). A jól-lét fogalmának értelmezése az európai szakirodalomban (2009–2014), Metszetek, 5(1), 16-47. <https://doi.org/10.18392/metsz/2016/1/6>

Székely L., Kiss-Kozma G. Ifjúság' 24 – Jelentés az ifjúságügyről. Kiss-Kozma G., Székely L. (szerk.), Ifjúságkutató Intézet MCC, 2025. Letöltve: <https://ifjusagkutatoiintezet.hu/kiadvany/ifjusag24-jelentes-az-ifjusagugyrol> (2025.07.13)

Székely L. (2024). A nagymintás ifjúságkutatás története. Szociológiai Szemle, 34(2), p. 6-23. Letöltve: <https://ojs.mtak.hu/index.php/szocszemle/article/view/12095> (2025.07.26)

Társadalomkutató Kft. (2020). Magyar ifjúság 2020 – Kérdések és válaszok a fiatalokról fiataloknak. Letöltve: <https://ifjusagkutatoiintezet.hu/kiadvany/magyar-fiatalok-2020-kerdesek-es-valaszok-fiatalokrol-fiataloktol> (2025.08.29)

Tavits, M. (2008). Representation, Corruption, and Subjective Well-Being, Comparative Political Studies, 41(12), 1607-1630. <https://doi.org/10.1177/0010414007308537>

Toleikienė, R., Juknevičienė, V., Balciunas, S. (2020). Youth Attitudes Towards Intolerance to Corruption in Lithuania, Letölve: https://www.researchgate.net/publication/342068495_Youth_Attitudes_Towards_Intolerance_to_Corruption_in_Lithuania (2025.08.11) <https://doi.org/10.46585/sp28020109>

Transparency International (2021). Global Corruption Barometer – European Union, Methodology and full data set. Letöltve: <https://www.transparency.org/en/gcb/eu/european-union-2021> (2025.08.01)

Ubani, K. (2020). Corruption and culture in modern societies: the youth and development, Canadian Social Science, Vol. 16, No. 9, pp.47–54. 10.3968/11842.

United Nations (UN) (2021). Youth for integrity, innovation and lifelong learning: towards a fair and corruption-free society, 9th Conference of the State Parties of the United Nations Convention Against Corruption,

Letöltve: <https://unis.unvienna.org/unis/en/pressrels/2021/uniscp1140.html#:~:text=Young%20people%20are%20just%20as%20affected%20by%20corruption,people%20have%20a%20major%20stake%20in%20countering%20it> (2025.07.17)

UNODC (2024). Experiences, good practices and challenges in measuring corruption and the effectiveness of anti-corruption frameworks – Report of Italian National Anti-Corruption Authority (ANAC), Letöltve: https://track.unodc.org/uploads/documents/UNCAC/WorkingGroups/workinggroup4/2024-September-3-6/Contributions/CU2024-131/Italy_EN.pdf (2025.07.30)

Varkey Foundation (2024). Generation Z: Global Citizenship Survey, Letöltve: https://www.varkeyfoundation.org/_files/ugd/5c330e_82ec32d241814afea51acf290d070c82.pdf (2025.07.13)

Zhu, M. and Li, A. (2019). Political attitudes of the Chinese young people: An empirical study based on anti-corruption issue, *Procedia Computer Science*, Vol. 162, pp.449–457.
<https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.12.010>

Ziller, C., Schübel, T. (2015). "The Pure People" versus "the Corrupt Elite"? Political Corruption, Political Trust and the Success of Radical Right Parties in Europe. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 25(3), 368–386.
<https://doi.org/10.1080/17457289.2014.1002792>

Mellékletek

1. számú melléklet

Kialakított rétegek megyei bontásban és az egyes rétegekhez rendelt bevont településtípusok száma (db), valamint adott településtípuson bevont válaszadók száma (fő)

RÉTEG			POPULÁCIÓ (2022-es Népszámlálás adatai alapján)	MINTA		
Régió	Vármegye vagy kerület	Település típusa	15-29 éves népesség aránya	Kiválasztott települések száma	Kérdezettek száma településenként	Kérdezettek száma összesen
Dél-Alföld	Bács-Kiskun	Város	2,29%	2	12	24
Dél-Alföld	Bács-Kiskun	Község	1,56%	2	8	16
Dél-Alföld	Kecskemét	Megyeszékhely	1,17%	1	12	12
Dél-Alföld	Békés	Város	1,97%	2	10	20
Dél-Alföld	Békés	Község	0,79%	1	8	8
Dél-Alföld	Békéscsaba	Megyeszékhely	0,59%	1	6	6
Dél-Alföld	Csongrád	Város	1,42%	1	14	14
Dél-Alföld	Csongrád	Község	0,98%	1	10	10
Dél-Alföld	Szeged	Megyeszékhely	2,10%	1	21	21
Dél-Dunántúl	Baranya	Város	0,90%	1	9	9
Dél-Dunántúl	Baranya	Község	1,26%	2	7	14
Dél-Dunántúl	Pécs	Megyeszékhely	1,86%	1	19	19
Dél-Dunántúl	Somogy	Város	0,89%	1	9	9
Dél-Dunántúl	Somogy	Község	1,42%	2	7	14
Dél-Dunántúl	Kaposvár	Megyeszékhely	0,64%	1	6	6
Dél-Dunántúl	Tolna	Város	0,89%	1	9	9

Dél-Dunántúl	Tolna	Község	0,96%	1	10	10
Dél-Dunántúl	Szekszárd	Megyeszékhely	0,33%	1	3	3
Észak-Alföld	Hajdú-Bihar	Város	2,43%	2	13	26
Észak-Alföld	Hajdú-Bihar	Község	1,10%	1	11	11
Észak-Alföld	Debrecen	Megyeszékhely	2,65%	1	27	27
Észak-Alföld	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Város	1,97%	2	10	20
Észak-Alföld	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Község	2,69%	3	9	27
Észak-Alföld	Nyíregyháza	Megyeszékhely	1,31%	1	13	13
Észak-Alföld	Jász-Nagykun-Szolnok	Város	1,94%	2	10	20
Észak-Alföld	Jász-Nagykun-Szolnok	Község	1,10%	1	11	11
Észak-Alföld	Szolnok	Megyeszékhely	0,72%	1	7	7
Észak-Magyarország	Borsod-Abaúj-Zemplén	Város	2,41%	2	12	24
Észak-Magyarország	Borsod-Abaúj-Zemplén	Község	3,04%	3	10	30
Észak-Magyarország	Miskolc	Megyeszékhely	1,77%	1	18	18
Észak-Magyarország	Heves	Város	0,81%	1	8	8
Észak-Magyarország	Heves	Község	1,54%	2	8	16
Észak-Magyarország	Eger	Megyeszékhely	0,64%	1	6	6
Észak-Magyarország	Nógrád	Város	0,46%	1	5	5
Észak-Magyarország	Nógrád	Község	1,11%	1	11	11
Észak-Magyarország	Salgótarján	Megyeszékhely	0,33%	1	3	3
Közép-Dunántúl	Fejér	Város	1,51%	1	15	15
Közép-Dunántúl	Fejér	Község	1,80%	2	9	18
Közép-Dunántúl	Székesfehérvár	Megyeszékhely	0,99%	1	10	10
Közép-Dunántúl	Komárom-Esztergom	Város	1,30%	1	13	13
Közép-Dunántúl	Komárom-Esztergom	Község	1,03%	1	10	10
Közép-Dunántúl	Tatabánya	Megyeszékhely	0,68%	1	7	7
Közép-Dunántúl	Veszprém	Város	1,46%	2	8	16

Közép-Dunántúl	Veszprém	Község	1,28%	2	7	14
Közép-Dunántúl	Veszprém	Megyeszékhely	0,71%	1	7	7
Közép-Magyarország	Pest	Város	7,72%	5	16	80
Közép-Magyarország	Pest	Község	4,02%	4	10	40
Közép-Magyarország	Budapest 01	Főváros	0,22%	1	2	2
Közép-Magyarország	Budapest 02	Főváros	0,73%	1	7	7
Közép-Magyarország	Budapest 03	Főváros	1,22%	1	12	12
Közép-Magyarország	Budapest 04	Főváros	1,00%	1	10	10
Közép-Magyarország	Budapest 05	Főváros	0,88%	1	9	9
Közép-Magyarország	Budapest 06	Főváros	0,28%	1	3	3
Közép-Magyarország	Budapest 07	Főváros	0,50%	1	5	5
Közép-Magyarország	Budapest 08	Főváros	0,77%	1	8	8
Közép-Magyarország	Budapest 09	Főváros	1,04%	1	10	10
Közép-Magyarország	Budapest 10	Főváros	0,86%	1	9	9
Közép-Magyarország	Budapest 11	Főváros	1,71%	1	17	17
Közép-Magyarország	Budapest 12	Főváros	0,49%	1	5	5
Közép-Magyarország	Budapest 13	Főváros	1,33%	1	13	13
Közép-Magyarország	Budapest 14	Főváros	1,32%	1	13	13
Közép-Magyarország	Budapest 15	Főváros	0,54%	1	5	5
Közép-Magyarország	Budapest 16	Főváros	0,76%	1	8	8
Közép-Magyarország	Budapest 17	Főváros	0,64%	1	6	6
Közép-Magyarország	Budapest 18	Főváros	0,79%	1	8	8
Közép-Magyarország	Budapest 19	Főváros	0,89%	1	9	9
Közép-Magyarország	Budapest 20	Főváros	0,57%	1	6	6
Közép-Magyarország	Budapest 21	Főváros	0,71%	1	7	7
Közép-Magyarország	Budapest 22	Főváros	0,53%	1	5	5
Közép-Magyarország	Budapest 23	Főváros	0,22%	1	2	2
Nyugat-Dunántúl	Győr-Moson-Sopron	Város	1,38%	1	14	14
Nyugat-Dunántúl	Győr-Moson-Sopron	Község	1,73%	2	9	18
Nyugat-Dunántúl	Győr	Megyeszékhely	1,43%	1	14	14
Nyugat-Dunántúl	Vas	Város	0,73%	1	7	7
Nyugat-Dunántúl	Vas	Község	0,93%	1	9	9
Nyugat-Dunántúl	Szombathely	Megyeszékhely	0,76%	1	8	8

Nyugat-Dunántúl	Zala	Város	0,87%	1	9	9
Nyugat-Dunántúl	Zala	Község	1,10%	1	11	11
Nyugat-Dunántúl	Zalaegerszeg	Megyeszékhely	0,56%	1	6	6
Összesen			100%	104		1012

2. számú melléklet

Iskolai végzettségek csoportosítása

Iskolai Végzettség Besorolás

Iskolai Végzettség Besorolás	
Alapfokú	8 vagy kevesebb általános iskolai osztály
Középfokú	Csak szakmát adó középfokú végzettség (pl. szakmunkásképző, szakiskola) Csak érettségit adó középfokú végzettség (pl. gimnázium) Szakmát és érettségit is adó középfokú végzettség (pl. szakközépiskola, technikum, szakgimnázium) Érettségire épülő középfokú szakképesítő bizonyítvány
Felsőfokú	Felsőoktatási (felsőfokú) szakképzésben szerzett oklevél Felsőfokú alapképzés, BA, BSc Felsőfokú mesterképzés, MA, MSc Tudományos fokozat, PhD (* Ezt a válaszlehetőséget senki sem jelölte)

3. számú melléklet

Ordinális regresszió eredmények

Függő változó: jollet_csoport

Független változók: Kk6_2 + Kk6_3 + Kk6_4 + Kk6_88 + Zk2_2 + Zk2_3 + Zk2_4 + Zk2_5 + Zk2_6 + Zk2_88 + Zk2_99 + lk4_10_2 + lk4_10_99 + lk1_7_2 + Rk1_10_2 + Rk1_10_99 + Zk1_2 + Zk1_3 + Zk1_4 + Zk1_5 + Zk1_88 + Zk1_99 + Kk1_11_2 + Kk1_11_88 + lk1_1_2

Magyarázó változók:

- 1. Kk6 – Milyen hatással van a korrupció a te mindennapi életedre?
- 2. Zk2 - Háztartásod teljes jövedelme hogyan tudja fedezni a háztartás fenntartásához szükséges rendszeres kiadásokat?
- 3. lk4 – Megbízol-e a médiában?
- 4. lk1 - Mindennapos döntéseinkben, cselekedeteinkben számos tényezőre lehetünk tekintettel. Te mindennapos döntéseidben általában az alábbiak közül melyeket veszed figyelembe?
- 5. Rk1 – Te az elmúlt 5 évben bármikor.....felszólaltál vagy felléptél-e a lakóhelyed vagy közösséged számára fontos ügyben?
- 6. Zk1 - Gondolj arra a háztartásra, ahol élsz! Összesen körülbelül mennyi a háztartás havi nettó összbevétele? Jelöld a megfelelő kategóriát, az elsőt, ami érvényes rád!
- 7. Kk1 - Korrupció-e szerinted, ha... ..egy befolyásos képviselő elintézi az önkormányzatnál, hogy elfogadjanak egy olyan helyi rendeletet, ami egyik közeli barátja építési vállalkozásának kedvez

Mutató	Érték
C-index (Harrell)	0,753
Somers D	0,506
Ordinális Brier Score	0,185
Osztályozási pontosság	0,524
Log-Likelihood:	-929,110
Nagelkerke R ²	0,311
Cox & Snell R ²	0,275

OrderedModel Results							
McFadden R² = 0,149			Nagelkerke R² = 0,310				
	coef	std	z	P> z	[0.025	0.975]	
Kk6_3	-0,3927	0,2	-1 960	0,050	-0,785	2,68E-05	*
Kk6_4	-0,5047	0,226	-2 236	0,025	-0,947	-0,062	*
Zk2_3	1,3337	0,471	2 833	0,005	0,411	2 256	**
Zk2_4	1,9152	0,468	4 095	0,000	0,999	2 832	***
Zk2_5	2,1392	0,491	4 360	0,000	1 178	3 101	***
Zk2_6	2,0008	0,652	3 070	0,002	0,724	3 278	**
Zk2_88	2,5597	0,621	4 121	0,000	1 342	3 777	***
Zk2_99	2,2236	0,538	4 134	0,000	1 169	3 278	***
Ik4_10_2	-0,6712	0,136	-4 933	0,000	-0,938	-0,405	***
Ik4_10_99	-0,9720	0,301	-3 229	0,001	-1 562	-0,382	***
Ik1_7_2	-0,7141	0,142	-5 034	0,000	-0,992	-0,436	***
Rk1_10_2	0,9967	0,209	4 767	0,000	0,587	1 406	***
Zk1_99	0,6830	0,252	2 706	0,007	0,188	1 178	**
Kk1_11_2	-0,7507	0,205	-3 659	0,000	-1 153	-0,349	***
Kk1_11_88	-1,0200	0,47	-2 170	0,030	-1 941	-0,099	*
Ik1_1_2	-0,5146	0,132	-3 889	0,000	-0,774	-0,255	***
2/3	0,7057	0,048	14 855	0,000	0,613	0,799	***
1/2	0,3926	0,546	0,719	0,472	-0,678	1 463	-
Rk1_10_99	0,5113	0,577	0,887	0,375	-0,619	1 642	-
Zk1_2	0,0461	0,261	0,176	0,860	-0,466	0,558	-
Zk1_3	-0,1041	0,253	-0,411	0,681	-0,601	0,393	-
Zk1_4	-0,0952	0,323	-0,294	0,769	-0,729	0,539	-
Zk1_5	0,2565	0,716	0,358	0,720	-1 146	1 659	-
Zk1_88	0,0318	0,316	0,101	0,920	-0,587	0,651	-
Kk6_88	0,4843	0,264	1 836	0,066	-0,033	1 001	-
Zk2_2	0,6981	0,547	1 277	0,202	-0,373	1 770	-
Kk6_2	-0,0097	0,168	-0,058	0,954	-0,338	0,319	-

4. számú melléklet

Bizalom és felelősségre vonás kérdéseire adott válaszok kapcsolata intézményenként kh² próbával

Intézmény	Bizalom és felelősségre vonás közti kapcsolat
Rendőrség	sig=0,000 ; Cramer's V=0,624
Bíróság	sig=0,000 ; Cramer's V=0,637
Oktatási intézmény	sig=0,000 ; Cramer's V=0,568
Települési önkormányzat	sig=0,000 ; Cramer's V=0,595
Kormányablakok, okmányirodák, kormányhivatalok	sig=0,000 ; Cramer's V=0,559
Bankok, pénzügyi intézmények	sig=0,000 ; Cramer's V=0,503
Kormányzati intézmények, minisztériumok	sig=0,000 ; Cramer's V=0,559
Állami egészségügy	sig=0,000 ; Cramer's V=0,531
Média	sig=0,000 ; Cramer's V=0,437
Üzleti vállalkozások, magáncégek	sig=0,000 ; Cramer's V=0,547
Civil szervezetek	sig=0,000 ; Cramer's V=0,544
Egyházak	sig=0,000 ; Cramer's V=0,568

5. számú melléklet

Páros mintás T-próba eredménye és segédtablázatai

Változók	Átlag	Szórás	t-érték	Sig (2-tailed)	Szabadsági fog
1. Személyes integritásra és tisztességességre vonatkozó 3 kérdésből képzett index – másra vonatkozóan	-1,012	0,848	36,294	0	925
2. Személyes integritásra és tisztességességre vonatkozó 3 kérdésből képzett index – magára vonatkozóan					

6. számú melléklet

Az összes korrupciós esetpélda, amelyről a válaszadók jelölhették, hogy véleményük szerint korrupció-e, vagy sem:

Korrupciós cselekmények	Korrupció (%)	Nem korrupció (%)	Nem tudja (%)
Rászoruló gyermekeket segítő alapítvány vezetője a beérkező pénzzadományok egy részéből finanszírozza saját nyaralását.	87,00%	12,30%	0,70%
Vezető egyetemi tanár felajánlja, hogy segít egy ismerős család gyermekének bekerülni a kiválasztott egyetemi képzésbe egy kisebb összegért cserébe.	85,10%	13,10%	1,80%
Korábban magángyógyszerészeti cégnél dolgozó személy bekerül az egészségügyi minisztériumba és olyan jogszabályokat alkot, amik korábbi cégének kedvezhetnek.	84,00%	13,30%	2,70%
Valaki fizet egy köztisztviselőnek, hogy az a felettesénél gyorsítsa meg a beadott építési engedélyre szóló kérelmének elbírálását.	84,20%	13,60%	2,20%
Befolyásos képviselő elintézi az önkormányzatnál, hogy elfogadjanak egy olyan helyi rendeletet, ami egyik közeli barátja építési vállalkozásának kedvez.	84,10%	13,60%	2,30%
Rossz állapotú autót úgy engednek át a műszaki vizsgán, hogy a tulajdonos pénzt fizet a vizsgáztatónak.	84,20%	14,40%	1,40%
Iskolaigazgató rokonát vagy ismerősét veszik fel az adott iskolában egy álláshelyre, pedig más képzettebb jelentkezők is voltak.	83,00%	15,30%	1,70%
Orvos külföldi utazást fogad el az egyik gyógyszereket forgalmazó cégtől, azért, hogy az adott cég gyógyszereit írja fel a betegeinek.	82,30%	15,20%	2,50%
Gyorshajtáson kapott sofőr készpénzt ad a rendőrnek a büntetés elkerülése érdekében.	82,70%	16,10%	1,30%
Polgármester kirívóan magas jutalmakat oszt hivatali alkalmazottaknak év végén.	79,00%	18,00%	3,00%
Ápolónő drága okosórát fogad el a betegtől vagy hozzátartozójától a gondosabb ellátás érdekében.	79,30%	18,30%	2,40%

7. számú melléklet

Bináris logisztikus regressziós modell

Függő változó: recode_csop_kk6 (Mennyire van hatással mindennapi életére a korrupció? Csoportosított változó (0-nincsen vagy kismértékben, 1-nagy vagy teljes mértékben)

Független változók:

csalall (Válaszadó családi állapota)

Zk2 (Háztartásod teljes jövedelme hogyan tudja fedezni a háztartás fenntartásához szükséges rendszeres kiadásokat?

megye (Válaszadó lakóhelyének vármegyéje)

Zk4 (Összességében mit mondanál: mennyire érdeklődsz a politika iránt?)

round_wellb_csoportosított (A jóllét indexből készített csoportosított változó)

Kor (Válaszadó életkora)

Kk16_index (Mit gondolsz a közintézményekben mennyire elterjedt a megvesztegetés, lefizetés? kérdéseire adott válaszokból képzett index).

Logisztikus regresszió eredményei							
AUC = 0,82; Nagelkerke R2 = 0,42							
Feature	coef	OR	std	z	P> z	VIF	
Zk4_4	2,06	7,84	0,41	5,06	0,00	1,14	
megyenev_Szabolcs							
_Szatmár_Bereg	1,56	4,78	0,44	3,56	0,00	1,11	
megyenev_Jász_Nag							
ykun_Szolnok	1,40	4,07	0,51	2,73	0,01	1,06	
Zk4_3	1,28	3,60	0,22	5,75	0,00	1,16	
Jkl_index_kat_1	1,17	3,24	0,25	4,76	0,00	1,19	
megyenev_Pest	1,02	2,77	0,30	3,37	0,00	1,32	
megyenev_Budapest	0,77	2,17	0,31	2,49	0,01	1,29	
Kkl6_index	0,47	1,61	0,12	3,79	0,00	1,25	
kor	-0,03	0,97	0,03	-0,84	0,40	1,29	
Zk2_4	-0,43	0,65	0,21	-2,03	0,04	1,04	
csalall_1	-0,72	0,49	0,26	-2,77	0,01	1,28	
megyenev_Borsod_A							
baúj_Zemplén	-0,91	0,40	0,38	-2,38	0,02	1,16	
const	-1,71	0,18	0,89	-1,93	0,05	73,98	
megyenev_Baranya	-1,90	0,15	0,79	-2,42	0,02	1,09	
megyenev_Fejér	-2,36	0,09	0,78	-3,04	0,00	1,11	

8. számú melléklet

KORR-KÉP kérdőívben megadható válasz	Special Eurobarométerben megadható válasz
Tart tőle, hogy a tőjékoztatás miatt ő maga kerülhetne bajba valamilyen hatósággnál	Akik az eseteket jelentik, bajba kerülnek a rendőrségnél vagy más hatóságoknál
Nem tudja, hol tehetne ilyen jelzést	Nem tudják, hol jelentsék
Úgy véli, nehéz lenne bizonyítani	Nehéz bármit bebizonyítani
Jelzés után sem történik semmi, így nem éri meg az erőfeszítése	Nem éri meg az erőfeszítést a jelentés
Tart attól, hogy a felelősök elkerülnék a büntetést	Nem lenne értelme jelenteni, mert a felelősöket nem büntetik meg
Tart tőle, hogy nem védik meg azokat, akik ilyen jelzést tesznek	Nincs védelem azok számára, akik a korrupcióról jelentést tesznek
Más emberek sem jeleznek ilyen esetekről	Mindenki tud ezekről az esetekről, és senki nem jelenti őket
Nem akarják egymást elárulni az emberek	Senki nem akar elárulni senkit
Ezek közül egyik sem	Egyéb

9. számú melléklet

Bináris logisztikus regressziós modell

Függő változó: Mit gondolsz, a megvalósult fejlesztésekre kapott forrásokat mennyire hatékonyan használták fel? Csoportosított változó 0: Egyáltalán nem, vagy inkább nem hatékonyan; 1: Inkább hatékonyan vagy teljes mértékben hatékonyan. (Nem tudom, nem válaszolok kiszűrve).

Független változók:
megye (Válaszadó lakóhelyének vármegyéje)

Kk1_index_kat (1 ha a válaszadó az összes korrupciós esetpéldát korrupciónak jelölte)

Kk4 (Korrupció elterjedtsége hogyan alakult Magyarországon az elmúlt 5 évben)

Kk5 (Mit gondolsz az Európai Uniós pénzekhez kapcsolódó korrupció elterjedtségéről?)

Zk6 (Politikai elköteleződés: 1 – egyértelműen kormánypárti, 7 – egyértelműen ellenzéki)

Zk7 (Amennyiben most vasárnap lennének a parlamenti választások, elmennél szavazni?)

lk3_index: (Más emberekre vonatkozó szubjektív vélemény bizonyos helyzetekben index képzése)

Kk16_index (Mit gondolsz a közintézményekben mennyire elterjedt a megvesztegetés, lefizetés? kérdéseire adott válaszokból képzett index).

Logisztikus regresszió eredményei						
AUC = 0,82; Nagelkerke R2 = 0,36						
Feature	coef	OR	std_err	z	p	VIF
regio_Nyugat_Dunántúl	1,24	3,47	0,44	2,79	0,01	1,07
Kk1_index_indik_1	0,89	2,43	0,26	3,36	0,00	1,34
Kk5	0,47	1,61	0,13	3,71	0,00	1,30
Zk6	0,30	1,35	0,08	3,75	0,00	1,22
Zk7	-0,12	0,89	0,13	-0,94	0,34	1,27
lk3_index	-0,22	0,80	0,17	-1,27	0,20	1,46
Kk4	-0,30	0,74	0,12	-2,59	0,01	1,42
const	-0,41	0,66	0,99	-0,41	0,68	83,14
Kk15_index	-0,46	0,63	0,17	-2,80	0,01	1,33
megyenev_Hajdú_Bihar	-1,57	0,21	0,49	-3,19	0,00	1,03

Ábrák jegyzéke

TÁBLAJEGYZÉK

Táblázat 1. A válaszadók demográfiai adatai

Táblázat 2. Az intézményi bizalom és a régiós hovatartozás közti szignifikáns kapcsolatok

Táblázat 3. Az 5 leggyakrabban korrupciónak tekintett eset (n=1012)

Táblázat 4. A bizalom, felelősségre vonás és megvesztegetés összefüggései - A bizalom, felelősségre vonás és megvesztegetés gyakoriságának percepciója a fiatalok szerint az egyes intézményekben (%)

Táblázat 5. Tudja-e kihez forduljon korrupciógyanús eset észlelésekor? - Az aktívan cselekvők és passzívan nem cselekvők közötti különbségek (n=1012)

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra Bevont települések

2. ábra A kutatásba bevont dimenziók

3. ábra: Válaszadók eloszlása vármegyénként (n = 1012)

4. ábra Munkáltatói szektor - Válaszadók megoszlása a munkáltatói szektor alapján (n = 1012, összes válasz = 590)

5. ábra A kiadások fedezésének képessége - Mennyire képes a háztartás rendszeres kiadásait fedezni a válaszadók megítélése alapján? (n=1012) - Képes-e a háztartás önerőből fedezni egy 170 ezer forintos váratlan kiadást a válaszadók megítélése alapján? (n=1012)

6. ábra Politikai irányultság átlagai vármegyénként (1 = egyértelműen baloldali, 7 = egyértelműen jobboldali) n=868

7. ábra Jóllet csoportok eloszlása - A szubjektív jóllet alapján képzett csoportok szerinti eloszlás (n=1012)

8. ábra Jóllet átlag és leggyakoribb jóllet csoport vármegyénként

9. ábra A korrupció és a jóllet közötti összefüggés - A korrupció mindennapi életre gyakorolt hatása és a szubjektív jóllet közötti összefüggés (n=1012)

10. ábra Mi befolyásolja a fiatalokat döntéseikben? - Tényezők, melyek hatással vannak a válaszadók mindennapos döntéseire (%) (n=1012, összes válasz=2216)

11. ábra Ki a tisztességesebb? - A fiatalok szubjektív véleménye saját és más emberek viselkedésére vonatkozóan (%)

12. ábra Miben bíznak a magyar fiatalok? - A magyar fiatalok bizalma a különböző intézményekben és a hiányzó adatok intézményenként (n=1012)

13. ábra Van-e következménye a nem megfelelően végzett munkának? (n=1012)

14. ábra Magyarország legjelentősebb problémái (%) - A fiatalok által érzékelt legfőbb problémák (n=1012, összes válasz=3036)

15. ábra Mi okozza a korrupciót? - A korrupcióhoz hozzájáruló tényezők megoszlása a fiatalok véleménye szerint (%) (n=1012, összes válasz=4535)

16. ábra Mennyire elterjedt a korrupció Magyarországon? Általában és az európai uniós forrásokhoz kapcsolódóan (%) (nmo=1012, neu=1000)

17. ábra Mennyire hat a korrupció a fiatalok mindennapi életére? (%) (n=1012)

- 18. ábra** A korrupció iránti intolerancia - Mennyire elfogadhatóak az alábbi korrupt cselekmények a közintézményekben és hivatalokban valaminek az elintézése vagy más előnyszerzés érdekében? (%)
- 19. ábra** A magyar fiatalok és az Európai Unióban élő fiatalok korrupcióval szembeni intoleranciája - Mennyire elfogadható a szívesség, ajándék és pénz átadása bármely ügy elintézése, meggyorsítása érdekében?
- 20. ábra** A megvesztegetés elterjedtsége intézményenként (%) (n=1012)
- 21. ábra** A magáncégek sikerének kulcsa - Milyen működés kell ahhoz, hogy egy magáncég sikeres legyen (n=1012)
- 22. ábra** Fontosabb-e a rokonok ismerősök segítése a törvények betartásánál? - Amennyiben választani kell melyik fontosabb: a rokonok, ismerősök segítése vagy a törvények, előírások betartása? (n=1012)
- 23. ábra** Ismer-e személyesen valakit, akit megvesztegettek már? - Ismer-e személyesen olyan személyt, csoportot, szervezetet, akik szabályellenes szívességet, ajándékot, kenőpénzt fogadtak el valamilyen előnyért cserébe (n=1012)
- 24. ábra** Hol vártak el az elmúlt 1 évben szabályellenes szívességet, ajándékot, kenőpénzt a fiataloktól vagy hozzátartozóiktól, közeli ismerőseiktől? (n=200)
- 25. ábra** Mely közintézményekben találkoztak korrupcióval közvetve vagy közvetlenül* az elmúlt 1 évben? (n=66, összes válasz=96)
- 26. ábra** Szívességek, ajándékok, kenőpénz és kapcsolatok által szerzett előnyök a közintézményekben - A korrupció mely formáival találkozott az elmúlt 1 évben (közvetve vagy közvetlenül)?
- 27. ábra** Reakciók a korrupcióval szemben - A fiatalok korrupcióval szembeni reakcióinak megoszlása (n=1012, összes válasz=1063)
- 28. ábra** Miért nem jelentik a korrupció gyanús eseteket? - Magyar és európai fiatalok válaszainak megoszlása arról, hogy miért nem jelent valaki korrupciót
- 29. ábra** Miért nem jelentik a korrupció gyanús eseteket a fiatalok véleménye szerint? - A bejelentés elmulasztásának okai csoportokba rendezve
- 30. ábra** Kinek a feladata a korrupció elleni küzdelem?
- 31. ábra** Az európai uniós támogatások felhasználásának legfőbb területei - Mely területeken észlelték az EU-s támogatások felhasználását az elmúlt 10 évben? (n = 1012, összes válasz = 2315)
- 32. ábra** Mennyire hatékony az EU-s források felhasználása Magyarországon a fiatalok szerint? (n = 1012)
- 33. ábra** Fiatalok véleménye az EU források hatékonyságának felhasználásáról régiók szerint (n = 1012)
- 34. ábra** Magyar fiatalok részvétele a közügyekben - A válaszadók aktivitása a közéleti és politikai ügyekben az elmúlt 5 évben (n = 1012, összes válasz = 2600)
- 35. ábra** Hol a legaktívabbak a fiatalok a közéletben? - A magyar fiatalok közéleti és politikai aktivitásának átlagos mértéke régiók szerint
- 36. ábra** Fiatalok tájékozódási szokásai - A leggyakoribb források, ahonnan a fiatalok tájékozódni szoktak (n = 1012, összes válasz = 3929)
- 37. ábra** A fiatalok által felhasznált források mennyisége régióként
- 38. ábra** A magyar fiatalok által leggyakrabban használt social média felületek (n = 486, összes válasz=2063)
- 39. ábra** A leghatékonyabb tanulási formák a fiatalok szerint (n = 1012, összes válasz = 2763)
- 40. ábra** A fiatalok által preferált tanulási formák csoportokba rendezve
- 41. ábra** A fiatalok által preferált tanulási formák régiós megoszlása
- 42. ábra** Fiatalok számára leginkább hiteles előadók különböző képzések során (n = 1012)

**INTEGRITÁS
AKADÉMIA**

**Az Integritás Akadémia
az Integritás Hatóság
szemléletformáló projektje.**

**Bővebb
információ**